

Iz Beograda piše

Po prikazovanju filma vojaške obveščevalne službe o načinu oboroževanja HDZ-ja na Hrvaškem so na kanalih beogradske televizije občasno prikazovali odlomke tega filma, zlasti tistega s Špegeljem, povod pa jim je bila vsaka informacija s protestnih zborovanj v kolektivih in mestih, od koder so kar naprej zahtevali kazni za razkrinkanega generala in druge zarotnike in izjavljali podporo prizadevanju JLA za razorožitev paravojaških formacij.

Ta pojem »paravojaške formacije« me je spomnil na opozorilo Kira Gligorova v sekretariatu tretjega kongresa samoupravljalcev, da so se sili spremenili v paradržavno organizacijo in da nas zato ta paralelnost že preveč stane.

Zdajšnji aktualni dogodki okrog paralelizma vojaških formacij pa nas že spravljajo ob živce. Ne samo, ker mnogo stanejo, temveč ogrožajo naša življenja, ker se spreminjajo v vojno. Zakaj bi se sicer na vseh straneh oboroževali, si postavljali ultimite in grozili z vojnim stanjem?

O teh rečeh razpravljajo vsepovsod in na najrazličnejše načine in nam tako odkrivajo marsikaj, česar nismo vedeli in ob čemer se vedno znova zgrozimo.

Tako, naprimer, so se nedavno sestali pravniku v studiu neodvisne televizije studia B, kjer so nam povedali, da prikazovanje tajnih posnetkov brez vednosti posnetih pravzaprav ni nič novega pri kršenju pravih igr, ki veljajo za pravno državo. Obstajajo (menda še vedno) tajni zakoni, po katerih ravna policija, ki lahko brez sodnega pooblastila vstopa v stanovanja in preiskuje na podlagi suma, ki se je porodil v inšpektorjevi glavi in morda sploh ni utemeljen ali pa je opravičilo za samovoljo.

Paralelnost

Na tej osnovi je mogoče človeka zasledovati, mu prisluškovati, odpirati pisma, zasliševati in še kaj, so govorili gledalcem televizije odvetniki, ki imajo kajpak veliko izkušenj s tem, saj živijo od tega, da štiti ljudi, ki so v težavah.

Paralelnost je bila uvedena tudi v sodstvo. Kot vemo, smo se z nastankom sodišč združene dela in pravobranilcev samoupravljanja menda znašli v dvoličnosti, ki se je še vedno ne moremo znebiti, saj je še mnogo lova v kalnem v precepu med federacijo, ki je praktično ni več, in konfederacijo, ki je tudi še ni.

Hudomušneži mislijo, marsikdo pa tudi zares, da pravzaprav tudi JLA v teh razmerah lahko prilepimo etiketo »paradržavna vojska«, in sicer toliko bolj, kolikor manj je Jugoslavija praktično federalna in kolikor manj je pozicija vojske v odločanju o prihodnji Jugoslaviji zanesljiva. Tega pa se vsi bojimo, kajti dogodki reševanja vročih vprašanj, kakor je naprimer vojska, so nepredvidljivi, a nobenemu od staršev ni privlačna slika sinov na bojiščih državljanske vojne.

Modri ljudje pravijo, da časa ni treba prehitevati niti v mislih, ker je prav čas tisto, kar zgleduje nasprotja in ohlaja vročevrtnost, kar smo navsezadnje že večkrat občutili tudi na svoji koži: saj je zdaj že precej drugače, kot je bilo pred leti, ko se je začela tako imenovana protibirokratska revolucija. Nekaj demokracije je že prišlo k vsem občanom vseh okolij, odnosi sil v oblasti se uravnotežajo, in ko bodo nove volitve, bomo tudi kot volivci modrejši: ne bomo več na vrat na nos izbirali tistih, ki so najbolj proti vsemu, kar je bilo, temveč takšne, ki vedo, kako naj bo, pa brez prelivanja iz praznega v votlo.

Viktor Širec

APAČI NA PREŽI — Ameriški vojaški helikopterji Apači čakajo v bližini kuvajtske meje, da skupaj s pehoto krenejo v napad. (Telefoto: Reuter)

Oster napad na Jelcina

Sovjetski armadni vrh je izredno ostro napadel predsednika ruske federacije Borisa Jelcina in ga obtožil »zaradi provokativnih izjav« ter »poskusa razbitja« armade. Povod za napad so bile politiko-ve izjave med nedavnimi dogodki v Pribaltiku, ko je skupaj z voditelji baltičskih republik podpisal sporočilo ZN, v katerem so zahtevali presojo mednarodne javnosti. Ogorčeni armadni vrh celo trdi, da je »vojake pozival k izdaji in k spopadu s svojo vestjo in sovjetskimi zakoni.«

Walensa pri papežu

Poljski predsednik Lech Walensa je obiskal Vatikan in Italijo. Gre za njegov prvi obisk v tujini v vlogi predsednika. Po njegovem mnenju je bilo srečanje s papežem Janezom Pavlom II. izredno pomembno. Sestal se je tudi z italijanskim predsednikom Cossigo, predsednikom senata Spadolinijem in premierom Andreottijem. Poljski predsednik je izjavil, da je sposoben prepričati zahodne države, naj poljski dolg v znesku 46,6 milijarde dolarjev zmanjšajo za 80 odstotkov.

Albanija se znova odpira

Albanija obnavlja diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo, ki so bili nekaj desetletij pretrgani. Poleg tega je Albanija pred kratkim zaprosila za sprejem v mednarodni denarni sklad in svetovno banko. Albanska vključenost v mednarodno skupnost je bila desetletja omejena na najnujnejše. Tako so imeli odnose s najpomembnejšimi zahodnoevropskimi državami, med katerimi tudi sedaj pripisujejo največji pomen Italiji, Franciji in Nemčiji. Poleg tega niso prekinili odnosa z balkanskimi državami, s tem pa tudi ne s sosedoma Grčijo in Jugoslavijo.

Zanimivo je, da je bila Albanija vseskozi članica Organizacije združenih narodov, kar je albanska tradicija že iz Društva narodov, ki je imelo sedež v Ženevi. Prav ta organizacija je Albanijo kljub ogorčenim protestom takratne srbske oziroma jugoslovanske diplomacije leta 1919 sprejela za polnopravno članico in tako zaokrožila njeno državno uveljavitev.

MLADOST KOT ARGUMENT

Ko je julija 1988 na predsedniških volitvah v Mehiki zmagal Carlos Salinas de Gortari, najbrž nihče ni niti slutil, da bo njegov prihod v predsedniško palačo pomenil začetek novega obdobja v političnem življenju Latinske Amerike. Obdobja namreč, v katerem so na latinskoameriškem političnem prizorišču stare zasluge prej zniževale kot dvigovale »cen« politikov v volilnih tekmah, ki so se v minulih dveh letih zvrstile na zeleni celini. Največ uspeha je imelo mlado in novo »blago« ...

Od julija 1988 in izvolitve Salinasa v Mehiki do lanskoletnega ustoličenja Alberta Fujimorija v Peruju so volilci v latinskoameriških in karibskih državah izvolili kar 20 novih predsednikov in premierov. V političnem vrenju, ki je od začetka leta 1988 pa do danes razgrevalo Južno Ameriko, so se namreč obdržali le trije: neizbežni Fidel Castro (Kuba), neuničljivi Joaquín Balaguer (Dominikanska republika) in »črna železna lady« Eugenia Charles (Dominika). Balaguer in Charles na ta način, da sta zmagala na volitvah in tako dobila še en mandat — on petega in ona tretjega — Castro pa zato, ker se mu je uspelo vse do zdaj upirati čedalje glasnejšim zahtevam po tem, da je treba njegovo oblast in revolucijo, ki jo je vodil, preveriti z volitvami.

Poleg omenjenih treh voditeljev treh voditeljev čast stare politične garde brani še nekaj »povratnikov«: Carlos Andres Perez, ki je po osmih letih prekinitve, ker je bilo z ustavo prepovedano ponovno kandidiranje, na začetku lanskega leta znova prevzel državno krmilo Venezuele, Michael Manley in George Price, ki sta z zmago na volitvah na Jamajki oziroma v Belizeju znova dobila priložnost, da se izkažeta kot premiera, in kontroverzni sir Eric Gairy v Granadi, diktator, ki so ga levo usmerjene sile pred enajstimi leti strmogla-

vile s pučem, zdaj pa je bil znova izvoljen na volitvah.

V vseh drugih državah so si zaupanje volilcev pridobili novi ljudje. Res je sicer, da sta tudi novi ekvadorski in novi kostariški predsednik, Rodrigo Borja in

v žarišču dogodkov

Rafael Calderon, na volitvah zmagala šele v tretjem poskusu, čilski predsednik Particio Aylwin pa se je v politiki postaral, vendar pa vse to vendarle ne more izničiti vtisa — če že ne dejstva —, da imajo glavno besedo na latinskoameriških prizoriščih povsem novi, mladi ljudje. O tem, da so v Latinski Ameriki s svojo silovitostjo dejansko prodri mladi politiki, pričajo podatki, da ima novi urugvajski predsednik Alberto Lacalle 48 let, da je Rafael Leonardo Callejas iz Hondurasa dopolnil 46 let, da imata Cesar Gaviria Trujillo (Kolumbija) in Alfredo Cristiani (Salvador) po 43 let, leto mlajša sta Carlos Salinas de Gortari (Mehika) in Fernando Collor de Mello (Brazilija), najmlajši v tej novi generaciji Rafael Angel Calderon iz Kostarike pa ima komaj 40 let.

Dejstvo, da so tudi v Braziliji in Mehiki na oblasti mladi ljudje — torej v dveh največjih latinskoameriških državah, katerih

prebivalci sestavljajo skoraj polovico prebivalcev celotne zelene celine — potrjuje tezo, da sta minuli dve leti popolnoma spremenili politično sliko in prihodnost tega dela sveta in ga prepustili novim mladim ljudem. Če upoštevamo tradicionalno latinskoameriško privrženost »očetovskemu tipu« voditelja naroda je bilo kaj takega mogoče pričakovati. Generaciji novih politikov je namreč uspelo izkoreniniti vojaške režime, ki so bili ovira hitrejšemu razvoju zelene celine.

Po Danasu

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Evropa s sedanjimi mejami nas je stala v dveh svetovnih in drugih vojnah deset milijonov žrtv. Koliko mrtvih bi šele zahtevala nova Evropa po Tudmanovem receptu v današnjih časih, ob današnjem stanju tehničnega razvoja in arzenalih dejanske oborožitve? (Politika Ekspres — Beograd)

Jugoslavija je najbolj zapletena država v Vzhodni Evropi, in to predvsem zaradi tega, ker je v njej nastala nekakšna mešanica »realnega socializma« in nečesa, kar ni več realni socializem. (Stav — Beograd)

Hrvaška ima glede predstave o jugoslovanski prihodnosti vrsto stičnih točk s Slovenijo, pa tudi z Bosno in Hercegovino in Makedonijo, na kar gotovo ne bi smeli pozabiti, kadar govorimo o stvareh, v zvezi s katerimi se omenjene republike ne strinjajo. (Vjesnik — Zagreb)

Razdružitev SFRJ vse bližja

Petkova neuspešna seja zveznega predsedstva — na njej namreč ni bilo hrvaških predstavnikov, predčasno pa jo je zapustil slovenski predsednik Milan Kučan — na kateri so govorili o prihodnosti Jugoslavije, je vnovič pokazala, da so se nacionalne, kulturne in politične razlike še poglobile. Kot menijo številne tuje agencije, je temeljni vzrok za spor vprašanje oblike skupnosti suverenih držav, kar zagovarjajo Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina ter Makedonija, in zvezno Jugoslavijo z močno centralno oblastjo, to obliko pa zastopajo Črna gora, Srbija in armada. Okoliščine, v katerih se odločamo za razdružitev, pa so nam vse prej kot naklonjene.

Prodaja je bila napaka

Madžarska vlada je po zaprti seji priznala, da je bila prodaja orožja Hrvaški napaka, do katere je prišlo »med postopkom izdajanja dovoljenj«. Poleg tega v sporočilu, ki so ga objavili v Budimpešti, piše, da so bile po vsem, kar je prišlo v javnost, napake tudi v izjavah posameznih uradnih madžarskih osebnosti. Puške so poslali iz skladišč zdaj že razpuščene delavske straže iz časov enopartijske vlade Karolyja Nemetha. Rečeno je bilo tudi to, da je kabinet zdajšnjega mini-

strskega predsednika Antalla okleval zato, »da bi zadevo lahko najprej razkrili slovenska in hrvaška vlada, saj bi bilo v nasprotjem primeru videti, kot da ju madžarska vlada prijavlja zvezni administraciji«.

Za neodvisno Litvo

Pribaltik postaja čedalje večje žarišče težav. V Litvi so v soboto izvedli referendum o neodvisnosti, čeprav so to dejanje v Moskvi že vnaprej razglasili za pravno neveljavno. Čez 90 odstotkov volivcev je bilo za odcepitev Litve od SZ.

globus

HANOI — V Južni Koreji so uvedli popolno vojno pripravljenost armade. Ta ukrep pojasnjujejo s tem, da se je Severna Koreja znašla na skrajni meji mednarodne gospodarske in politične osamitve, zato so možni izzivi severne sosedu.

TIRANA — Visoki funkcionarji albanskega ministrstva v Moskvi pripravljajo odprtje albanskega veleposlaništva. Medtem se tudi v Tirani končujejo priprave za odprtje sovjetskega veleposlaništva. To naj bi pripomoglo k tesnejšemu gospodarskemu sodelovanju.

WASHINGTON — Ameriški predsednik Bush je razmere v Sovjetski zvezi ocenil kot skrb zbujajoče, vendar je menil, da v SZ ne bo nikoli več vladal totalitarizem. Kljub velikim problemom po njegovem Gorbačov še upravlja SZ.

ATENE — Grški premier Mitsotakis je ameriški ministru za zunanje zadeve in zunanji ministru za evropske zadeve izročil pismo, v katerem mu je izrazil protest zaradi poročila komisije ameriškega zunanjega ministrstva o človekovih pravicah, po katerih Grčija ne spoštuje pravic muslimanske in makedonske manjšine.

BRUSELJ — Zunanji ministri držav Evropske skupnosti so ob koncu rednega zasedanja sklenili, da bodo sprožili diplomatsko pobudo za mirno reševanje jugoslovanske politične krize.

TRST — Tu sta se sestali delegaciji vlad Slovenije in dežele Furlanije-Juljske krajine. Na prvem uradnem pogovoru so razpravljali o programu sodelovanja med sosedoma, sestali pa so se tudi s predstavniki Slovencev v Italiji.

RIAD — Ameriški obrambni minister Cheney in načelnik generalštaba Powell sta obiskala Savdsko Arabijo, kar naj bi pomenilo nov korak v vojni z Irakom. Gre predvsem za dogovor o kopenskem spopadu z Irakom.

PAN-AGRA PO POTI PANONIJE?

Javni shod delavcev Panonije na soboškem Trgu zmage je bil povod za torkovo izredno sejo zbora združenega dela občinske skupščine, ki naj bi na zahtevo udeležencev shoda razpravljala o problematiki v Panoniji pa tudi celoviteje o problemih, s katerimi se srečuje pomursko gospodarstvo. Ali je bil pustni tork za to sejo izbran naključno, ne bomo razglabljali, dejstvo pa je, da je bila seja komaj sklepna, saj je nanjo od 43 delegatov prišlo le 22. Tudi to po svoje potrjuje, da se problemov, ki se zaostrujejo, še premočno zavedamo in jih največkrat prepuščamo v razreševanje prizadetim sredinam.

Tudi v razreševanje težav v Panoniji se po mnenju delavcev, ki so zdaj ostali takorekoč na cesti, niso pravočasno vključile ustrezne institucije, zato je javni shod bil tudi v opomin tistim kolektivom, ki so v težavah, pa odlašajo z njihovim razreševanjem. Na seji zboru združenega dela takorekoč nismo zvedeli nič novega, razen morda za pojasnilo, da nova firma PAN AGRA, družba z omejeno odgovornostjo, ni pravna firma, saj je bila ustanovljena pred stečajnim postopkom v Panoniji in je zato še vedno v lastništvu Panonije v stečaju. Šele po opravljenem stečaju bo jasno, kaj se bo zgodilo v novi firmi, po besedah Milana

Bratkoviča, stečajnega upravitelja, pa je bilo doslej v njej opravljeno le dva odstotka tistega, kar bi bilo potrebno, da bi PAN AGRA zaživela. Zato je prisoten tudi strah, da jo že čez čas lahko doleti enaka usoda kot Panonijo. Sicer pa so po protestnem shodu in pogajanjih s predstavniki občinske vlade uspeli zagotoviti sredstva za osebne dohodke delavcem za december, sredstva za januarsko plačo naj bi zagotovili iz republiških virov, nadomestila za brezposelnost pa naj bi nekdanji delavci Panonije začeli prejemati v marcu. O razpletih (in zapletih) v Panoniji bomo še poročali.

L. Kovač

Vmes ni nikakršna koalicija

»Gre za pomembno srečanje dveh strank, ki sta najmočnejše zastopani v slovenskem parlamentu. Ker pa smo obravnavali vrsto takšnih vprašanj, ki zadevajo še posebno Pomurje, smo se odločili, da pogovor pripravimo v Murski Soboti. Prva tema je regionalizem in naši pomisleki zoper naraščajočo centralizacijo, druga pa položaj narodnosti in načrtovano srečanje s predstavniki Romov, ki nimajo priznanega ustavno-pravnega položaja, čeprav se demokratične sile v Sloveniji že nekaj časa prizadevajo za to. Sicer pa smo glavno pozornost posvetili ustavi in pogledom obeh strank na ustavna vprašanja. Tu je veliko skupnih

pogledov.« je na novinarski konferenci po sestanku delegacij Liberalno demokratske stranke (vodil jo je Jožef Školč) in Stranke demokratične prenovne Slovenije, ki je bilo v Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti, izjavil vodja prenoviteljev dr. Ciril Ribičič. Obe stranki si med drugim prizadevata, da ne bo zmagal centralistični koncept, da bo prišlo do regionalizacije, torej ustrezne organiziranosti na pokrajinski ravni, kar bi se odrazilo tudi v dvodomnem republiškem parlamentu.

Tudi Jožef Školč je izrazil zadovoljstvo, da so se zadeve bistveno premaknile ob mirovnih pobudah stranke, eno od klju-

čnih vprašanj pa je označil preambulo v besedilu nove ustave, ki mora urejevati razmerja med državo in državljani, ne pa graditi na nekih vrednotah ali ideoloških opredelitvah. Tudi pravico do spleva naj bi zapisali v ustavo. Predvsem pa je treba zagotoviti vse pravice pripadnikom madžarske narodnosti, pri čemer naj bi avtohtono obravnavali tudi romsko vprašanje. Ko so govorili o regiji in avtonomiji narodne manjšine, je bil zanimiv predlog dr. Vaneka Šiftarja, da se ustanovi Zveza romskih naselij v Sloveniji, s čimer bi Rome otresli politične igre z njimi.

Milan Jerše

Vse Slogine težave ...

Tudi Mercator Sloga je zabredel v težave, iz kakršnih se bo le težko izkopal. Čeprav je storil skoraj vse, prav gotovo pa več kot druga podjetja, da bi pridobil kupce in izboljšal prodajo, bo izguba neizogibna. Z novoletnim sejemom so sicer nekoliko zmanjšali zalogo pohištva in bele tehnike, vendar je tudi po novem letu v oddelkih (kljub devalvaciji) tako pustu kot prej. Mercator Sloga z novim letom ponuja kupcem še eno značilnost potrošniškega sveta: nakupovalno kartico. Skrbi jih le načrtovana gradnja nakupovalnega centra v bližini železniške postaje, saj jim banka noče odobriti posojila, občina pa zahteva svoj denar (če ne, bodo pogodbo razveljavili). Načrti so namreč že pripravljani, zato nečesto razmišljati o gradnji nakupovalnega centra zunaj mestnega središča, npr. v industrijski coni.

Pogovarjali smo se z direktorjem Budimirjem Gaševićem, sodelovali pa so še vodja gospodarsko-računskega sektorja Marjana Štelc, vodja komercialne Herbert Kumer in njegova namestnica Jožica Kaučič.

Prvo spoznanje: če ne bi bilo poslovnega sistema Mercator, bi bili že zdavnaj na psu, saj jim matična firma omogoča razne kompenzacije. Sloga do sedaj ni imela problemov (tresa na račun osebnih dohodkov in dobrih odnosov z domačo banko), čeprav so se sorodne trgovske organizacije ubadale z likvidnostnimi problemi že vse leto.

Zakaj so poslovni rezultati slabi?

»Celotna jugoslovanska trgovina se v zadnjih letih srečuje z velikimi težavami, Sloga pa še bolj, ker je tik ob avstrijski meji. Sprostitve prehodov čez mejo in izenačitev vrednosti denarja sta vsopodbudila naše kupce, da so prehiteli Evropo 92. Mi na to ne moremo vplivati, čeprav smo po devetmesečju sprejeli določene stabilizacijske ukrepe, s katerimi naj bi izboljšali odnose s potrošniki. Toda nakupov v Avstriji ne moremo preprečiti. Blago je poceni, kakovost je tudi dobra, prav tako izbira. Na to ne moremo vplivati, to je odvisno od države.«

Kaže pa, da država trgovcem ne misli preveč pomagati, saj bo konkurenca v prihodnje še večja. Priznati je sicer treba, da so jim nekoliko olajšali delo s sprejemom novih prometnih davkov, saj morajo sedaj namesto prejšnjih 71 obračunavati le 26 davčnih stopenj. Pri cenah pa se ti popravki skoraj ne opazijo.

Vi ste torej storili vse, da bi izboljšali ponudbo, povečali prodajo?

»Ne morem trditi, da smo opravili vse tiste negativne stvari, ki jih imamo kot trgovci. Vendar se je odnos do potrošnika izboljšal, prav tako so trgovine bolj urejene, kakovostno blago ima primerno ceno. Kasneje smo poskušali dati brezobrestna posojila ali brez pologa z manjšimi obrestmi. Znižujemo naše marže, le da bi čim več prodali oziroma preživeli.«

Splošno je promet v vaših trgovinah bil lani manjši za 35 odstotkov kot leto prej. Kje še vedno prodajate?

»Promet imamo še vedno v trgovinah z živili, najbolj se je zmanjšal v trgovinah s tekstilom in pohištvo. Prodaja tekstila se je skoraj ustavila. V njih vidimo le naše trgovce, pride le kaka stranka na dan.«

To traja že lep čas — trgovcev

niste odpustili?

»Ja, to je rakova rana. Ugotovljamo, da imamo zaradi padca prodaje 40 trgovcev preveč. Vendar je to tudi 40 družin. In čeprav so ti ljudje danes presežek, niso po lastni krivdi. Ugotavljamo, da se nam bo z različni ukrepi posrečilo povečati prodajo, tako da jih bomo lahko obdržali. Predvsem tiste pridne. Slabše, kot je, ne more biti.«

Razmišljate mogoče o tem, da bi nekatere prodajne prostore dali v najem zasebnikom?

»Na Stari Gori smo imeli takšno nerentabilno trgovino, v kateri trgovec ni zaslužil dovolj niti za svojo plačo. Zaradi socialnega miru smo se odločili, da trgovine niso bomo zaprli. Ponudili smo jo tistemu poslovojni, vendar si je ta čez čas premislil. Ker je trgovina zelo dotrajana, mu je inspekcija dala uporabno dovoljenje le za eno leto. Kasneje smo problem rešili tako, da smo spremembi odpisali čas. Zdaj je to podružnica trgovine v Vidmu in odprta tri dni v tednu. Imamo pa tudi probleme, da nam lastniki stavb, kjer imamo trgovine, dajejo odgovore, na primer v Ivanjcih. Tudi v trgovini v Zbigovcih ima šefinja interes, da bi prevzela trgovino. Mi se o tem ne želimo pogovarjati, ker je ta trgovina za nas še vedno rentabilna.«

Zakaj ne opustite prodaje pohištva in se še vi registrirate za grobistično prodajo?

»Mi smo registrirani tudi za trgovino na veliko ter za gostinstvo. Vendar smo se v poslovnem sistemu Mercatorja dogovorili, da imamo v Sloveniji tri velike grosiste — v Postojni, Ljubljani in na Ptuj. Tega se držimo, kajti poslovno politiko je treba spoštovati. Da bi ukiniteli prodajo pohištva? Zavedamo se, da je to prehodnega značaja. In tudi, če bi jo ukiniteli! Nekdo bi ga vseeno moral prodajati. Razlika v ceni je vseeno takšna, da se spleča. In samo opuščanje, opuščanje ...

ne vem, kam bi prišli? Res pa je, da smo našo registracijo razširili tudi na uvoz in bomo odslej sami uvažali zanimivo blago, tako da bomo konkurenčni zasebnikom.«

Govorite o lojalnosti in spoštovanju dogovorov — danes, ko se vsak bori za svoj dobiček, je to redko. Kakšen je odnos z Mercatorjem Ljubljana?

»Moram povedati, da smo, kar zadeva dogovore, zelo disciplinirani. Tudi v prihodnje želimo takšen red obdržati. Kaj imamo od Mercatorja? Po resnici moram povedati, da če ne bi imeli za sabo Mercatorja, bi bili že pred leti odpisani. Poleg tega, da imamo socialno varnost, imamo tudi interno banko, finančno službo, ki nam plačuje obveznosti. Res je, da za svoje storitve zaračunava provizijo, vendar nikoli nismo bili v takih težavah, da ne bi mogli dobaviteljem blaga pravočasno plačati. Ne bi bilo nobenih problemov, če bi tudi nam vsi pravočasno plačevali.«

Kaže, da bo načrtovani nakupovalni center (v prvi etapi le večja samopostrežna trgovina) Sloga padel v vodo. Pomurska banka noče odobriti posojila, ker se boji, da bo objekti nerentabilni. V direktorjevi pisarni so meter visoko zloženi vsi potrebni načrti, ki so jih stali 400 tisoč dinarjev. Za zemljišče, ki je visoko ovrednoteno, saj je skoraj v središču mesta, pa svoje zahteve tudi občina — okrog 600 tisoč dinarjev. Ali mogoče razmišljajo o nakupovalnem centru »zunaj mesta«?

»Mi smo o tem razmišljali leta in leta, vendar pa Gornja Radgona potrebuje takšno trgovino in prostor nasproti železniške postaje je primeren. Zemljišče je drago. Graditi zunaj mesta bi bilo potrebno, vendar pa v teh razmerah nihče ne vraga veliko, ampak vsi le gledajo, da bi čim več in čim hitreje zaslužili.«

Bernarda B. Peček

ZAZIDALNI NAČRT LENDAVE

Kako do lepše podobe mesta?

Za zazidalni načrt Lendave, ki je bil prejšnji mesec v javni obravnavi, sta bili narejeni dve različici. Med njima so se občani odločili za načrt, ki ga je naredil Goran Dominko iz Lendave. Vendar pa je bilo pri javni razpravi kar nekaj pripomb na takšno planiranje. Občani so se spraševali, kakšne so možnosti za uresničitev takega načrta in zakaj so naredili le načrt mestnega jedra, saj je to močno odvisno od okolice.

Za predstavitve sprejetega zazidalnega načrta in odgovore na vprašanja, ki so se ob tem postavljala, smo poprosili kar avtorja načrta Gorana Dominka.

Kdaj ste se lotili zazidalnega načrta Lendave?

»Že ko sem med študijem nekaj časa delal na lendavski občini, smo ugotovili, da je zazidalni načrt iz leta 1974 neprimeren. Še posebej problematično je bilo z Župančičevo ulico, saj smo se zavedali, da je takšen način gradnje neprimeren.

Ko sem začel razmišljati o diplomski nalogi, se mi je zdelo zanimiva prav ta tema, obnova starega mestnega jedra. Takrat se mi je tudi ponudila priložnost, da naredim načrt in z njim konkuriram Zavodu za ekonomiko in urbanizem iz Murske Sobotice.«

S kom vse ste sodelovali pri strokovni analizi dosedanje podobe mestnega jedra?

»Veliko sem se pogovarjal z ljudmi — meščani, predstavniki krajevne skupnosti in raznih institucij, ki sem jim pojasnjeval svoje načrte in prisluhnil njihovim mnenjem in stališčem. Skupaj smo ugotavljali, kakšne so dejanske potrebe in možnosti za razvoj mesta. Sodeloval sem tudi z Zavodom za spomeniško varstvo, saj so nekatere zgradbe zgodovinski spomeniki in jim je bilo po-

Tudi med občani je veliko pripomb na ta dva objekta. Kaj je dejansko narobe?

»Župančičeva ulica je grajena v nečloveškem merilu. To je nekonstakualna arhitektura, za katero je značilna preglednost in prevelika gostota. Vendar pa, kar je, je. Problem sem poskušal rešiti na čim primernejši način. Stavbe v bližini naj bi bile nekoliko višje, s pritličjem in dvema nadstropjema. Za druge zgradbe pa predvidevam pritličje in eno nadstropje.«

Goran Dominko

Takšno naj bi bilo v prihodnosti jedro Lendave.

trebno posvetiti posebno pozornost.

Le tako sem pred izdelovanjem projekta lahko naredil strokovno analizo, ki je vplivala na določene rešitve.«

Ste prišli pri izdelovanju strokovne podlage do kakih posebnih ugotovitev o značilnostih Lendave?

»Ob analizi sem ugotovil, da je Lendava mesto longitudinalnega značaja, ob glavni osi, Partizanski cesti, ki je trgovska, kulturna in mednarodna os mesta. Mesto je organsko povezano s svojim zaledjem, goricami, vendar pa so pomembni objekti za življenje mesta, kot so zdravstveni dom, hotel Lipa, avtobusna postaja in trgovski center, močno oddaljeni drug od drugega. Lendavski grad in cerkev svete Katarine pa dajeta zaradi zgodovinske vrednosti poseben pečat staremu mestnemu jedru.

Stanovanjske in poslovne zgradbe ustvarjajo ambientalne vrednote in je zato nujno ohraniti njihov karakter. Nove zgradbe sem načrtoval tako, da bi se organsko spojila s starimi. To ni bilo težko, saj je Lendava v bistvu nastajala zelo organsko povezano z okoljem. Izjema so nekatere gradnje iz prejšnjega desetletja, kot je Župančičeva ulica in Potrošnikova blagovnica, okrog katerih pa sem gradnje načrtoval tako, da bi se prikrije najhujše napake.«

J. Gabor
Foto: N. Juhnov

S trankarska razhajanja v največji pomurski občini so čedalje bolj očitna. Žalostno je, da se to dogaja le slabo leto po lanskih spomladanskih volitvah, ko je koalicija takratnih opozicijskih strank dokaj prepričljivo zmagala. Pri tem pa predstavniki zdajšnje vladajoče koalicije Demosa za vse, kar jim ne uspeva, krivijo ostanke stare oblasti, ki jih označujejo za naslednike nekdanje »boljševiške« politike in s tem za »rdede«. Tem namreč očitajo, da so se še vedno obdržali na ključnih položajih v gospodarstvu, ki nezadržno drvi navzdol, medtem ko v parlamentu večje manevrirajo in blokirajo vse napredne in radikalne pobude Demosovih poslancev. V takem položaju jim tudi občinska vlada ni najbolj pogodu. Očitki Kmečke zveze Ljudske stranke letijo predvsem na kmetijskega ministra. Udarec pa je prišel tudi s strani stranke Zelenih, ki ne želi biti več v koordinaciji Demosa, kjer ni bila niti pred volitvami, vendar se je pozneje odločila, da s svojimi glasovi pomaga k hitrejši demokratizaciji družbenih odnosov. Po novem bodo med pozicijo in opozicijo.

Ob takih nesoglasjih se vsem skupaj seveda slabo piše. To se navsezadnje kaže tudi v

Spolzke poti strankarstva

parlamentarnih klopek, ko se razprave o posameznih vprašanjih razvečejo po nepotrebnem v nedogled, nekateri strankarski veljaki pa dobesedno »pljvajo v lastno skledo«, ko začnejo počez kritizirati svojo Demosovo vlado. S tem namreč onemogočajo njeno uspešnejše delovanje, med druge poslance pa vnašajo nelagodno občutek, ko ne vedo, kaj se v bistvu dogaja na občinski ravni. In če bo vse to prispevalo k redčenju vrst in ohranjanju najboljših ljudi, bodo postale razprave precej bolj ustvarjalne in manj osebne, predvsem pa argumentirane, kar so doslej marsikdaj pogrešali. Takrat bodo v parlamentarnih klopek res lahko začeli voditi politiko, kar je tudi osnovni namen številnih zasedanj zborov, ki dobivajo spodbude tudi od občinske vlade. Hkrati pa bo na ta način lažje ustvariti nove, ugodnejše razmere za gospodarski in družbeni razvoj, kar si vsi želimo.

Kaže, da se kaotične politične razmere v Jugoslaviji kažejo tudi v tej politiki, predvsem pa v parlamentarnih strankah na oblasti. To naravnost sili k razmišljanju, kako premostiti nastale ovire in strnični vrste, da bi se izognili nezelenemu razpadu občinskega Demosa. Strankarske razprtije namreč ne vodijo nikamor, ampak le v prepad, čemur pa je treba pravočasno izogniti. Zato v soboški vladajoči koaliciji mrzlično iščejo rešitve iz slepe ulice, ko je negotovo tudi financiranje poklicnega tajnika Demosa. Tako pa prihaja do absurdnega položaja. Namesto da bi se le slabo leto po volitvah ljudje v strankah vedno bolj navajali drug na drugega, zlasti pa na nov položaj, in začeli delovati čedalje manj obremenjeno in vedno bolj učinkovito, so spornosti, metanje polen pod nožo pogostejša, razhajanja pa očitnejša. Navsezadnje se s takim položajem najlažje okoristi opozicija, ki v parlamentu modro kima in dobiva zadoščenje s izgovorom: zdaj sami naredite kaj, ne pa, da nas nenehno kritizirate!

Milan Jerše

Menjševiki

V slovarju pa ne v našem, naši še niso ponovno napisani) pod geslom »menjševiki« piše: »Član liberalne manjšinske frakcije v ruski socialdemokratski stranki, ki se je... borila proti veliko bolj radikalnim elementom, boljševiskom.« Nek vplivnejši tukajšnji prenovitelji, občinski poslanec, mi je zadnjič rekel, da oni, torej prenovljeni komunisti, pač ne morejo v skupščini glasovati tako kakor bi hoteli.

Spraševal sem ga namreč, kako to, da pri glasovanju nikoli ne podprejo ekoloških predlogov stranke zelenih. Čeprav ves čas pripovedujejo, da so za ekologijo — pa celo rože jim dobro uspevajo v njihovih prostranih pisarnah, kakor je zadnjič vsem v brk povedal Evgen Emri, prof. in v. d. vodje prenoviteljev.

Moj sogovornik je povedal, da prenovitelji ne glasujejo za ekološke predloge zato, ker jih eden izmed odbornikov zelenih izza govorniškega pulta nenehno obklada z boljševiski.

Eh da, vem kako je z vami nekdanji strankarski drugovi, vi ne »morete hoditi po poti resnice, ker za vas ne velja tista »amicus Plato, sed magis amica veritas« — prijatelj Platon, toda resnica mi je večja prijateljica! Tako je rekel grški filozof Aristotel o svojem nekdanjem učitelju in prijatelju Platonu. Med dvoje ljubezni se je potrebno odločiti za tisto, ki je več ljubezni vredna. Med prijateljstvom in med resnico se je potrebno odločiti! Oziroma, kar se našega primera tiče, potrebno se je odločiti med ne-prijateljstvom zaradi vzdevek in resnico. Gorje pa resnici — saj ravnajo z njo, kakor »svinja s kisilakuvov turbov«! — če jo zavržejo že zato, ker jih nekdo imenuje z zgodovinskimi imenom.

Zato, vidite, prenovitelji ne morejo glasovati tako kakor bi hoteli. Rečeji. Ime ali vzdevek zanje ni karkoli. »Nomen est omen«, ali po naše: »ime je znamenje«, imena pa so lahko včasih tudi »zasovražena«, ali po latinško: »nomina sunt odiosa«. Uboga imena.

Sicer pa se moti zeleni odbornik, ki prenovitelje obklada z boljševiski in jih vleče proč od resnice in resnične politične volje. Vsi prenovitelji v resnici niso »boljševiki«. Nekateri so »menjševiki! Toda, kakor smo malo prej rekli, »ime je znamenje«. Menjševikov je manj. Pravzaprav jih je zelo zelo malo. Tako malo, kakor je med demoscvi malo naravnostnih zbirke Studia Humanitatis. To dvoje je dejansko komplementarno: tako, kakor je med današnjimi eks-komunisti malo takšnih, ki so bili včasih menjševiki in ne boljševiski, tako je med današnjimi demoscvi malo alternativcev iz njega dni. In obe večini sta isti.

Potemtakem so menjševiki na tej in na oni strani. Boljševiki pa prav tako. Včasih je čas za boljševiske, in takrat nam bog pomagaj, včasih pa za menjševike. Zdej je čas za menjševike, ker so boljševiski zašli. Sploh pa je čas za boljševiske samo skrajni čas, čas skrajne proletarske bede, skrajnega nacionalnega zatiranja in skrajne ekološke nemarnosti. In skrajnosti se namreč odgovarja s skrajnostjo. To pa je strašno. Zato moramo paziti, da boljševiscem ne bo več potreben. Za boljševiske ni pomoči, teh ni mogoče popraviti, kdor se je enkrat napačil iz tega vrela, ta je zaznamovan na vekomaj.

KOT V PESMI:

POVEST O DOBRIH LJUDEH

— O nas krožijo govornice, da smo dobri ljudje in dokler smo taki, ne bomo mogli narediti nič dobrega,« po kranjčevsko razpreda misli eden od glavnih »krivcev« za forum Igor Klinar. »To je kot v tisti pesmi Ne mi dihat' za ovratnik in mislim, da se ne bi smeli dati prevarati na tak način. Enostavno smo premalo agresivni. Regija, ki nima potence, ne more biti regija.« Rudi Cipot, hkrati kot direktor soboške Zavarovalne skupnosti Triglav, pokrovitelj foruma: »Najbolj nas žuli ravno slovenska ustava in sedanja zakonodaja, ki postavlja Pomurje na obrobje Slovenije. Pomurci pa smo ljudje, ki ljubimo tradicijo, zagovarjamo varnost in smo za donosnost, vse skupaj pa mora biti podprto z znanjem. Bojimo se, da bomo spet klečali — kot v prejšnjem režimu oz. sistemu — pred slovenskim parlamentom.«

TRAKTAT O PREKMURSKIM REPUBLIKAM

— »Začel bi tam, kjer je začela Evropa leta 1985. Takrat so države članice Evropskega sveta v Strasbourgu podpisale evropsko listino o lokalni samoupravi in regionalizmu ter ju določile za eno temeljnih značilnosti novih demokratič: ker je cenejša, bolj racionalna, bolj demokratična in ker spodbuja razvoj, »razlaga republikanec Mauricio Olenik.« V Sloveniji smo pred ključno dilemo, kaj bo zdaj z regionalizmom, kajti predlog za novo slovensko ustavo ni pretirano optimističen. Prepričan pa sem: če bo Jugoslavska konfederacija, bo Slovenija

Po murskih elektrarnah murski mlin

federacija in če bo Slovenija samostojna država, bo Prekmurje, Bela Krajina, Primorje, republika,« izzveni njegov nastop. Dr. Dušan Plut, član Predsedstva Republike Slovenije in predsednik stranke Zelenih Slovenije: »Murskih elektrarn zagotovo ne bo. Ponovno prebujajoče se ekološko gibanje je dobilo meso in kri ravno v obrobni slovenskih pokrajinah: Prekmurje, Mežiška dolina, Zasavje, Bela krajina, Obala, Tolminsko. Regionalizem je naša resnica. Slovenske pokrajine so tako specifične in občutljive, da zavračajo centralistično pogojeno načrtovanje in razvoj. Zato je ekološko gibanje potrebno tako oblasti kot nam, da nas brne v zadnjico in zbeza iz t.i. velikih ekoloških tem. Le zakaj bi sodelovanje pri urejanju problematike komunalnih odpadkov potekalo preko Ljubljane? Povsem logično je, da se občine in podjetja med seboj dogovarjajo, od republike pa je odvisno kako bo take pobude doprla,« komentira navezo Horvat-Roth.

ZGODBA O ČEZMEJNI PODJETNIŠKI NAVEZI

— Gre za ustanovitev mešane slovensko-avstrijske firme za odvoz komunalnih odpadkov na ožjem in širšem območju Murske Sobotice. Direktor soboškega podjetja Komunala Rudi Horvat sporoči, da so končno podpisali pogodbo o ustanovitvi omenjenega podjetja z g. Rothom, podjetnikom iz avstrijske Štajerske. S tem se odpira pot za uvedbo celotnega sistema ločenega zbiranja komunalnih odpadkov, pri čemer se za okrog 50 odstotkov zmanjšajo komunalni odpadki. »Pripravljeni smo pomagati pri problematiki nevarnih odpadkov, usposabljanju strokovnjakov, zakonodaji, uvajanju novih tehnologij, modernem menedžmentu z logistiko,« se sliši od g. Rotha, ko ta — po Horvatovih okvirnih razčlembah vsega, kar je predhodilo mešani firmi (npr. zgraditev sanitarnega odlagališča komunalnih odpadkov) — govori o razlogih, čemu se Evropa za Avstrije ne konča pri avstrijski Radgoni. Kasneje se k zadevni čezmejni podjetniški navezi še večkrat vračamo, med drugim pri projektu Energija, Ekologija, Entropija, Ekonomija ali na kratko 4 E.

NE MI DIHAT' ZA OVRATNIK

Že pred časom je v soboškem hotelu Zvezda — po »krivdi« združbe pomurskih razumnikov in Radia Murska Sobota — prišlo do javnega (samo)izpraševanja vesti o ekoloških »pregrehab«, ki s(m)o jih zagrešili zlasti po uspelem uporu zoper projekt gradnje verige vodnih elektrarn na Muri. Nas je res — kot se bere v neki nemški pesmi — na pol potegnili, na pol pa smo zdrsnili, ko je v igri varstvo okolja? Vodilna misel: kje smo/naj bi bili pri (de)centralizaciji oz. lokalni avtonomiji oz. regionalizmu na Slovenskem? Cvetober iskrijevših povežimo v šopek z okvirjem. Zgodil se je Ekološki forum!

SAGA O PROJEKTU 4 E

— »Projekt bo uspel šele takrat, ko bo prišlo do stika med podjetji in državo, torej ko bo država zagotovila stvarne pogoje, da se lahko taki projekti razvijajo,« je siceršnje Klinarjevo mnenje. Cipotovo pa: »Ko smo ga pred dvema letoma predstavljali na podobnem forumu komunistov v Mariboru, smo bili sorazmerno slabo sprejeti in dobesedno vsiljevali zamisel — ne na pamet, ampak z dejstvi in številkami — kako do živega velikim poslovnim sistemom. Mnogi direktorji so se nam takrat smejali in tisti, ki so tedaj pisali po Vestniku, da pomurska zemlja še potrebuje umetna gnojila in škropiva, ker da je ta normativ v Evropi bistveno večji, pišejo zdaj popolnoma drugače in so najbolj na strani ekologov. Z našim projektom smo zastali, ker ni bil materialno podprt: ponudili pa smo ga pomurskim občinskim izvršnim svetom in ga tudi predstavili republikemu kmetijskemu ministru g. Ostercu, ki ga je naklonjeno ocenil. V pomurju imamo ta čas šest pilotskih kmetij, ki upoštevajo filozofijo krožnih sprememb, kar je za okolje zelo spre-

ljutomerski Mikrokozmos. Zeleni imamo opravka z zelo močnim agroindustrijskim in kemičnim lobijem, ki je zainteresiran, da se porabi čim več zaščitnih sredstev in mu ni pomembno, kakšne so posledice za okolje. Temu se je treba upreti — tudi s takimi forumi v smislu pritiska civilne družbe na oblast in javnost.«

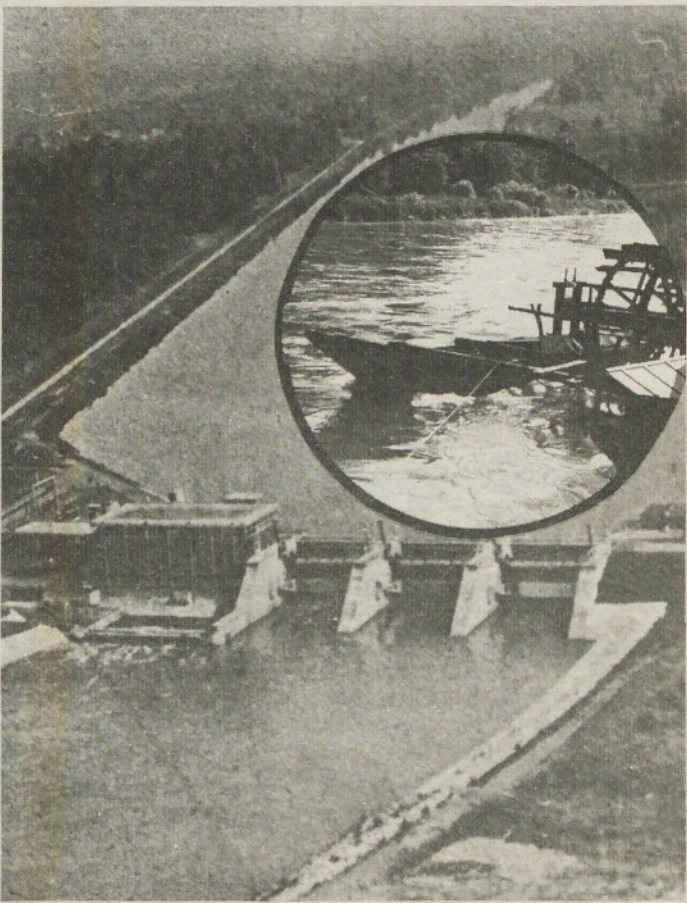
INTERMEZZO

— »Ekološka vprašanja so prekrile nekatere večje teme, recimo osvobajanje Slovenije, go-

žega Kneza, vodilnega moža slovenskih naravovarstvenikov, ki hkrati opozori na dva dokumenta, ki sta pred sprejemom v republiški skupščini: ustava in zakon o varstvu okolja, pri čemer je, po njegovem »vladi prepričen izredno velik arbitrarni prostor.«

REPUBLIKE BREZ NASLOVA

— »Formalizacija zelenih v stranko je največji blef v zgodovini političnih bojev, kajti ekološke zadeve so nadstrankarske, ta-

Po uspelem uporu zoper murske elektrarne povratek mlinov na Muri? (Fotomontaža: N. Juhnov)

spodarska kriza, lastninjenje, kjer ni pravega reda. Za slednje bi za zglede navedel gozdove in zahteve po privatizaciji vodotokov. Kljub vsemu je treba nadaljevati z ekološkimi projekti, ker pomeni odlaganje grožnje za nas in naše potomstvo. Seznam potreba je izredno velik, zato moramo izoblikovati kriterije in prioritete. Ekološka gibanja se sicer odvijajo v krogu društev za varstvo okolja — v naši zvezdi društev smo se opredelili za nestranskarski odnos — in v krogu stranke Zelenih,« bolj v smislu uvoda in sklepa dojemamo razpravo Jo-

ko težke in dolgoročne, da je stranka preslaba za zajemanje te problematike,« replicira Klinar, na kar se takoj odzove dr. Plut z grožnjo, da bo odšel s foruma, če se bo razprava nadaljevala v tej smeri. »Nisem prišel zato, da bi razpravljaj o tem, zakaj so bili ustanovljeni Zeleni. Naslednje volitve in naši (ne)uspehi bodo pokazali, če je bil ta projekt pravilen in bomo lahko kasneje govorili o blefu. Ekologija naj nas predvsem združuje,« Klinar: »Ni letelo osebno na vas. Se opravičujem. Hotel sem le spodbuditi razpravo.« Prvak pomurskih soboških Zelenih prof. Štefan Smej: »Popolnoma prav ima.

Zeleni morajo biti gibanje. Samo kaj naj bodo tisti, ki nikoli niso bili v gibanju, temveč ves čas aparatčiki in so to še naprej. Kar je vmes med murskimi elektrarnami in murskim mlinom — to smo mi!« Vane Gošnik, vabljen na forum kot podpredsednik skupščine Republike Slovenije ima s sabo violino. Če igra nanjo, nam ni znano, vemo pa, da se ni uspel razgovoriti o regionalizmu in novi ustavi, češ »kotal slizim po šumu okrog sebe, to niti preveč ne zanima ljudi.« Za svojevrstno »štimgungo« poskrbi Borut Brunec z zgodbo o tem, kaj je sodu izbilo dno oz. mu ga ni izbilo.

Kar naravnost: »Ne serte ga, ker vsi vi, sladki predsedniki, direktorji in vsi vi krojite urbanistično podobo Murske Sobotice. In ta podoba je grozna... V Murski Soboti se ne da živeti!« Na kratko: mladi so največ po gostilnah (»fajn stvari se tam dogajajo!«), ni mogoče dobiti kakovostne literature in podobno. In še: »Ne si lagati. Mi izbijamo sodu dno. Hvala lepa! Zdej pa grem tja čez

(k šanku namreč — op. pis.), kjer so ostali, ki isto mislijo.«

BALADA O KAFILERIJU

— »V kratkem se bomo sestali s predstavnikoma Pomurke, saj je ta pomemben onesnaževalec. Čez 15 dni bomo dobili v roke oceno štirih variant za gradnjo čistilne naprave v Murski Soboti in tedaj se bomo z gibanjem/stranko Zelenih tudi neposredno soočili. Projekt je vreden pribl. 40 milijonov nemških mark. Kdo naj jih zagotovi?« se sprašuje predsednik soboške občinske vlade Ivan Obal. Dragan Salavec, direktor

»Pri našem ministru za znanost Petru Taučigu smo uspeli izposlovati, da bosta finančno podprta dva konkretna raziskovalna projekta ljutomerske firme Mikrokozmos, ki se med drugim ukvarja z biokmetovanjem.« (Dr. Dušan Plut)

Pomurkine Mesne industrije: »Podjetje jih tudi ne more zagotoviti. Gre za vprašanje, kako bo sicer s projektom ekološke sanacije. Brez pomoči širše skupnosti bo težko izvedljiv oz. s pomembnejšim časovnim zamikom.« Mag. Andrej Kralj na izziv odvrne, da je že »nekoliko utrujen od te kafilerije in da razni heroji socialističnega kmetijstva (omenil je bivšega predsednika slovenske vlade Janeza Zemljariča ter nekdanja ministra Marenka in Kneževiča), ki so za sabo pustili težke sledove, zdaj ne dajo glasu od sebe. Klinar dopolni informacijo o kafileriji, češ da ta ne rešuje zgolj Pomurkine ekološke problematike, marveč siceršnje zadrege z odpadki (zlasti kadavrji) na terenu, medtem ko dr. Plut pojasni, da je prašičja farma Podgrad pri Gornji Radgoni na prvem mestu za razselitev. Letos naj bi se ta proces zanesljivo začel, kajti minister za kmetijstvo g. Osterc in vlada sta program razseljevanja sprejela. Vendar pa bo treba vse skupaj temeljito pripraviti, da ne bi — recimo z družinskimi kmetijami s 300 glavami živine na principu gnojevke ne na principu stelje — onesnaževanje še bolj razpršilo. Dr. Plut: »Zeleni smo pomagali, da se postavi na noge zasebna firma UNI v Ljubljani, ki pripravlja projekt družinskih kmetij na stelo.« Dr. Lojze Slavič kot vodja programa za razselitev svinjske farme v Podgradu pripomni, da sta v tej zvezi odprti zlasti dve vprašanji: finančna sredstva in zemljišča, ki jih take kmetije morajo posedovati. »Če bi bilo poskrbljeno za to dvoje, bi lahko začeli z razseljevanjem že jutri,« si zapomnimo.

HVALNICA MLINU

— »Mlin je majhen korak za človeka, pa velik skok za človeštvo,« parafrazira prof. Smej med smehom in razlaga: »Če de-

»Resda imamo zdaj podjetje, ki se bo ukvarjalo s komunalnimi odpadki, hkrati pa je res, da je dobilo iz Ljubljane, torej iz centra, dopis, v katerem je navedeno: dostavite nam projekte, mi pa se bomo odločili, koliko denarja bomo dali zanje. Taka razmišljanja moramo obrniti: najprej nas poslušajte, potem pa koncipirajte zakonodajo.« (Rudi Cipot)

lamo mlin na Muri, tega ne počnemo iz občutka nadutosti strankarske moči, marveč zato, ker ta čas ni mogoče narediti ničesar drugega. Ko bomo šli od tod, bo kljub velikim besedam ostal les za murski mlin in seveda Mura, ki teče. Denar, ki smo ga dobili, torej nismo »razfrčkali« za strankarsko življenje, ampak kupili z njim les za mlin. Ta ne bo le objekt naravne in kulturne dediščine, ampak zametek blagoga turizma, ker se bo namreč treba ukvarjati tudi s socialnimi problemi.« Po murskih elektrarnah torej murski mlin in povratek k tradiciji. Še eno od dopovedovanj Sloveniji, da so v Pomurju taki projekti, ki jih je vredno upoštevati pri snovanju novega razvojnega vzorca dežele/države na sončni strani Alp.

BRANKO ŽUNEC

Pritiski Ekološkega foruma na oblast in javnost

— Dr. Dušan Plut: »Denar, namenjen za hidromelioracije — 90 odstotkov teh sredstev je nepovratnih, 10 odstotkov dobi tisti, ki jih izvaja — naj dobi tisti kmet, ki ima močvirna zemljišča. Vsi smo zainteresirani, da se močvirna zemlja obdrži, ker je to najbolj naraven filter za čiščenje vse bolj onesnažene vode. Kmet z močvirno zemljo naj dobi tuliko stimulacije, kolikor znaša izguba pridelka, ker pač ne gre v intenzivno obdelavo tal.«

— Dragan Salavec: »Se iz časov prejšnje oblasti se v Sloveniji zbirajo sredstva za intervencije v kmetijstvu, ki niso tako majhna. Ta sredstva se danes, v času tržnega gospodarstva uporabljajo za podpiranje raznih protekcionizmov. Ker se dr. Plut zavzema za institucionalizacijo vpliva in prevzem odgovornosti, predlagam, naj izbori, da se za ekološke projekte v kmetijstvu uporabijo ta sredstva.«

— Ivan Obal: »Naš izvršni svet je že sprejel sklep, da bo vsem pomurskim poslancem naložil, naj v republiškem parlamentu izpostavijo problem denarja za projekt Goričko. Opravili smo tudi prve pogovore z ustreznimi ministri in ugotovili, da po zakonu o skladnejšem razvoju v republiki verjetno ne bodo zagotovljena sredstva. Treba pa jih je terjati.«

— Marjan Dora: »Predlagam, da se navzoči direktorji (Prof. Kuharič, Salavec, dr. Slavič) zavežejo, da bodo sodelovali pri postavitvi izvršnega mlina na Muri!« Božo Kuharič: »Moralno sem ZA, materialno pa bomo še videli.« (Smeh)

Med kladivom in nakovalom

Politična scena gotovo preživlja svoje najtežje in najbolj pestro pojvno obdobje. Ciniki bi dejali: saj se vrača le tja, kjer je nekoč že bila. Morda, a tudi to vračanje ni kar tako, kot bi morebiti pomislili na prvi pogled. Spremljajo jo številni krčji, povezani z mnogimi ideološkimi napolvinami, ki so jih v preteklosti vnašale enopartijske oblasti. Zato se v današnjem času pojavljajo najrazličnejši pomisleki ob naših družbenih, političnih, gospodarskih in duhovnih dogajanjih, ki močno stresajo skupno zgradbo. Lahko bi rekli, da se z letom 1991 v Sloveniji kot neodvisni državi zares začelja nov krog naše zgodovine, ne glede na to, kako kdo gleda »izza plebiscita«.

Prvo leto zadnjega desetletja v 20. stoletju nam je prineslo — roko na srce — obilico negotovosti, dvomnosti in zadržane prihodnosti. Čeprav je skupni imenovalec že dolgo znan, so politične razprtije vnesle nov nemir v življenje ljudi: tudi ob naši severni meji. Politika se je pač preveč poigrala z njihovimi pričakovanji, zato so izgubili še kanček tistega potrebnega optimizma, ki bi nas vendarle pripeljal na želeno vejo. Upajmo le, da je to kratka epizoda v prevročem političnem »kotlu«, ko vsak »meša« tako, kot se mu zdi. Ne glede na to, da bi tudi drugi radi prispevali svoj delež k okusnejši politični »jedi«. Takšna je namreč zdajšnja jugoslovanska politična scena, ob kateri ne moremo biti mir-

ni tudi v pokrajini ob Muri. Pri nas resda ni narodnostnih trenj, toda beda delavcev je pahnila v bedo tudi politiko. Ob številnih stečajih in odpustitvah so delavci, ki so se nenadoma znašli na cesti, upravičeno opozarjali na svojo bedo s simboličnimi klenci po kruhu, hkrati pa so razgaljali svoje zaničevanje, da morajo že nekaj mesecev prosjati za plače. Pravzaprav sami niti niso krivi, da dinarji zanjo sploh niso zasluženi, prav tako kot niso krivi, da lahko zavidajo vsem tistim sodelavcem, ki jim niti ni treba prihajati v tovarno, pa vseeno dobivajo 80 odstotkov nezasluzene plače. Politika je morda preveč računala z njihovim potrpljenjem ali pa se sploh ni dobro zavedala, da socialnega miru ni mogoče zagotoviti samo s plača-

mi, pa čeprav nekaj dni pozneje, kot je bil dolgoletni običaj. Ljudje namreč hočejo tudi delo, ne pa igrice, kadrovskih zamenjav, vedno istih obljub, pa čeprav iz drugih ust. Gotovo delavci, ki niso ali pa niso smeli gledati dalje od svojega stroja, niso krivi za tak položaj, veliko več masla pa imajo oblastniki, ki so se preekali za že od davnine ugledne stolčke, tako pripravne za dremanje in naslanjanje v samozadovoljstvu.

Tako se je znova pokazalo, da so glede na večinsko razpoloženje prebivalstva in izraženo politično zavest, ko ljudje niso več pripravljeni vdano in brez pomislekov sprejemati rešitve in odločitve, sodbe in ocene o novi slovenski državi ter njeni socialni in politični ureditvi, v sedanjih razmerah možnosti za politično manipuliranje skrajno omejene. Ljudje zlasti pričakujejo hitre nastajanje novega, ki bo utrjevalo socialno državo in družbo socialne blaginje. Pričakujejo varno, prijazno in v prihodnost zarzto življenje zase in za svoje družine. Takrat bo tudi politika dobila svojo veljavo. Mar ne?!

Milan JERŠE

Velika učiteljica — država

Če si še kdo upa brusiti jezik o davkih, ga je treba poučiti o velikih in plemenitih namenih države, za katere uporablja nadvse primerna sredstva — davke. Država je z davki tudi naša velika vzgojiteljica, saj nas uči vestnosti, skromnosti, varčnosti... Odrasli pa bodo te vrline radi vcepljali mladim. Prva učna ura se bo začela z učenjem čuvanja obutve in obleke, katere uspešnost pri učenju zagotavlja država s 13,5-odstotnim prometnim davkom na otroške izdelke. Staršem bo prišel pri učenju zelo prav spomin na mladost, ko jim je zvečer strogi oče pregledal čevlje. Če se je na njih našla nova praska zaradi ostrega kamenja, pa je pela šiba. Tudi za naš čas je še primeren pregovor Upogibaj mlado vejo, saj stare ne moreš.

Če bomo starši svoje otroke učili, da morajo čuvati obleko in še posebej čevlje, jim vcepljali spoštovanje tudi do stvari, pa bomo morali biti svetel zgled in strogi do sebe. Naučili se bomo skrbnosti pri zbiranju računov, jih devali v mapo, še bolje v predalčke. Na koncu leta nas bo država za to nagradila z olajšavami pri davku. Pa niti ni tako važno, kolikšna bo njena realna vrednost, glavno je, da bo marljivosti sledila nagrada.

Vsak dinar je pomemben, zato je treba zbirati tudi račune po trideset dinarjev, kolikor stane zdravilo na recept. Kajti zrno na zrno pogača, dinar na dinar plačala. Blagajničarka v lekarni bo na hrbtino stran računa skrbno zapisala ime in priimek kupca, potrpečljivost pa bo plemenitila ljudi, ki bodo čakali v vrsti.

In ker vemo, da vsaka šola (vzgoja) veliko stane, niti ne bomo pomislili na vprašanje, koliko več delavcev bo opravljalo ob koncu leta »obračunske« posle za državo, še manj, da naj račune položi še sama. Še naprej bomo zbirali tudi račune po trideset dinarjev, država pa bo še naprej pobirala davke, tudi na prispevek, ki ga plačamo za zdravstveno varstvo.

—h

Če vržeš kamen v vodo, voda vzvalovi. Če s svojo nespametno politiko »dreigneš koga pod rebra«, jo dobiš po nosu ali pa prizadeš vsaj tako močno zastoka, da ga lahko slišijo vsi. Akcija vedno rodi reakcijo. In kriza še vedno posvečuje cilje. Staro se podira kot hiša iz kokc, vznika pa nekaj novega. Seveda se to dogaja tudi z vsakdanjo politiko. Ali to ne spominja na kameleonsko spreminjanje barv, pa je drugo vprašanje?

V takih razmerah je težko soditi, ali je ustanovitev ružnate frakcije v vijoličasti

Rožnato v vijoličastem

stranki, kot se je pošalil kolega, res zgodovinski dogodek. Pa čeprav se na prvi pogled zdi, da to ni nekaj običajnega. Ob vsej zadevi pa je najbolj nerodno to, da so nas o ustanovitvi obvestili šele teden dni po tem. Glejte, mi pa naj bi bralcem prinašali sveže novice! Na tak način lega gotovo ne bomo uspeli.

Opravičilo, da se oni zavzemajo za Evropo, večstrankarstvo, čisto okolje, tržno konkurenco in za to, da bi bila procelna vseh hiš vijoličasta, rožnata frakcija pa še predlaga rožnate klopce v parkih, nas ne more povsem zadovoljiti. Še posebej zato ne, ker je podobnih »zgodovinskih« dogodkov zadnje čase na pretek. Nekateri namreč ustanavljajo stranke, drugi frakcije v svojih strankah, tretji pa celo svoje mladinske organizacije.

Časi, ko je kvantiteta tudi v političnih odnosih za silo še lahko nadomeščala kvaliteto, so namreč nepreklicno minili. V hitrih prelomnih procesih, v katerih se je znašel svet na pragu novega tisočletja, se je pač treba za vekomaj poslovliti od starih, preživelih receptov razmišljanja in delovanja. Veliko bolj je, da se na ruševinah okostenelega gibanja rodi novo, kot pa da šepajoči starček mori s svojimi spomini na lepo preteklost vse tiste, ki hočejo v boljšo prihodnost.

Vzporednice med starim in novim, med »zdravim« in naprednimi silami so zelo asociativne. Upamo lahko, da se tega dobro zavedajo tisti, ki krojijo politiko. Leta 1992, ko se bo Evropa združila, se namreč nezadržno bliža. In če do takrat ne bodo v celoti reaktivirali svoje »gibanja«, se bodo pač morali sprizjanziti z vlogo svetovnega paraplegika. Tisti seveda, ki bodo na takem političnem prizorišču strankarskih vrenj še lahko vztrajali!

Milan Jerše

»Ne glede na lastništvo, je treba z ustavo uveljaviti participacijo delavcev. Smo za mehkit, postopen prehod v nove razmere, ob upoštevanju socialnih razmer, da naših ljudi ne bi pahnili iz relativne revščine na rob družbe.«

Geza Farkaš, predsednik Socialistične stranke v Murški Soboti

»Čimprej je treba priti do ustreznih socialnih programov in do zakona o lastninjenju, sicer lahko pride do razprodaje družbenega premoženja. Sedaj je namreč kaos v zakonih in tudi v podjetjih, kjer si direktorji prisvajajo marsikatero zadevo, npr. suspenze.«

Emilija Kovač, članica predsedstva Konfederacije sindikatov Neodvisnosti Slovenije

»Zavzemam se za povsem praktične rešitve. Zato je treba prek stranke izsiliti, da bodo skupaj sedli direktorji in vlada. Drugače bodo vse lepe govornice fluskule, dokler ne »pujde« na mizo denar. To je edino sprejemljiva realna rešitev, vse drugo pa je le luk in voda.«

Rudi Cipot, član vodstva soboske Socialistične stranke

»Temeljni problem so programi, kajti če jih ni, so zaman vsa sredstva. Zal so nas stečaj v Tapetstvu in Temelju izučili, da nima nihče posebnega interesa za ohranitev tržno zanimivih programov. Poleg tega pa nespasovnih direktorjev, odgovornih za stečaj, nihče ni klical na odgovornost!«

Janez Kovač, predsednik OS Zveze svobodnih sindikatov Murška Soboti

Pripravil: Milan Jerše

Obdavčeni prispevki za socialno varstvo

Ko nam v računovodstvih izračunajo plačo (bruto osebni dohodek), nas razdelijo v dve skupini, v tisto, katere plača ni obdavčena, in drugo, kateri izračunajo davek po določenih davčnih lestvici. Davek pa izračunajo, upoštevaje olajšave, še preden odštejejo prispevke za socialno varstvo. To pa pomeni, da delavec z davkom državi plača tudi to, da je socialno zavarovan oziroma ima socialno varnost. Tudi prispevki se namreč upoštevajo kot prihodek delavca in se upoštevajo pri izračunu davka. Prispevki za socialno varstvo pa sploh niso majhni.

Zakon o prispevkih za socialno varstvo določa, da se leti zbirajo v republiškem proračunu, za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa pri Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Delavci

plačajo prispevke iz bruto osebnega dohodka in nadomestil dohodka, in sicer za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 14,4 odstotka (od bruto osebnega dohodka), za zdravstveno varstvo 6,6 in za zaposlovanje 1,7 odstotka.

Zasebniki, samostojni obrtniki in kmetje plačujejo prispevke za pokojninsko zavarovanje od bruto osnove, za katero se sami odločajo po veljavnih predpisih. Kmetje plačajo prispevke še za svoje družinske člane, ki so davčni zavezanci iz kmetijstva.

Zasebni in samostojni obrtniki plačajo zdravstveno varstvo in zaposlovanje od osnove, od katere plačujejo prispevek za pokojninski sklad, kmetje pa od katastrskega dohodka in dohodka iz gozda. Njihova stopnja prispevkov znaša 22 odstotkov za zdravstvo.

Za socialno varstvo mora plačati tudi delodajalec, prav tako pred ugotovitvijo dobička, torej od bruto osebnih dohodkov. Njegovi prispevki so istih deležev, kot jih plača delavec. Za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 14,4, za zdravstveno varstvo 6,6 in 1,7 odstotka za zaposlovanje.

Tudi podjetja, ki zaposlujejo invalidne delavce, prispevke morajo obračunati, vendar jih nakazujejo na posebni konto kot sredstva za materialni razvoj teh podjetij.

Poleg teh prispevkov za socialno varstvo lahko občine imajo tudi občinsko prispevno stopnjo za občinske programe zdravstvenega varstva. Prispevna stopnja v ta namen ne sme biti večja od desetine stopnje republiškega prispevka za zdravstveno varstvo. Delodajalec za to ne prispeva.

mh

NADOMESTILA MED PORODNIŠKIM DOPUSTOM

Zaščita mater ob stečaju

Zaradi sprememb pri zaposlovanju je sedanj sistem urejanja porodniškega dopusta zelo pomanjkljiv. Prav tako ni rešeno vprašanje porodniškega dopusta za tiste matere, ki izgubijo zaposlitev zaradi stečaja podjetja ali drugih razlogov. Sicer jim pripada nadomestilo za brezposelnost, vendar le, če imajo določeno dobro zaposlitev. Na novo pa bo potrebno urediti tudi pravico do porodniškega dopusta za kmetice, ki so po sedanj ureditvi upravičene do nadomestila le, če so vključene v zadržne organizacije, ki so podpisnice posebnega sporazuma o porodniškem dopustu za kmete. Zaradi vseh

pomanjkljivosti pripravljajo v republiki spremembo Zakona o družbenem varstvu otrok v tistem delu, ki govori o pravici do denarnega nadomestila. Do nje bo prišlo še pred spremembo celoga zakona.

Osnovne značilnosti sprememb pa so: predvidena je širitev denarne pomoči za vse porodnice (ne samo za študentke in iskalke zaposlitve), ki ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev pravice do nadomestila osebnih dohodkov za porodniški dopust.

Ta oblika pomoči bi pomenila tudi zaščito mater, ki so zaradi stečaja ostale brez zaposlitve.

Čas prejemanja denarne pomoči se podaljša na leto dni.

Sedaj velja izračun za nadomestilo, kot da bi upravičenka delala. Tudi vnaprej naj bi bila pravica do nadomestila osebnega dohodka med porodniškim dopustom pravica iz dela ter odvisna od gostote zaposlitve matere. Višina nadomestila pa naj bi bila 100-odstotna osnova (osnova za odmero nadomestila osebnih dohodkov je povprečni mesečni dohodek upravičenca iz koledarskega leta pred nastopom porodniškega dopusta). Tako izračunano nadomestilo se potem valorizira z mesečnimi indeksi povprečnih čistih osebnih dohodkov vseh zaposlenih v republiki.

Predlagane spremembe bodo vnesli v osnutek sprememb zakona v poglavju o porodniškem dopustu ter ga konec meseca poslali izvršnemu svetu, le-ta pa v sprejetje skupščini.

mh

Jože Duh, direktor Naravnega zdravilišča Radenci, je dejal, da še danes nimajo potrditve za prihod gostov, ki naj bi prispeli čez dva dni. Januarja v treh hotelih (Zdraviliški dom je zaprt) še niso čutili vpliva politike na turizem, saj je to čas, ko prihajajo v glavnem domači gostje. Te dni so gostili kar 530 gostov. Bojijo pa se prihodnjih mesecev: »Februarja imamo rezervacije za 470 tujcev, vendar jih je do danes odpovedala že polovica. Vzrok, ki ga navajajo agencije, je, da se je zara-

50 Izraelcev je odpovedalo tritedensko zdravljenje v Moravskih Toplicah, odpovedi tujih agencij pa se kar vrstijo.

di negotovega političnega položaja prijavilo premalo interesov. Tudi za marec imamo rezervacije za 450 oseb iz tujine, vendar je poslovanje s tujino zaradi slabih političnih razmer oteženo. V svoji ponudbi vedno navajamo tudi bližino meje, vendar ne pomaga kaj dosti. Kriza zaenkrat še ni vplivala na število domačih gostov, saj jih je veliko prišlo prav iz Hrvaške,« je dejal Jože Duh.

Tudi v Naravnem zdravilišču Lendava so januarja in v prvi polovici februarja gostili predvsem domače goste. V drugi polovici meseca naj bi hotel Lipa zapolnil s tujimi gosti, vendar je prva večja skupina že odpovedala rezervacije (50 oseb). Podobno je bilo tudi lani konec avgusta in v začetku septembra, ko sta odpovedali letovanje kar dve skupini po 50 oseb, le da so takrat navedli tudi razlog: politični nemiri. Rezervacije tujcev imajo tudi za marec, april in maj in zaen-

krat še nič odpovedi. Zaradi boljše predstave o tem, kje leži Lendava, navajajo v ponudbi točne podatke o bližini meje in geografskem položaju. Kot kaže, ne zman, kajti zadnje čase prihajajo tuji gostje v Lendavo prek Madžarske.

Hotel Diana je tako kot Lendavsko zdravilišče čutil posledice politične napetosti že jeseni.

Poslovneža iz Nemčije sta pred tedni rajno prenočevala v avstrijski Radgoni, čeprav sta imela posle v Murški Soboti.

Oktober, ko je lovna sezona, so jim odpovedali rezervacije celo dolgoletni stalni gostje. Zanimiv je tudi zgled izpred dveh tednov, ko sta poslovneža iz Nemčije rajno prenočevala v Radgoni v Avstriji kot v Diani, čeprav sta imela opravke v Murški Soboti. Kot je povedal Ivan Karas, pa zaenkrat še ne čutijo velikih posledic, saj je hotel zapolnjen z gosti iz Slovenije in Hrvaške. Priznati pa je treba, da je zasedenost le 26-odstotna, kar je 9 odstotkov manj, kot so načrtovali.

Najbolj prizadeti so prav gotovo v Moravskih Toplicah, saj je med gosti največ tujih. V teh dneh sledijo odpovedi kot po tekočem traku. Feri Gomboc je dejal: »V minulem tednu smo imeli najavljene tri avstrijske agencije, vsaka pa naj bi pripeljala avtobusov gostov. Vse tri so sicer pripeljale goste, vendar polovico manj. Razlog je politični. Za marec sta odpovedali dve nemški agenciji (100 ljudi). Res je, da je to čas predsezona, vendar bi sedaj morale deževati tudi rezervacije individualnih gostov, pa jih ni tako veliko. Rešitev so dnevni kopalci, ki se vozijo z avtobusi iz Avstrije.« Zdravilišče v Moravskih Toplicah je na neki način občutilo tudi posledice zalivske vojne, saj je skupina 50 Izraelcev odpovedala tritedensko zdravljenje.

Najbolj so zaradi vojne zaskrbljeni Turčija, Ciper, Grčija in Egipt, medtem ko je Jugoslavija dovolj oddaljena in nevpeljena. Toda kaj, ko pa imamo svoje notranje spore in grožnje z vojsko! Če se bo kriza znotraj države hitro in dobro končala, lahko še upamo na obisk tujih turistov. V nasprotnem pa se bodo gostje, ki ljubijo vročo termalno vodo in naravno okolje, raje odločili za madžarska, češka in avstrijska zdravilišča.

Bernarda B. Peček

AFRODITA Baršnja posredovalnica z Kranja **tokrat posebej vabi vsa samaka, preprost, kmečka in brezposelna dekleta in ženske, ki si želijo partnerja in toplaga doma** Tel: (064) 34-258 od 8 do 14 ure ob četrtkih in petkih od 14 do 19 ure

REKLI SO...

Ob 30-letnici nova centrala

Soboška uradna politika si vse od lanskih spomladanskih volitev naprej močno prizadeva, da bi na republiško raven končno prodrla zavest o posebnosti pokrajine ob Muri, kar naj bi upoštevali tudi pri sprejemanju ustrezne zakonodaje. Drugačnost tega območja Slovenije je namreč odvisna od spletov zgodovinskih okoliščin in izseljevanja njenega prebivalstva v preteklih desetletjih, povezanega tudi z vsemi zmotami socialističnega razvoja. Danes v soboški občini ugotavljajo, da se negativna gibanja v gospodarstvu in javnem sektorju nenehno zaostrojujejo, saj postaja armada brezposelnih že skrb zbujujoča.

Zato so v izvršnem svetu pravočasno sprejeli več stališč in usmeritev, ki naj gospodarskim subjektom pomagajo pri premagovanju hudih likvidnostnih težav.

V prvi vrsti terjajo hitreje prilagajanje novim in spremenjenim tržnim ter drugim pogojem poslovanja, pri čemer naj bi povsod po-

Pred 30 leti je bilo ustanovljeno samostojno Podjetje za ptt promet Murska Sobota. Takrat je bilo v Pomurju 31 posnitih enot in vse so bile opremljene le z ročnimi telefonskimi centralami, ki so omogočale 863 priključkov; bilo pa je samo 539 naročnikov. Dandanes se zdi to skoraj neverjetno, saj bo kmalu priključen že 20-tisoči naročnik. Telefon je v vsaki vasi in brez njega si skoraj ni mogoče zamišljati hitrejšega razvoja.

30-letni jubilej so delavci Podjetja za ptt promet Murska Sobota praznovali minulo sredo z odprtjem nove digitalne avtomatske telefonske centrale (BATIC) znamke AXE-10 Nikola Tesla. Zanj so odšli blizu 2 milijona dinarjev, kar pa ni primerljivo s sedanjo tržno ceno. Poleg lastnih sredstev (okrog 50 odstotkov) so bila uporabljena tudi sredstva območnega sisa za ptt, združena sredstva uporabnikov in posojilo Poštne hranilnice. Nova centrala pa omogoča 2.048 lokalnih in 1.050 medkrajnih digitalnih telefonskih priključkov. Trenutno je uporabljeno 810 medkrajnih priključkov, priključili pa so še 3 vozne

ATC in 3 končne centrale. Imajo pa še tudi opremo za priključitev 1.024 direktnih naročniških priključkov z nadzorom in krmiljenjem iz skupnega centra. Vzpostavljene so tudi tako imenovane prečne zveze z Mariborom in Celjem.

Kot je v uvodnem nagovoru

med drugim dejal direktor Podjetja za ptt promet M. Sobota Zoltan Sever, bo nova centrala omogočila nadaljnjo širitev vozniških central in kakovostnejše telefonske zveze v Pomurju, pa tudi boljše zveze v Sloveniji in mednarodnem prometu.

Jože Graj

Na prvi pogled se zdi, da v prostoru, kjer je nova centrala, ni dosti kaj videti. Poznavalci telefonije pa seveda vedo, kaj vse skriva takšna centrala. (Foto: J. G.)

NOVN'A V GORNJI RADGONI

Tudi gornjeradgona občina ni bila izjema — tako kot druge je naročala razne študije, načrte, programe. Le redki (ali pa ne) so bili uresničeni. Koliko denarja je šlo za te načrte, verjetno ne bomo nikoli izvedeli, toda kaj, ko so to bili časi potrjevanja koristnosti vladanja ob pomoči načrtov.

Kako naj torej sedaj zaupamo idejam, da bo s študijo o razvoju podeželja v občini Gornja Radgona drugače? Pa tudi, da bo uresničen velik projekt razvoja Goričkoga? V prvem moramo zaupati vsaj iz treh razlogov, smo bili poučeni, in sicer so že konkretni začetki na primeru Stare Gore, kjer se je potrdila velika pripravljenost ljudi za sodelovanje; mag. Mateja Mešl, ki je odgovorna za študijo, se prav dobro zaveda vseh nepravilnosti v

vas, domačijo.

»Tu ne gre za klasičen razvojni načrt, kakršne smo bili vajeni delati. Poznam takšne — ti temeljijo v glavnem na definiranju stanja in usmeritev, iskanju možnosti od zgoraj navzdol. Ta naš pristop, ki smo ga oblikovali skupno, pa temelji na ljudeh. Vemo, da se govori o ljudeh, ko se govori o podjetništvu. Se pravi: mi spodbujamo razvoj od spodaj navzgor, rezultat pa ne bo študija, lahko je to zapisana usmeritev, vendar pa morajo biti pravi rezultati konkretni nosilci, ljudje, ki zmorejo dati sebi in svojemu okolju boljšo prihodnost. Tako smo delali tudi na primeru Stare Gore, neposredno z ljudmi, s spodbujanjem njihovih znanj in sposobnosti in s svetovanjem pri uresničevanju idej. Zato te ljudi poznamo. Po naših izkušnjah je v tem okolju ogromno možnosti ravno v tem, da imajo ljudje znanje in ambicije, ne znajo pa jih izraziti in uresničiti. Predvsem pa jih je strah, ker ne vidijo, da bi lahko bila vsa stvar tudi profitna. Zaradi tega jim moramo po eni strani ponuditi argumentirano skupno vizijo s trženjsko analizo, po drugi pa konkretno pomoč in svetovanje pri realizaciji njihovih idej.« je pripovedovala mag. Mateja Mešl. Svetovalni center v občini

Mag. Mateja Mešl: »Tu ne gre za klasičen razvojni načrt...«

preteklosti, saj je dolga leta sodelovala v enem takih zavodov, kjer so pisali in risali nikoli uresničene načrte kot po tekočem traku; kot zadnji razlog pa lahko navedemo, da v pravilnosti usmeritve močno verjame tudi gornjeradgona vlada. Še več, prepričani so, da bo to rešitev, razvojni zagon občine.

Temelji na ljudeh

Se zavedamo, da smo prišli do trenutka, ko se moramo zanesti predvsem nase, na svoje znanje in sposobnosti? Tako nas namreč prepričuje magistra Mateja Mešl, direktorica podjetja NOVN'A s Koroškega. Ves razvojni načrt (noče, da ga tako imenujemo, vendar nismo našli boljšega izraza) temelji na spodbujanju podjetništva oziroma večje odgovornosti ljudi do samorazvoja. In Mešlova bi skupaj s svojimi sodelavci pomagala usmerjati ideje in jih uresničevati v praksi, predlagali bi jim najboljše možne programe za razvoj podjetništva na podeželju. Poudariti je treba, da ne bi vnašali nič okoli tujeja in nezdravega, ampak bi razvijali tisto, kar je domače, značilno za posamezno

vilu, da bomo sodelovali. Projekt je v bistvu razvojni proces in ne bo nikoli končan. Letos naj bi prišli tako daleč, da bi usposobili neko razvojno jedro, vključena pa je tudi usposobitev strokovnega svetovalnega dela v občini. To pomeni, da se skušamo izogniti nevarnosti, ki je bila pri takih projektih, in sicer, da je svetovalna organizacija prišla, naredila projekt in odšla. S tem pa se je vsa stvar končala. Mi pa želimo že na začetku vzpostaviti nekakšno stalnost in v mestu ustanoviti lokalno svetovalno ekipo v smi-

Predsednik Izvršnega sveta SO Gornja Radgona Anton Tropenauer: »Če imajo interes, bodo morali to podkrepiti tudi z nekaj denarja.«

slu nekakšnega svetovalnega centra,« je še dejala Mešlova. Možno bodo morali odvezati vsi. Je naša predstava o radodarnih zahodnih državah, ki z velikimi denarci podprejo vse projekte, za katere je znano, da pomagajo ohraniti okolje in podeželje, napačna? Ni ravno napačna, napak je le primerjati našo državo, republiko ali pa občino z drugimi. Kajti v prvi vrsti imajo naši oblastniki manj v blagajnah, zato so prisiljeni iskati vire financiranja drugod (ne bi si upala trditi, kako bo vnaprej, kajti nova davčna politika lahko marsikaj spremeni; vprašanje je le, koliko denarja bo iz republike dobilo Pomurje).

»Ljudje morajo najprej pokazati pripravljenost, da so za uresničitev načrta! Zato smo v občini že tudi sklicali sestanek z vsemi, ki bi bili zainteresirani, da zaživijo na podeželju dodatne dejavnosti. Če pa imajo interes, bodo morali to podkrepiti tudi z nekaj denarja. Računamo seveda na Radensko, ki se čedalje bolj zaveda, da je dodatna ponudba na podeželju še kako potrebna, pa na kombinat in zadrugo, ki bi lahko uporabljala svojo blagovno znamko, k sodelovanju pa bomo pritegnili tudi obrtno združenje, zasebna podjetja in seveda banko,« je dejal Anton Tropenauer, predsednik IS SO Gornja Radgona.

Zaradi vedno več nezaposlenih je nujno, da občine iščejo razne rešitve socialnih problemov. Le da to iskanje ne bo predragol!

Bernarda B. Peček

Zavrtnjena zahteva Lininih delavcev

Sodišče združenega dela zavrnilo zahtevek 200 delavcev Line Apače po odpravnini — Odločbo prešli z dvomesečno zamudo — Sindikat piše pritožbo v imenu delavcev.

Line Apače ni več, toda problemi in nekdanji delavci so še ostali. Lina je bila prva pomurska organizacija, za katero je bil 1. februarja 1990 uveden stečajni postopek. Več kot 200 delavcev je ostalo brez zaposlitve prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje. Novo podjetje Gallus, ki naj bi prevzelo glasbeni program Line Apače (izdelovanje pianinov) je aprila zaposlilo 57 delavcev, vendar brez pravnih odločb. Prejeli so jih šele po posredovanju inšpektorice za delo, prav tako imajo v delavskih knjižicah zapisano, da so sklenili delovno razmerje šele 1. avgusta. Njihov »kapital« oziroma sredstva, ki bi jim pripadala v okviru Skupnosti za zaposlovanje, so se »pretopila« v podjetje Gallus. Verjetno pa so ti delavci veseli, da sploh imajo zaposlitev, težje pa je vsem drugim, ki so ostali doma. Ti so verjetno še posebej jezni na Slavka Šuštaršiča, zunanjega sodelavca Gallusa (prej je bil vodilni v Liniji), ki je to že večkrat tudi občutil.

V naglici, da bi se vodilni občine čim prej odrešili problematičnega podjetja, ki jim je dolga leta povzročalo le preglavice, so preslišali opozorila sindikata, da bodo nazadnje oškodovani le delavci, občina pa ne bo imela nobenih koristi. Takratnega predsednika sindikata Marjana Neuvirta se delavci Line s podpisni pooblastili, da jih zastopa v pravni borbi za njihove pravice, ki jim pripadajo po veljavni sindikalni listi. 15. avgusta so na Sodišču združenega dela v Murski Soboti vložili zahtevo po izplačilu odpravnine v višini 6 povprečnih osebnih dohodkov v gospodarstvu Republike Slovenije na dan izida odločbe ter izplačilo jubilejnih nagrad in nagrad ob upokojitvi.

Senat je na seji 19. 12. 1990 vse zahteve zavrnil kot neutemeljene, skliceval pa se je na določila od 112. do 116. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, ki določajo, da se pravna dejanja, ki so bila storjena v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka, lahko izpodbijajo s strani upnikov ali stečajnega upravitelja. Stečajni upravitelj Danilo Tirš pa je naroku za preizkus terjatev dne 16. 4. 1990 vse terjatve predlagatelj, ki jih v tem postopku ti uveljavljajo, prerekal in s tem dejansko izpodbijal sklep delavskega sveta z dne 25. 1. 1990 v okviru 6-mesečnega zakonsko določenega roka od dneva začetka stečajnega postopka. Sodišče tako utemeljeno ugotavlja, da sklep delavskega sveta z dne 25. 1. 1990 nima pravne veljave in zato delavci niso upravičeni do kakršnihkoli nagrad.

Sindikat se bo v imenu delavcev pritožil na drugo stopnjo sodišča, še prej pa bi bilo dobro ugotoviti, zakaj so odločbo prešli šele pred dnevi. Pošta z odločbo, naslovljena na pravnega zastopnika delavcev Marjana Neuvirta, se je menda trikrat vrnila na nastov pošiljatelja.

Bernarda B. Peček

Zakaj AR HOLDING?

V nekdanji Avtoradgoni preoblikovali tudi krovno podjetje — Bodo s tem rešili druge družbe? — Koliko delavcev v odprto brezposelnost?

V petek popoldne (8. februarja) je bila v Avtoradgoni maratonska seja delavskega sveta, nekaj zaslug pri tem pa so prav gotovo imeli tudi predstavniki sindikatov. Kljub vroči razpravi od 12.00 do 18.30 so nazadnje sprejeli odločitev, zaradi katere so se sestali: krovno podjetje Avtoradgone bodo oblikovali v družbo z omejeno odgovornostjo AR HOLDING. Le-ta se bo torej pridružila že obstoječim družbam: AR CONT, AR BUS, AR TRANSPORT, AR TRGOVINA in AR SERVISI. V krovnem podjetju je zaposlenih okrog 130 ljudi, tu pa je tudi največ presežka delovne sile.

Sindikalni predstavniki se bojijo, da bo v prihodnje ostalo brez zaposlitve še več ljudi, kajti tudi AR BUS je skoraj brez dela. Zakaj je bilo preoblikovanje krovnega podjetja v družbo z

omejeno odgovornostjo nujno, pa je spet drugo vprašanje. Predsednik delavskega sveta Drago Horvat je povedal: »Če predloga o organizaciji ne bi sprejeli, bi nastopila kopica pravnih in ekonomskih problemov. Če pa se bo taka organizacija sprejela, bodo vse druge družbe še naprej nemoteno poslovale. Stečaj krovnega podjetja bi v nasprotju primeru vplival tudi na njihovo poslovanje.«

V ponedeljek zjutraj so se vodilni v AR-u še sestali s predstavniki Zavoda za zaposlovanje. Menda naj bi bilo v odkrito brezposelnost poslanih le okrog 50 delavcev!

Položaj Avtoradgone, nekoč nosilnega podjetja v gornjeradgonski občini, bo jasnejši po 3. marcu. Prikrivanje informacij pa ni priporočljivo ne v dobrem in ne v slabem.

Bernarda B. Peček.

Potni stroški spremljevalcu bolnega

Ob uveljavljanju pravic do povračila potnih stroškov v zdravstveno organizacijo in nazaj je prihajalo med občinami do različnih razlag za pravice spremljevalca. Republiški sekretariat za zdravstveno varstvo pa je konec januarja izdal pojasnilo, po katerem znane omejitve glede oddaljenosti (100 kilometrov ali več v eno smer oziroma 300 kilometrov in več ob večkratnih potovanjih na mesec) za spremljevalca ne veljajo. Če bolnik po mnenju zdravnika potrebuje spremstvo, ima spremljevalec pravico do povračila potnih in drugih stroškov v celoti. Za bolnika pa je povračilo potnih stroškov vezano na oddaljenost zdravstvene organizacije, v katero je napoten.

mh

Beltinski kruh v Radencih

Tudi Radenci imajo končno svojo prodajalno kruha. Prostor sicer ni najprimernejši, saj ni nič kaj prijetno kupovati svež kruh in zemlje na avtobusni postaji, kljub temu pa so tečasne rešitve veseli tako prebivalci kot lastnik pekarne.

Še pred kratkim smo pisali, da je del pokritega prostora na avtobusni postaji v Radencih (pravzaprav del gostinskega lokala) neuporabljeno, kar je velika škoda. Lastnik prostorov Avtobusni promet Murska Sobota je razpisal ponudbo za najem prostorov, dobil tri ponudbe in se na priporočilo krajevne skupnosti odločilo za Franca Fekonjo. Tako smo prve dni februarja videli, da je bila zavesa odgrnjena, v ozadju pa so bile visoko naložene police s kruhom in drugimi dobrotami iz peči.

Vendar pa Franc Fekonja ni tako enostavno prišel do teh prostorov. Zanj je to le časna rešitev, saj ima podpisano pogodbo za dve leti. Kruh peče v pekarni v Beltincih, čeprav je še pred letom upal, da ga bo lahko pekel v Radencih, v zgradbi na Ljutomerški cesti, ki jo je že začel obnavljati.

Apaskeemu kruhu v gornjeradgonski občini se je torej pridružil še beltinski, oha pa sta še kako dobrdošla konkurenca Intesu oziroma Pekarni Mura iz Gornje Radgone.

Bo Dimnikar dobil konkurenco?

Obrtnemu podjetju Dimnikar Beltinci se obeta konkurenca. Neki občan, katerega naslova za zdaj še ne smemo izdati, bo predvidoma kmalu ustanovil zasebno obratovalnico za opravljanje dimnikarskih storitev. Ker je doma iz lendavske občine, mu gre predvsem za to, da bi deloval na tem območju, čeprav je v primerjavi z drugimi manj donosno. Vsaj tako sklepamo iz podatkov o poslovanju Dimnikarja Beltinci. Zainteresirani občan, ki je seveda po poklicu dimnikar, ima za opravljanje zasebne dimnikarske službe že ustrezna soglasja, tako mu ne bo težko dobiti obrtnega dovoljenja. Je pa res, da v Dimnikarju na konkurenco ne gledajo s simpatijami. Občane, ki upajo, da po tej ne bodo imeli tako pogostih dimnikarskih obiskov, naj »potolazimo«, da je upanje lažno, saj tudi dimnikarski obrtnik mora delati po zakonu o dimnikarski službi, torej v določenem obdobju očistiti dimnike. Res pa je nekaj: zasebnik bo najbrž cenejši. S. S.

Milan Jerše

Denarja

vedno manj

Problemi pomanjkanja denarja niso obšli tudi kmetijstva in tako je za to gospodarsko panogo že pred iztekom lanskega leta bilo značilno, da se je njena plačilna sposobnost močno poslabšala. Dotok sredstev države, ki je svojčas veljala za dobrega partnerja, saj je zaradi sezonskega značaja kmetijske proizvodnje vedno priskrbela svoj delež, se je takorekoč ustavil, drug problem, ki otežuje likvidnost v kmetijstvu, pa so neplačane terjatve, ki imajo do kupcev. Zato tudi ne preseneča, če imajo v kmetijskih združenjih od časa do časa blokirane žiro račune, posledice pa čutijo seveda tudi kmetije.

Da se položaj zaostruje, dovolj zgovorno potrjuje podatek iz Kmetijske zadruge Panonka, kjer je se sredi lanskega leta bilo razmerje med terjatvami in obveznostmi izenačeno, konec leta so bile terjatve že štirikrat večje od obveznosti, trenutno pa jim kupci dolgujejo 48 milijonov dinarjev, medtem ko neplačane obveznosti zadruge znašajo le 10 milijonov dinarjev. Zadrugi so največji dolžniki mesarji, saj ji tri mesne industrije dolgujejo okrog 28 milijonov dinarjev, plačilni roki pa so se podaljšali že na 50 dni. Nezadovoljni postajajo seveda tudi kmetje, vendar si v Panonki prizadevajo, da bi plačilo do kmetov opravilo v 30 dneh, pravijo pa, da v takšnem položaju dolgo ne bodo mogli več vzdržati. Dodatnih virov sredstev za premostitev težav ni, Pomurska banka se premalo vključuje v kreditiranje kmetijstva, saj se je nominalni znesek kreditov v primerjavi s tistimi pred letom celo zmanjšal, pa čeprav bi bil denar v kmetijstvo naložen varneje kot marsikje drugod v gospodarstvu. Posojila pa tudi sicer niso najboljša rešitev, saj so predraga in morajo za obresti odšteti tudi 75 ali celo 100 odstotkov letno, povrhu pa je v kreditni pogodbi še devizna klavzula.

Zaradi takšnega položaja so nabavno politiko v Panonki skrčili na minimum, kupujejo le najnujnejši reprodukcijski material za spomladansko setev, krčijo pa tudi njegov izbor. Tudi pri kreditiranju spomladanske setve bodo skrajno previdni in bodo dajali posojila le tistim kmetom, pri katerih imajo zagotovilo, da jih bodo lahko tudi vrnil. Čeprav so močno poostri politiko izterjave zapadlih obveznosti, niso redki primeri, da kmetje kreditov ne morejo vračati, vzrok za to pa so neugodna cenovna razmerja. Da to drži, dovolj zgovorno potrjuje podatek, da je bila cena pitanih prašičev pred letom dni enaka kot zdaj, razlika je le v tem, da jih je zdaj težje prodati.

Tudi v hranilno-kreditni službi je stanje podobno, njen likvidnostni položaj je povezan s težavami v zadrugi, zaradi premajhnih prihodov pa je tudi kreditni potencial nizek in ne dovoljuje odpiranja novih naložb. Pomemben potencial za kreditiranje v hranilno-kreditni službi vsekakor lahko pomenijo hranilne vloge, zato z novo hranilno politiko skušajo oživiti hranilništvo. Z januarjem so v hranilno-kreditni službi Panonke zato povečali obrestne mere za hranilne vloge, saj je vloge na vpogled obstojeje kar po 30-odstotni letni obrestni meri.

L. Kovač

Zavarovalnica želi podpirati razvoj kmetijstva

Čakajo odločitev vlade o regresiranju zavarovanja živine in ceni veterinarskih storitev

V Pomurju je bilo leta 1976 zavarovanih le 670 hektarjev zasebnih njiv, v preteklem letu pa že 6.500 hektarjev. Kot je povedal direktor Zavarovalnice Triglav, d.d. enota M. Sobota prof. Rudi Cipot, so pretežno zavarovani posevki žit, sladkorne pese, delno vinogradi in vrtnine. Iz podatkov za zadnjih 35 let je razvidno, da je ujma s točo pustošila v 14-tih letih.

Tudi v letu 1990 je Območna zavarovalna skupnost v M. Soboti izplačala večji znesek odškodnin, kot je zaslužila s premijami, predvsem zaradi velikih škod v sadjarstvu. Predstavniki zavarovalnice ugotavljajo, da sedanji sistem obrambe pred točo ni uspešen.

Na zavarovalnici posebej opozarjajo, da bi oile lahko zavarovalne premije nižje, če bi zavarovali še kmetije v občinah Gornja Radgona, Ljutomer in Lendava. Zdjaj so zavarovana predvsem območja, kjer najpogosteje pada toča.

V Pomurju je zavarovane okoli polovico goveje živine iz A in B kontrole. Pozitivno je, da kljub temu, da stalež živine upada, ne upada število zavarovancev.

Soboška zavarovalniška enota je najcenejša v Sloveniji. Zavarovanje pa je za kmeta ob nizki ce-

ni mleka in mesa vsekakor dodaten strošek, zato na Zavarovalni skupnosti pričakujejo čim prejšnjo odločitev slovenske vlade o regresiranju zavarovanja, ki so ga lani regresirali 300 dinarjev na žival. Še posebej zato, ker so se povečale tudi cene veterinarskih storitev, zato bi vlada morala najti rešitev. Cena zdravljenja mastitisa pri kravah se giblje med 2.400 in 3.000 dinarji, letna premija za zavarovanje krave pa je 700,00 dinarjev.

Soboška območna zavarovalna skupnost Triglav želi biti eden od nosilcev pri razvoju kmetijske politike, zato ponuja paketno zaščito — celostno varnost kmetije. Načrtujejo odpraviti razliko v ceni zavarovanja v zasebnem in družbenem zavarovanju. Upoštevalo namreč, da je kmetijstvo integriran proces poljedelstva in živinoreje, ki sta odvisna od naravnih danosti in fizičnega obsega proizvodnje, zato mora biti pristop k zaščiti te proizvodnje drugačen kot na drugih območjih Slovenije. Skratka, ne želijo se poenotiti. Da bi ceneje poslovali, bodo koristili podatke vseh raziskovalnih in pospeševalnih služb. Omogočali bodo čim ugodnejše zavarovanje za škode, ki niso izključno subjekt-

vne narave. Sklepajo tudi dolgoročne pogodbe ob letnem upoštevanju sprememb.

Proučujejo tudi nekaj »pilotskih« kmetij, da bi skupaj z raziskovalnimi institucijami prišli do celostne ponudbe za zavarovanje kmetije. Načrtujejo skupinsko zavarovanje celih vasi, skupin kmetov, KS, združenj in strojnih skupnosti.

Razmišljajo o zavarovanju živine brez zdravljenja z vnaprejšnjo določitvijo zavarovalne vrednosti ob upoštevanju inflacije. Nekaj podobnega pri posevkih že imajo.

Zavarovalnica Triglav, d.d. območna enota M. Sobota je rasla na osnovi moči pomurskega gospodarstva in je do sedaj edina ponujala pomurskemu kmetu varnost ob naravnih umah in požarih, ko so zrelele posestva in hiše.

V metodi dela po reorganizaciji zavarovalne skupnosti v delniško ni cilj ustvarjati dobiček, še posebej ne na račun kmetov. Zato bodo cene čim nižje ob dobro opravljenem delu. Da je res tako, kaže, širitev dejavnosti zavarovalnice Triglav, d.d. območna enota M. Sobota tudi na območje Ptuj, Ormožja in Lenarta.

Boris Hegeduš

RODOVITNOST KMETIJSKE ZEMLJE

Kmetijske obdelovalne površine so nastale na račun gozda in travnikov. Substrat za pridelovanje hrane so tla — zemlja. Tla so lahko substrat za rast in razvoj rastlin le tedaj, če so rodovitna. Rodovitna tla pa so le tista, ki dajejo rastlinam dovolj hrane, vode, zraka (predvsem kisika) in toplote.

Rodovitnost tal je poleg vremenskih razmer, sorte in agrotehnične najpomembnejši dejavnik za povečanje pridelka. Cilj kmetijskih pridelovalcev je doseganje visokih pridelkov, kar nam je v zadnjih desetletjih tudi uspelo z vedno na novo selekcioniranimi visokorodnimi sortami in s sodobno agrotehniko, predvsem z intenzivnim gnojenjem in zaščito rastlin pred pleveli, boleznimi in škodljivci. O rodovitnosti tal se v praksi ni dosti govorilo. Je-ta je bila obravnavana edino v kmetijskih učbenikih. Z vedno bolj intenzivnim pridelovanjem se je plodnost tal sicer večala, vendar je začela rodovitnost tal počasi upadati.

To opažamo v zadnjem času tudi pri nas v Pomurju, medtem ko je v kmetijsko razvitih deželah problem rodovitnosti tal navzoč že dalj časa. Nekateri pridelovalci morda že sedaj opažajo, da se pridelki kljub intenzivnemu gnojenju, zaščiti in visokorodni sorti ne povečujejo, ampak celo rahlo upada, kar zahteva vedno večja vlaganja v pridelavo. Tokrat se ozirimo na naša polja in pogledimo, kaj se tam dogaja.

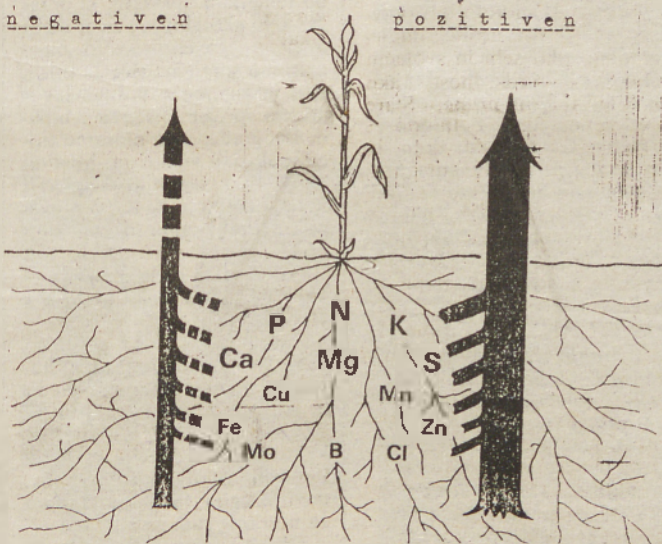
Kolobar pridelovanja poljščin je vedno ožji (žita, koruza), zaradi česar je črpanje hranil iz tal enostransko in je slaba izkoriščenost mineralnih gnojil, pojavlja se slaba predelava organskih gnojil, izpiranje hranil, zakisanje tal, premajhna vsebnost humusa in organizmov (mikro in makro) v tleh, zmanjšana odpornost rastlin proti boleznim in škodljivcem ter širjenje odpornih plevelov.

Obdelava tal ob nepravem ča-

su s pretežno mehanizacijo povzroča zbitost zemlje in slabo strukturo, slabo zračnost tal in sposobnost zadrževanja vode, zato erozija (odnašanje tal) in zmanjšan pridelok.

tla — zemljo opazovati in obdelovati tako, da ne porušimo glavnih elementov rodovitnosti: struktura, vodno-zračni režim, vsebnost in oblika humusa, sorbijska sposobnost tal (sposob-

VPLIV DEJAVNIKOV RASTIŠČA NA SPREJEM HRANIL

- velika vlažnost zraka in zmanjšana transpiracija
- zbitost tal, plazina
- slaba struktura
- prenizek ali previsok pH tal
- previsoka podtalnica
- suha tla
- mrzla tla
- čezmerna vsebnost CO₂
- pomanjkanje O₂
- omejen razvoj korenin
- fitopatogena poškodba korenin, nematode

- močna transpiracija
- dobra struktura tal in preskrba O₂
- optimalna preskrba z organsko snovjo
- mikrobiološka aktivnost tal
- optimalen pH tal
- vlažna tla
- topla tla
- dobro razvit koreninski sistem

Ravnotežje dejavnikov, ki vplivajo na pridelok, se je začelo rušiti. V naravi veljajo le naravne zakonitosti in v biološki pridelavi biološke zakonitosti, zato moramo prilagoditi tehniko (tudi agrotehniko) naravi. Če hočemo ohraniti in izboljšati rodovitnost kmetijske zemlje, moramo znati

nost vezanja hranil), pH vrednost (kislost), kalcij in živi svet v tleh. Dejavniki, ki vplivajo na rast in razvoj rastlin, je mnogo, najpomembnejše pa je, da delujejo povezano. Na primeru (po dr. W. Bergmannu) je prikazano, kako vplivajo dejavniki rastišča na sprejem hranil.

Rezerve za povečanje pridelka lahko še zmeraj iščemo v tleh, pri tem pa moramo odstraniti negativne vplive, ki zavirajo sprejem hranil ter s tem rast in razvoj rastlin. Temeljiti moramo predvsem na izboljšanju fizikalnih lastnosti tal (struktura, zračnost, vsebnost humusa...). Le-te lahko izboljšamo predvsem s pravilno obdelavo, vnašanjem organske mase, apnjenjem in usklajenim gnojenjem. Z izboljšanjem fizikalnih lastnosti tal se izboljšajo tudi kemične lastnosti in mikrobiološka aktivnost tal. Tla so živi sistem (organizem).

Zlita Flisar-Novak, dipl. inž. agr.

Tehnika in normativi za postavitve pašnika

Nastale ekonomske težave v kmetijstvu nas silijo v iskanje cenejših virov krme za živino. Travinje kot glavni vir krmne baze, ki daje voluminozno krmo za prežvekovalce, pri nas še ni dovolj smotno izkoriščeno. Izboljšati moramo dosedanjo skromno pridelko krme, zlasti pa odpraviti velike izgube že ustvarjenih hranilnih snovi med spravilom oz. konzerviranjem pridelka. V teh neizkoriščenih in izgubljenih hranilnih snoveh vidimo rezerve za povečanje in intenziviranje prireje mesa in mleka.

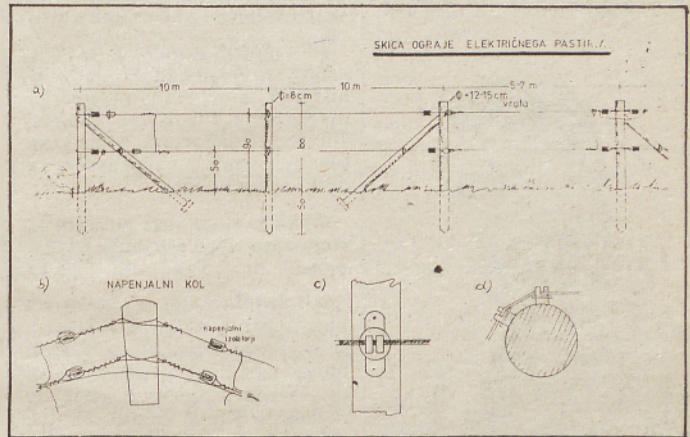
Velike rezerve še imamo na področju pašništva, saj z pašo izgubimo najmanj hranilnih snovi in je najcenejša poletna krma za živino. Ne bi smelo biti kmetije, ki je usmerjena v mlečno proizvodnjo, da ne bi izkoriščala travnih površin s pašo, kjer so za to dani pogoji.

Glede na to, da je bilo na območju Pomurja izdelanih že precej pašnikov (pretežno gričevnat svet), nekaj pa jih načrtujemo za leto 1991, sem se odločil, da v kratkem sestavku prikažem normative in tehnologijo postavitve pašnika.

Zima je najprimernejši čas, da si priskrbimo potreben material za postavitve ograje pašnika, če je le-ta postavljena pa jo popravimo in zamenjamo dotrajane elemente, kajti spomladi nas travna ruša lahko hitro preseneti z intenzivno rastjo ter preraste pašno višino.

V Pomurju imamo predvsem razvito čredinsko pašo (6 do 9 čredink) z obročnim dodeljevanjem površine. Tako računamo, da 1 GVZ (500 kg krava) v pašni sezoni potrebuje 0,25 ha travnih površin 1 a/dan, če pa še želimo na pašniku pridelati dovolj sena za zimo (pašno-košni sistem), potrebuje 1 GVZ 0,25 ha travnih površin.

Pri urejanju čredinskega pašnika je zelo težko določiti koli-

materiala, kosov žice, izolatorjev itd. potrebujemo za določeno površino, zato se poslužujemo normativov, ki so normirani glede na konfiguracijo terena.

Tabela 1: Material, ki je potreben za 100 m ograje

vrsta materiala	ravno zemlj. kom. kg	valovito zemlj. kom. kg
nosilni koli	2	6
distančniki	8	16
nosilni izolatorji	20	44
napenjalni izolatorji	6	10
natezalci	4	6
žične sponke	2	4
žičniki	40	90
žica	5	5

(Vir: POZD AERO-POLYPLAST, Ljubljana)

Iz preglednice je razvidno, da je potreba po materialu za ograjo na valovitem terenu mnogo večja, kajti razgibanost terena zahteva gostejšo postavitev kolov, s tem pa tudi večjo porabo drugega materiala.

Koli morajo biti iz trdega lesa (hrast, akacija, kostranj), nosilni koli so nekoliko močnejši, postavljeni na vsakih 50 m (na ostrem zavoj) in kjer je ograja prekinjena zaradi prehoda (vrat) ali vodotoka. Vmesni koli so nekoliko tanjši, postavljeni na vsakih 10 m. Predhodno morajo biti koli impregnirani z ibitolom, oz. odpadnim oljem ali pa ožgani. Vrhnji del kola naj bo prerezan poševno in impregniran.

Napenjalni izolatorji, natezalci in žične sponke so vezani na napenjalnih kolih. Nosilni izolatorji so pribiti z žičniki na nosilnih kolih in vmesnih kolih.

Montaža nosilnih izolatorjev, žice in pašnega aparata Najprej morate določiti višino žice na nosilnih ali vmesnih kolih (prva od zemlje na višini 50 cm, druga na višini 90 cm), na to višino pribijete nosilni izolator z enim žičnikom (ne do konca), nato vstavite žico v zarezo na nosilnem izolatorju, ga zasujete za 90 stopinj in pribijete z drugim žičnikom (oba do konca).

Žica, ki jo uporabljamo za električno ograjo, mora biti dobro pocinkana in najmanj 2 mm debela, taka je dovolj vidna in močna.

Tabela 2: Glede na premer vsebuje kg žice naslednjo dolžino:

količina v kg	premer žice v mm	dolžina v m
1	2,0	40,3
1	2,5	26,0
1	2,8	20,9
1	3,1	16,4

V Jugoslaviji imamo razne izdelovalce pašnih aparatov, ki pa se po kakovosti in ceni zelo razlikujejo. V poštev bi prišli predvsem akumulatorski z možnostjo polnitve. Na tržišču pa je tudi možno že dobiti aparat na solarno energijo. Dobro ozemljitev pašnega aparata naredimo tako, da zabijemo tri 2 m dolge pocinkane cevi premera 20 mm v medsebojni razdalji 2 m in vsaj 10 metrov od najbližje ozemljitve električnega omrežja. Povežemo jih s pocinkano žico (Ø 4 mm) skupaj na ozemljitev pašnega aparata.

Lepo izdelana ograja je zgled in videz gospodarsko trdne kmetije. Pri postavitvi pašnikov na novo sodeluje poleg občinske tudi regijska svetovalna služba pri Živinorejsko veterinarskem zavodu za Pomurje, katera vam je pripravljena s strokovnimi nasveti pomagati nastale probleme.

Stanko KAPUN, dipl. kmet. inž.

Društvo vinogradnikov »Goričko« in Kmetijski zavod Maribor organizirata

tečaj za stekleničenje vin

(42 ur po programu). Pričetek tečaja bo v prvi polovici marca in bo potekal v popoldanskem času ● Cena tečaja je za 25 udeležencev 1850 din na osebo, za 40 udeležencev pa 1155 din ● Prijave zbiramo na naslov društva (Kocljeva 16) ali po telefonu 31-770 int. 208 ali 245.

Regionalni interes nad strankarskim

Po končani plebiscitni vročici je prišel čas, ko se moramo resno posvetiti vsebini nove slovenske ustave, ki bo zakoličila neodtujljive pravice, dolžnosti, želje in potrebe vsem prebivalcem Slovenije. Ustava je najpomembnejši demokratični državopravni dokument, ki zavezuje tudi takrat, ko se menjajo vlade, režimi, sistemi, oblast in stranke. Demokracija pa nam daje možnost in poverja dolžnost, da sodelujemo pri oblikovanju ustavnih določil, ki bodo usmerjala in vodila naše življenje v prihodnjih letih. To je tudi poglavita tema pogovora s članom republiške ustavne komisije in poslancem v zboru združenega dela Skupščine republike Slovenije LUDVIKOM GUMILARJEM, 54-letnim direktorjem Murine Tovarne ženskih plaščev.

Kot član republiške ustavne komisije imate zadnje čase polne roke dela. Tu se nedvomno srečujete z vedno aktualnim vprašanjem osamosvajanja Slovenije. Kaj menite, kako daleč smo tu?

»Osamosvajanje je plebiscitno izražena volja naroda. V sedanjem trenutku, ko se je naše gospodarstvo znašlo v zelo težavih razmerah, prihajamo končno do spoznanja, da si brez dobrega gospodarjenja ne moremo zamisljati napredka. Zdaj se namreč

pojavljata dva osnovna problema. Ob vztrajanju države na tej poti je v ospredju gotovo mednarodno priznanje Slovenije, še večji problem pa je zagotavljanje mednarodne finančne podpore, kjer pa nam krizna žarišča v svetu, zlasti zalivska kriza in Pribaltik, niso v prid.

Kot smo slišali, se pripravljajo delovno besedilo osnutka ustave, pri čemer so angažirane strokovne skupine. Kjer ste vi posebno angažirani?

»Vključili so me v delo komisije za gospodarsko-socialna vprašanja. Ustavna komisija je namreč razdeljena v več podskupin, ki se omejujejo na določene aktualne zadeve. Dejstvo pa je, da je ob sprejemanju posameznih sklepov potrebno še soglasje strank, zato se razprave zavlečejo. Največ deljenih misljenj je glede preambule, socialnih pravic in parlamentarnega sistema, ki pa so ključnega pomena. In pa seveda to, da teče plebiscitarno obdobje zelo hitro in smo prisiljeni staro ustavo nenehno dopolnjevati z različnimi dopolnili. S sprejetjem nove ustave bo omogočena izvedba novih volitev.«

Za nas so gotovo zanimiva vprašanja glede položaja regije in lokalne samouprave?

»Nedvomno. Mišljenja sem, da je v našem parlamentarnem sistemu nujna večja zastopanost regij in jasnejša razmejitev njihovih pristojnosti, zlasti pri finančnem razdeljevanju sredstev med vlado in regijami. V razpravah je najbolj sporno, da je še vedno čuti prizvok k centralizaciji. Mislim, da je Pomurje med najbolj zastopanimi regijami, res pa je, da je tako bilo že prej.«

Kako pa je s statusom posebnih pravic narodnostnih skupin?

Milan JERŠE

Dan stare piščance

NESNICE — samo jarkice
NESNICE — grahaste (jarkice in petelini)
NESNICE — rjave (jarkice in petelini) in PIŠČANCE TEŽKIH PASEM

za prirejo mesa že lahko naročite in kupite v prodajalni vaše zadrage. Informacije po telefonu 87 087. Za nakup se priporoča

KMETIJSKA ZADRUGA LJUTOMER-KRIŽEVCI.

O bolnišnici

Pomurska splošna bolnišnica ni prišla v slovenske meje zaradi denarnih težav, čeprav jih ima, tako kot skorajda vse zdravstvene ustanove v Sloveniji. Nenehno zmanjkuje denarja, čeprav so cene vsak dan višje. Finančno se ne bo izšlo tudi lansko leto, čeprav je območna enota dobili republiški denar redno nakazovala. K ugodnejši finančni sliki postovanja pa prispevajo tudi sami, kot je povedal direktor bolnišnice mag. Emerik Zver, predvsem z varčevanjem pri materialnih stroških. Največ je k temu prispevala kuhinja, saj zaradi sodobnega načina razdeljevanja pripravijo le toliko hrane, kolikor je bolnikov. Ostanke hrane torej ni.

Bolnišnični osebni dohodki pa tudi niso vzrok izgubam, saj niso previsoki. Soboška bolnišnica je bila z njimi na sredni ali v drugi polovici slovenske lestvice. Po mnenju direktorja pa tudi niso in ne morejo biti vzrok nezadovoljstva.

»Medsebojni odnosi so zadovoljivi, čeprav so tudi posamezniki, ki se čutijo prikrajšane. Mislim na otroški oddelek, kjer so odnosi na vrhu skrbani. Stari problemi pa se še vlečejo, gladijo, sodišče združene dela pa si pri tem išče delo.« pravi direktor o stvari, po kateri je soboška bolnišnica prišla v slovenski prostor.

Pomurski zdravstveni center se pripravljajo na novo organizacijo zdravstva v Pomurju in bolnišnica ima vse potrebne sklope za samostojno pot. Vendar so mnenja, da morajo ostati skupaj, čeprav bo bolnišnica v novi organiziranosti morala imeti lastno vodenje. »V Pomurskem zdravstvenem centru nas je skupina, ki resnično razmišlja, da je treba nekaterim stvarim v pomurskem zdravstvu nadeti pravo kapo na pravo mesto,« pravi direktor, ki ga ne bo nič presenetilo, če ga ne bo sprejela Zakona o zavodnih zamenjavi kdo drug. Kljub temu pa se zavzema za najcenejšo in najučinkovitejšo organizacijo zdravstva v Pomurju, tako, ki bo odpravila sedaj še močno mejo med osnovnim in bolnišničnim zdravstvom.

Ob novi organizaciji pomurskega zdravstva pa iz republike pričakuje tudi odgovore na nekatere nedorečenosti. Zanimaja jih, kako bo po novem z naložbami, saj soboška bolnica nujno potrebuje oddelek za patologijo. Prav tako bo republiška uprava morala povedati, kako naprej z amortizacijo in ali bodo tudi v zdravstvu tako imenovani lising posli.

Majda Horvat

OBMEJNOST POMURJA

Ljudje ob Rabi, Muri in Dravi so od nekdaj živeli v obmejnih pokrajinah. Na tem majhnem koščku zemlje so se stikali in prepletali različni jeziki, kulture, vere, politični sistemi... Ločnica med zahodom in vzhodom je čedalje manj ostro začrtana, kajti velike politične spremembe so odstranile žične ograje, namesto pušk pa nas na »vzhodnih« mejnih prehodih pozdravijo nasmejani uslužbeni.

Našo mejo tačas stražijo in na njej uradujejo trije uradni organi: graničarji (JLA), cariniki in mejna policija (RSNZ). Ponekod bi lahko dodali tudi Celikove posebne enote. To ni potrebno, trdi policija, kajti z vstopom v evropsko skupnost bodo morali sprejeti njihove standarde — na mejnih prehodih bodo ustavili le 5 odstotkov potnikov. Seveda pa se bodo zato morali bolje organizirati pri reševanju problematike beguncev in ilegalecev.

O tem in drugem smo postavili nekaj vprašanj novemu načelniku oddelka za mejne zadeve in tujece pri RSNZ Branetu Celarju, ki je januarja letos zamenjal dosedanjega načelnika Toneta Poglajna.

Kaj si želite najprej doseči glede mejnih zadev in tujcev?

»Najprej bi želeli ustvariti možnost za evropski način kontrole in obravnave tujske populacije v slovenskem prostoru. Kot vemo, danes za to niso dani normalni pogoji, zato bi želeli v prvi vrsti pravno urediti to področje mejnih zadev in tujcev. Nadalje bi želeli usposobiti vse kadre za nove oblike in metode dela, ki jih do sedaj v slovenskem prostoru še ni bilo. Pri tem sledimo tako pri mejni kontroli kot pri obravnavi tujske populacije evropskim trendom in standardom.«

Osamosvojitve Slovenije je (bo) vplivala na vaše naloge in vlogo?

»Nedvomno se vloga mejne policije spremeni hkrati s položajem Slovenije. Osežno menim, da bo po sprejetju ustave zadeva bistveno jasnejša, tako bo tudi bolj jasna postavitev mejne policije in policije za tujece. Moram pa reči, da že pripravljamo strokovne osnove za nekoliko drugačno in varčnejše poslovanje. Omenil bi le eno od temeljnih vprašanj, ki je tačas zelo aktualno, in sicer da bi imeli v Sloveniji svojo bazo oziroma sprejemališče za tujece. Kot je znano, je v Jugoslaviji takšno sprejemališče le v bližini Beograda, zato moramo tujece vsak dan voziti tja. Mislim, da je to v sedanjih razmerah neracionalno in da mora Slovenija to rešiti sama in samostojno.«

Ostaniva še malo pri meji — kaj pa meja in mejni prehodi s Hrvaško?

»Mislim, da je to politično in ne strokovno vprašanje. Slovenska mejna policija bo sledila političnim odločitvam in od statusa Slovenije je odvisno, kakšne bodo reakcije vseh republiških upravnih organov, med drugim tudi sekretariata za notranje zadeve.«

Obrniva se proti Pomurju, ki je zaradi obkroženosti z mejami, pa tudi zaradi slabih cest skoraj odrezano od preostale Slovenije. Kako vi vidite to območje, kot vrata, past ali prehodno mejno območje?

»Moram reči, da je UNZ Murska Sobota, kar se tiče mejnih zadev in tujcev, ena pomembnejših. Navsezadnje ima 102 kilometra meje z Madžar-

ske in 65 kilometrov meje z Avstrijo. Slednja je bolj gosto posejana z mejnimi prehodi, pa tudi promet je na tej strani gostejši. Vendar pa bo dobila meja z Madžarsko v prihodnosti izredno velik pomen. Mi dobro vemo, da je bilo v preteklosti na tej meji mnogo več mejnih prehodov, kot jih je danes, ko poznamo le Hodoš in Dolgo vas. Obmejno prebivalstvo, pa tudi regijska in slovenska politika, so naklonjeni odpiranju novih mejnih prehodov. Dejstvo je, da slovenska policija

Brane Celar, načelnik oddelka za mejne zadeve in tujece pri RSNZ: »Zagovarjam tezo, da so vsi ljudje, ki uradno prehajajo mejo prek mejnih prehodov, pošteni državljani te ali druge države.«

podpira take odločitve in se je pripravljena v vsakem trenutku organizirati tako, da bo prehod meje v zadovoljstvo prebivalstva, ki živi in dela ob meji. Aktualno je odpiranje štirih prehodov na meji z Madžarsko. Najprej bo prišel na vrsto mejni prehod Martinje, aktivnosti za Pince, Prosenjakovec in Kobilje pa že potekajo. Treba pa je povedati, da je to povezano z velikimi stroški, da infrastruktura, kakršno mora imeti sodoben mejni prehod v Evropi, ni zgrajena. To bo velik za-

V Sloveniji so leta 1990 obravnavali skoraj 5 tisoč državljanoj, ki so ilegalno prestopili mejo. V Pomurju jih je bilo 379, število pa se je povečalo v glavnem v drugi polovici leta. Kazni za tovrstni prekršek so prav smešne — 3 dinarje.

logaj tako za regijo kot republiko.«

Sodelujete s sorodnimi organi iz Avstrije, Italije in Madžarske?

Področje mejnih zadev in tujcev je kompleksno in sodelovanje večplastno. Dejstvo je, da mejni organi in mejna policija vsakodnevno sodelujejo z mejnimi organi Madžarske, Avstrije in Italije. Poleg tega so tudi redne oblike sodelovanja na regijski in republiški oziroma državni ravni prek lokalnih organov in dvostranskih med-

narodnih komisij za izvajanje različnih sporazumov. Izredno dobro sodelujemo tudi z bavarsko obmejno policijo. Z madžarskimi uradnimi organi je sodelovanje na ravni mejnih prehodov dobro, prav tako pri mednarodnih komisijah, želimo pa si širšega sodelovanja, vključno z njihovim ministrstvom za notranje zadeve. Zavedamo se, da je meja le pravna ločnica, da pa so problemi skupni in jih je treba tudi skupno reševati. In na tej podlagi gradimo tudi vsa nadaljnja sodelovanja z mejnimi in uradnimi organi s sosednje strani.

Ilegalno prehajanje meje je povsod po svetu, to je pravzaprav normalen pojav, zato se moramo nanj pravočasno in pravilno pripraviti. Kakšne so značilnosti ilegalnih prehodov v Pomurju?

»Ta populacija se bistveno ne razlikuje od slovenske. Tačas se je njen velik del preusmeril na italijansko mejo zaradi boljše prehodnosti, pričakujemo pa, da se bo problem prehajanja madžarske meje z demokracijskimi procesi v vzhodnoevropskih državah, posebno pa v Sovjetski zvezi, in z liberalizacijo izdajanja potnih listov v tej državi, bistveno spremenili. Organi na meji, tako madžarski kot naši, bodo morali na tem področju delati skupno, saj bo problematika bistveno drugačna, kot je danes.«

Marsikaj bi se dalo urediti pravno, na primer z vizumi. Za katere države bi vi predlagali vizume?

»To je strokovno-politično vprašanje. Kar se stroke tiče, bi predlagali vizume za tiste države, katerih državljani so nam v zadnjih petih letih povzročali največ problemov in zaradi katerih je naša država dobila ime »rizična«. Nedvomno so to državljani Turčije, Sri Lanke, Filipinov, malo je držav afro-azijskega območja, kjer se ne bi pogovarjali o določenih omejitvah. Ni nujno, da so to vizumi.«

Kako pri vsem tem ne ovirati in prestrašiti pravih turistov?

»Mislim, da imajo mejni policijski organi jasno predstavlo o tem, kdaj imajo pred sabo prave turiste in kdaj ljudi, ki jih bo treba bolje pogledati. Zagovarjam tezo, da so vsi ljudje, ki uradno prehajajo mejo prek mejnih prehodov, pošteni državljani te ali druge države. Stvar policijskega očesa in izkušenj ter političnih informacij pa je, kdo se mora na mejnem prehodu ustaviti in iz kakšnega razloga je za treba pregledati. Moram reči, da si prizadevamo, da bi bila mejna kontrola učinkovita in hitra s čim manj mejnimi formalnostmi, tako da bi prava policijska kontrola na mejnih prehodih zaobsegla le 5 odstotkov vseh potnikov. Vse drugo je stvar policijske selekcije oziroma teh varnostnih organov, ki se sproti pojavljajo. Samo na ta način bomo pokazali pripravljenost, da smo sposobni vstopiti v Evropo.«

Bernarda B. Peček
Foto: Nataša Juhnov

Stečaj za delovne invalide — izguba pravic?

Če so pripombe na to, da zakonski plašč močno pokriva, pa je huje kot to, če ne, ko gre za pravice človeka. S spremembami v gospodarstvu, z odpuščanjem delavcev, so nekateri zakoni postali prekratki ali tisti, ki delujejo v odvisnosti, neukslajeni. V takem brezpravnem položaju so se znašli delavci podjetij v stečaju, ki imajo status invalida druge kategorije in so za štiri ure prejeli denarno nadomestilo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ali drugače, da so bili štiri ure invalidsko upokojeni. Odreka se jih pokojninska in invalidska zakonodaja, saj v Ljubljani tolmačijo: če delovni invalid nima več zagotovljenega dela niti v matični organizaciji niti ni razporejen na delo v drugo organizacijo oziroma k delodajalcu in dejansko tudi ne dela, niso več izpolnjeni osnovni pogoji za nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka. To torej pomeni, da delavec, ki izgubi delo zaradi stečaja, izgubi tudi pravico do denarnega

nadomestila iz pokojninskega sklada, če je prejel razliko ali nadomestilo zaradi invalidnosti.

Pod svoje okrilje pa jih v celoti ne vzame niti zavod za zaposlovanje. Njihovo navodilo za izračun osnove za denarno nadomestilo je: pri odmeri višine denarnega nadomestila osebi, ki je delala manj kot polni delovni čas, je treba določiti nadomestilo

glede na osebni dohodek, ki ga je ustvarila v tem času. V nadaljevanju še piše, da ga prav tako pokojninsko zavarujejo le za zmanjšani delovni čas, torej za štiri ure. Delavec je tako tepen kar dvakrat.

V Pomurju se v obeh inštitucijah ravna po navodilih iz Ljubljane, kjer se vrhovi očitno niso dogovorili, kako s temi delavci.

Nanje so kar pozabili. Na enoti Zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti čakajo še na nova navodila, ki so jih zahtevali iz Ljubljane, saj se je ob novih stečajih število takih delavcev povečalo.

Kdo jih vzame? Delavcem je vseeno, le da čimprej dobijo tisto, kar jim pripada. Zato pa morajo odgovorni hitro sprejeti odločitve.

Majda Horvat

URAVNILOVKA PO DAVKIH

Ko so v računovodstvih izračunali januarske že obdavčene osebne dohodke, so ugotovili, da je progresivnost obdavčevanja močno udarila in prispevala k uravnilovki med zaposlenimi. Še najbolj je uravnilovka prišla do izraza v družbenih dejavnostih, kjer niso povečali plač, da bi lahko ublažili davčni udar. Hudo je pri delavcih, zaposlenih v zdravstvu. V pomurskem se bojijo izplačila, saj je v nekaterih primerih razmerje

med čistilko in specialistom ena proti dva in pol. O tem je slovensko zdravstvo obvestilo predsednika izvršnega sveta, vendar le-ta ni pristal in kakršnekoli možnosti spreminjanja sprejetega. V zdravstvu bodo lahko naredili samo to, da drugače razdelijo kup denarja za osebne dohodke med zaposlene, kar pa bo spet na račun drugega.

mh

Franc Kuzmič

Iz narodopisne zakladnice

»FAŠENEK«

Po vsem svetu znani in praznovani pust (»fašenek, fašenik, fašink, fanjšček« itd.) je imel v preteklosti svoj viden pečat tudi med prebivalci ob reki Muri.

Danes se je vse skupaj sprevrglo v maske in dobiva folklorni pomen. Kjer ga neke spravljajo tudi med komercialno dejavnost. Namesto plesa in zabave sem, je ples v maskah. Pomen tega dneva je danes mladini in tudi drugim že malo znan.

Po mnenju veroslovcev je šemljenje in čašenje prednikov (manizem) ter čašenje duhov, ki uravnava letne čase in dajejo rodovitnost, staro že nekaj tisoč let. Znano je na vseh celinah.

Nekdanje šeme so bile pobožnega vedenja, resne, grozne, v današnjem času pa so to neugnane burke in norčije. Krščanstvo je videlo v tem ostanke poganstva in razbrzdaniosti, a ga ni uspelo zatreti. Od renesanse naprej so se začele šemiti v meščanski družbi tudi ženske.

Ze staro verovanje poudarja, da obisk šem prinaša srečo in seveda dobro letino. Take obiskovalce je bilo potrebno obdariti. Srečo so prinašali moški, predvsem mladi fantje, zato so se ti tudi šemili.

Šeme navadno hodijo v skupini, na cesti ne govorijo, vmes tekajo, poskakujejo in počenjajo razne norčije (od mazanja s sajami, posipavanja s pepelom, škropljenja z vodo ipd.). Teža šemam ne smeš zameriti.

V nekaterih krajih v Prekmurju so šeme pri hišnih vratih molile (voščile) takole:

Kusta repa, dugi len,
fašenik je celi den.
Prepelica, pepelnica, fašenik,
juhuhu... juhuhu... juhuhu!

Otroke so nato obdarili z jabolki, suhim sadjem in orehi, fantom pa postregli krofe in vino. Če v Prekmurju »fašenkov« ne bi obdarovali, bi jim usahnili studenci.

Tudi v Prekmurju je bila med šemami »gambela« (kamela), čudna štirinožna žival, ki je jedla krofe in pila vino.

Na pustni dan je bilo obilo pijače in jedače. Niti krofi niso smeli manjkati. In če je naslednji dan post, ni nič čudnega.

V Prekmurju so na predpustni večer kuhali svinjski hrbet, pobrali nazadnje z vrha masti in jo spravili v posebnem lončku. Tudi masti, ko so kuhali opoldne svinjsko glavo, so posneli. Imenovali so jo benediktova mast, ki da ima posebno moč. Celo vodo so odliši s kuhane svinjske glave v posebno posodo. Znana je bila kot benediktova voda. Bila je zdravilno v čarodejno sredstvo. Zaradi kuhane svinjske glave bodo debelejši svinje.

Celo živina mora biti na pust sita. Ljutomerčani so vedeli, če bo živina lačna na pust mukala, bo vse leto nagajala na paši.

Kdor je jedel na pust svinjski hrbet, ga leto dni ni bolel hrbet, so govorili v okolici Radgone.

Drobilanci (flancati, »sanke«) so prav tako pustna hrana, ki jih Ljutomerčani poznajo kot »oluce«, večje pa kot »kulinje«. Toda v Prekmurju so vedeli povedati, da na pust ni prav, da bi ocvrli tak drobiž, ampak je treba ocveti debele krofe, z lepim vencem, da bi dal Bog tudi debel krompir.

V Radgoni so na pust skuhati že pred sončnim vzhodom v »krljjenki« svinjski hrbet in na krljje zrezano repo in krompir, da jih vse leto ne bi bolel hrbet. Če ni bilo svinjskega hrta, je zadostovala svinjska glava, ki so jo potlej zaužili s hrenom ali zeljem, da bodo imeli med letom »čedno glavo«.

V Babincih in Noršincih so fantje že dva dni pred pustom namakali kožo v kisu, da bi odstranili maščobo. Iz »koprnjače« so si naredili na pust boben in preko njega navezali »namočeno kožo«. Hodili so od hiše do hiše, bobnali in plesali za debelo repo vse tja v pozno noč.

Na pustno popoldne pa so se v teh krajih mladi fantje oblekli v vojake in s konji dirjali proti severu na pašnik ter proti Veržeju. Po odmoru so odjezdili skozi Cezanjevce na Kamenščak in nato po veliki stezi proti Ljutomeru, iz Ljutomera pa proti domu. Med tem obredom so najraje peli tole pesem:

Prelepo široko polje,
po polji pa en fantič gre,
si lepo poje in žvegljuje,
še lepšo žvegljico ima.

Marija ga je srečala,
prelepo ga je pitala:
pa kaj si fantič tak vesel,
kaj si tak lepo pesem pel?

Pa kaj bi ne bil vesel,
ker sem per sveti maši bil,
pa tam sem videl Jezusa,
Marijo, svetga Jožefa.

V Ljutomeru in okolici so dejali, da je najbolj pošteno, če neseš puste smeti na križpotje, da gre tako vsa nesnaga od hiše.

V lendavski okolici so na pust dali petelinu med kruh nekaj popra v rnjno, da ho bolj hud.

V Ljutomeru so sadno drevje prisilili k rodnosti, če so ga ob pustu pred sončnim vzhodom molče obmetavali z oluščeni koruznimi storži. V Prekmurju pa so verjeli, da jim bodo rodile jablane zelo dobro, če bodo obesili na njihove veje na pustno jutro koruzne »stučke« (storže), ki so jih oluščili na pustni dan še pred sončnim vzhodom.

Na pustno jutro so dali v nekaterih krajih pri Radgoni pred sončnim vzhodom kokošim hrano v obroč, da tako ne bi bile plen lisice, v Prekmurju pa so dajali hrano kokošim v obroč zato, da bi nesle vse v enem gnezdu.

V okolici Murske Sobotice je odnesla »vertinja« (gospodinja) na pust ali na pepelnico na dvorišče »doužnjek« (venec, spleten iz slame pri žetvi), v sredino pa za kokoši natrosila zrnje, da bi potem vse leto pridno nesle jajca.

V Prekmurju mak ne bo črviv, če ga bodo sejali na pust pred sončnim vzhodom. Če bodo želeli imeti dober pridelek koruze in varen pred divjadjo, morajo pred sončnim vzhodom na pust oluščiti koruzo za seme. Tudi del njive, kjer bo kdo sadil buče, mora zaliti z benediktovo vodo, če hoče imeti dober pridelek buč in seveda bučnega olja. Da bi pa bile buče v Ljutomerški okolici rodne, spravijo na ta dan gnaj iz vrata v s krampom že pred sončnim vzhodom.

Z benediktovo mastjo so v Prekmurju naredili na vrata križ, in sicer naj bi to varovalo hišo pred hudim. Mast so uporabljali tudi proti »trganju« (razviti): nasploh pa je potrebno z mastjo namazati človeka povsod tam, kjer ga »reže«. Če se je kdo hudo prestrašil, so mu dali piti benediktovo vodo; in da se kdo ne bi prestrašil, je tudi dobil (preventivno) to benediktovo vodo.

Mast, v kateri so se na pust cvrli krofi, so shranili v še nerabljenem novem loncu in ga na blaživo skrivaj odnesli v cerkev in skrili nekje ob oltarju. Duhovnik jo je tako nevede blagoslovil. Mast je rabila za mažo kolecnih bul in oteklin, predvsem vratne zleze (»püte«).

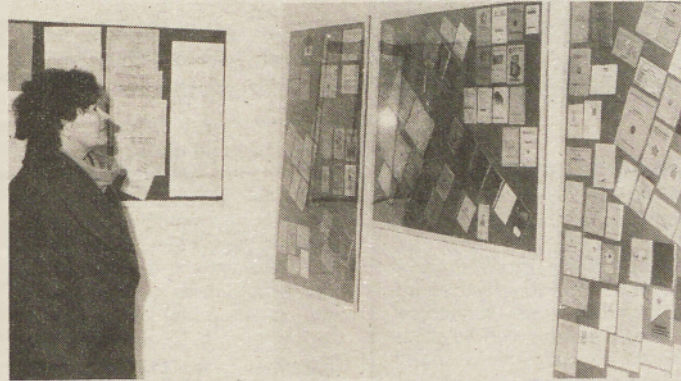
(nadaljevanje prihodnjič)

OB PRAZNIKU PODELITEV PRIZNANJ

Ob kulturnem prazniku so tudi v pomurskih občinah delavcem v kulturi podelili tradicionalne nagrade in priznanja.

V Ljutomeru so ob tem pripravili kulturni program, predstavili pa so se tudi učenci gimnazije Fran Miklošič. Na prireditvi so podelili štiri priznanja Zveze kulturnih organizacij, dobili so jih: Stanko Sovec, član Kuda Anton Krempelj iz Bučkovec za oživitve kinosekcije ter aktivnost pri obnovi dvorane in v turističnem društvu; Alojz Potočnik, član kuda upokojencev je dobil nagrado za vodenje folklorne skupine; Ignac Kovačič, član Kuda Ivan Kaučič pa za aktivno delo v pihalnem orkestru od leta 1953; Cilko Jakelj so nagradili za dramsko in gledališko dejavnost v društvih Cvetko Golar in Ivan Kaučič; knjižno nagrado za delo v kulturi v Ljutomerški občini pa je dobil Branko Štaman.

V gornjeradgonski občini pa podeljujejo Kerencičeve in Silihove nagrade. Kerencičeve nagrade za delo v kulturi so dobili: Zdenka Filipič iz Gornje Radgone za več kot 20-letno delo na kulturnem in glasbenem področju, Vera Sever s Kapele za uspeh

Ob kulturnem prazniku so v murskosobotskem Pokrajinskem muzeju odprli razstavo življenje na listkih.

v glasbi in pri plesu ter oktet Avtoradgone za 10-letno uspešno delo. Silihove nagrade za delo v vzgoji in izobraževanju pa sta dobili Marija Muhič z osnovne šole Janka Šlebingerja in Erika Svenšek z osnovne šole Radenci. Priznanja pa so podelili Jožici Lazar z osnovne šole Kapela, Idi Bertalančič z osnovne šole Negovala in Darji Zemljič iz vzgojno-varstvena organizacije Radenci. V lendavski občini priznanj ne podeljujejo, ob kulturnem praz-

niku pa so v čitalnici knjižnice pripravili koncert Franca Zibereta, ki živi v Nemčiji in dela kot docent na badenskem konzervatoriju.

V Murski Soboti pa so odprli 8. februarja v Pokrajinskem muzeju razstavo Življenje na listkih, podelili pa so tudi nagrado za najboljši kulturni dosežek v občini, ki jo je dobil akademski slikar Ignac Meden za projekt Tokovi mesta.

J. Gabor
Foto: N. Juhnov

Ingolstadt

Dan slovenske kulture, sprava...

Letošnji slovenski kulturni praznik je bil velik dogodek tudi za Slovence, ki živijo v Ingolstadtu v Nemčiji. Čeprav v skrbah za svojo domovino, so ga praznovali veselega srca kot malokdaj. Veselili so se, da stopa Slovenija na samostojno pot, da so porušene ideološke pregrade in da je prišel dan sprave tudi med njimi samimi. Nekateri so namreč zadnja leta zahajali le v Slovensko kulturno-prosvetno društvo Lastovka, nekateri pa le v Center pri slovenski županiji v Ingolstadtu. Ampak razlogi so bili predvsem osebni. Zdaj je, kot kaže, tudi to mimo. Pripravili so sicer ločeni proslavi, ampak prišli so tudi eni k drugim. Isto velja za delegacijo in nastopajočih iz občine Murska Sobota, kar se je pravzaprav zgodilo prvič, odkar je bila pred dobrimi 13 leti ustanovljena Lastovka, društvo, ki je veliko storilo za ohranjanje slovenske besede in širjenje slovenske kulture med našimi rojaki v Ingolstadtu, še zlasti med mladimi.

Praznovanje je potekalo to soboto in nedeljo. Najprej je bila prireditev v Lastovki, na kateri je predsednik društva Zvone Kokalj v svojem uvodnem nagovoru in pozdravu vsem zbranim velkokrat v zgodovini znašel pred trenutki, ko je šlo za njegov obstoj.

Njegova sreča pa je bila, da je imel velike ljudi, ki so naše prednike naučili, da je materni jezik nekaj svetega, da je domovina vredna največje ljubezni. Nismo imeli velikih vojščakov in generalov. Imeli pa smo Trubarja, Prešerna, Cankarja, Gregorčiča, Slomška, Gradnika, Finžgarja...

O velikanih slovenske besede, predvsem pa o pomenu pesniškega ustvarjanja Franceta Prešerna je spregovoril tudi slavistini govornik na tej proslavi, predsednik SO Murska Sobota Andrej Gerenčar. Obenem je poudaril tudi velik pomen Lastovke, ki ima za sabo bogato kulturno-prosvetno dejavnost in še veliko več. Oktobra bo 14. obletnica ustanovitve tega zdmskega kulturnega društva, v katerem je skoraj največ članov iz pokrajine

ob Muri. Ves ta čas je bila njegova pokroviteljica Občinska konferenca SZDL Murska Sobota. Po lanskih političnih spremembah v Sloveniji, ko se je Socialistična zveza preoblikovala v stranko, je nastalo vprašanje, kaj bo v prihodnje s pokroviteljstvom. Lastovka je bila namreč ves čas neodvisna od politike in tudi sedaj se ne bi smela preoblikovati, oziroma se navezati le na eno stranko. Zato je prišlo do dogovora, da bo pokroviteljstvo prevzela Občinska skupščina Murska Sobota, kar so na sobotni proslavi tudi slovesno razglasili. Socialistični zvezi pa so izrekli zahvalo za dosedanje sodelovanje, ki je bilo po besedah Zvoneta Kokalja zelo uspešno in koristno.

Po uvodnih pozdravih in nagovorih je sledil kulturni program. Najprej je obiskovalec navdušila skupina gimnazijcev iz Murske Sobotice, nato pa še mladi člani Lastovke; vsi pa so bili zadovoljni tudi z nastopom ansambla Royal Flash iz Murske Sobotice.

Podobno je bilo v Centru slovenske županije, kjer je o pomenu slovenskega kulturnega praznika spregovoril župan Stanko Gajšek, Andrej Gerenčar pa je imel krajši pozdravni nagovor. V kulturnem programu pa so nastopili soboški gimnazijci, člani Centra in člani Lastovke. Mozaik je bil tako popoln in vsi skupaj smo se poslovili v prepričanju, da je za nami praznovanje, ki je prineslo veliko koristnega za ohranjanje slovenske besede med zdmoči, kakor tudi pri utrjevanju narodne zavesti in ljubezni do domovine Slovenije.

JOŽE GRAJ

Tudi v Centru slovenske županije v Ingolstadtu je bila uspešna proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika. Prvič se je udeležila delegacija iz občine Murska Sobota in prvič tam nastopila tudi kulturna skupina (na posnetku z župnikom), ki so jo s seboj pripeljali pokrovitelji Lastovke.

OB 300-LETNICI ŽUPNIJSKE CERKVE SV. JANEZA KRSTNIKA LJUTOMER

RAZSTAVA TUDI V MARIBORU

Poročali smo že, da Ljutomerška župnija praznuje 300-letnico in da so ob jubileju izdali zbornik ter pripravili razstavo. Gospod dekan Izidor Veleberič pa nam je povedal, da so v počastitev visoke obletnice zadnje dni januarja odprli razstavo še v razstavnem prostoru Arhivum Pokrajinskega arhiva v Mariboru na Koroški ulici. Ob pomoči sodelavcev je zbral

prof. Miran Novak najbolj zanimive listine iz župnijskega in pokrajinskega arhiva, med katerimi naj posebej omenimo dve zajetni kroniki, poslovene spise in primerke iz matičnih knjig, pa tudi liturgična oblačila, posodje, fotografsko gradivo. Na otvoritveni slovesnosti, ki se je udeležil tudi predsednik skupščine občine Ljutomer Mirko Prelog, je ravnatelj

Pokrajinskega arhiva Maribor mag. Peter Klasinc dejal, da so razstava in druge prireditve ob Ljutomerškem jubileju rezultat dobrega sodelovanja med cerkvenimi in strokovnimi ustanovami. Sicer pa je razstavo, posvečeno 300-letnici Ljutomerške župnije sv. Janeza Krstnika, odprl mariborski škof dr. Franc Kramberger.

S. S.

Feri Maučec

kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar

PRIREDITVE

LJUTOMER: V petek 15. februarja, ob 17. uri bo v Domu kulture nastopilo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane s predstavo Nika Grafenauerja Skrivnosti.

RADOVCI: V nedeljo, 17. februarja, ob 13. uri bo v gasilskem domu srečanje harmonikarjev Vaški godec 1991. Srečanje bo vodil Boris Kopitar.

G. RADGONA: V petek, 15. februarja, ob 17.30 bo v kulturnem domu nastopila folklorna skupina EMONA iz Ljubljane. Podelili bodo nagrade in priznanja za delo na kulturnem in izobraževalnem področju.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V prostorih Ljubljanske banke je odprta razstava slik akademskega slikarja Marjana Gumilarja.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu je odprta stalna razstava likovnih in slikarskih del udeležencev dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je odprta razstava žive ljudske umetnosti-obrti Železne županije.

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec bodo 22. februarja odprli razstavo likovnih del 18. mednarodne likovne kolonije v Lendavi. Razstava bo odprta do 10. marca.

MURSKA SOBOTA: V Pokrajinskem mu-

zeju je odprta razstava Življenje na listkih. Razstava bo na ogled do 31. marca vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure ter v soboto in nedeljo od 9. do 12. ure.

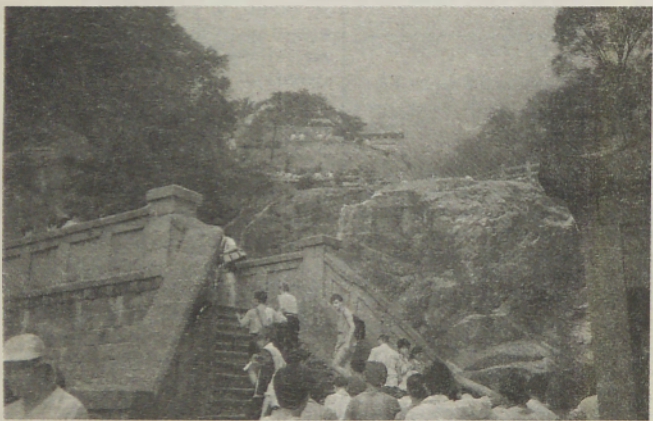
KNJIŽNICA

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure. Uspešnice tedna v knjigarni Dobra knjiga Kronika slovenskega prelomnega leta v besedi in sliki SLOVENIJA 1990, Založništvo Slovenske knjige; Niko Grafenauer: MAHAJANA, Domus; John Hogue: NOSTRADAMUS TISOČLETJE, Kaj nam prinaša prihodnost, Založba Borec.

KITAJSKA

3

Te male plemenske državice so se med seboj bojevale, zmagovale ter si podrejale druga drugo. Odkritje o uporabnosti železa in s tem povezan razvoj kmetijstva je sprožil preobrazbo sužnjelastniškega sistema v fevdalnega. Leta 212 pred našim štetjem je vladarju države Qin prvič v zgodovini uspelo združiti državo na območju današnje Kitajske. Čeprav je ta centralizirana despot-ska država obstajala le 16 let, pa je vendar dala Kitajski močan pečat, namreč njeno ime. Nato je sledilo dolgo obdobje različnih dinastij, ki sicer niso vedno vladale vsej Kitajski, vendar pa so se oblasti stalno menjali v okviru tega fevdalnega sistema, ki je doživel svoje rojstvo, moč in propad z opisijsko vojno leta 1840. Sledi obdobje tuje nadvlade vse do leta 1949, ko je v zgodovino vstopila narodna republika Kitajska. Ta čudoviti roman je zgodovina pisala z žlahtno pisavo kitajske keramike, bronastih kipov, izdelkov iz lakirane lesa in vseh drugih bogastev, ki so bila v grobnicah. Različna poglavja so na debelo podčrtana s prelepimi palačami, rečnimi kanali, namakalnimi sistemi, z veličastnim kitajskim zidom... To so mogočna dela, ki so se porodila v glavah cesarjev in jih je omogočila močna mravljiščno urejena despot-ska država, v kateri je človek pomenil komaj kaj več kot neumno delovno žival. V tej knjigi pa so še druga svetla mesta: iznajdba samokolnice, smodnika, kompasa, tiska in še bi lahko našteval stvari, ki so jih drugi narodi ponovno odkrivali mnogo let kasneje. Prav čudno je, da ta velika in pestra kultura ni imela močnejšega vpliva na zunanji svet, čeprav so obstajale različne trgovske poti, med njimi znana svilena pot, ni je bilo v zgodovini Kitajske več trgovskih in verskih potovanj.

Vzpon na goro Tai Shan.

Mogoče je odgovor treba iskati v zaprtosti njenega fevdalnega sistema, v njeni oddaljenosti, razsežnostih, kajti včasih je pomenilo poznati delček Kitajske poznati pač samo del Kitajske. žalosten poskus izenačitve tako po kulturi, obleki, mišljenju... je Kitajska doživela šele za časa socialistične dinastije.

Taian je bil najin naslednji postanek. Po nočni vožnji z vlakom, ki je bila že sama po sebi posebno doživetje, je bil izstop na naju postaji velik čudež. Na vlakcu ni bilo nikogar, ki bi znal angleško, nikogar, ki bi znal prebirati latinico, najina fonetična izgovorjava imen kitajskih krajev pa pri najinih sopotnikih s poševnimi očmi ni zbujala nobenega zaupanja. Namen najinega obiska je bila pravzaprav planina Tai Shan, katere obrise sva v jutranji megli komaj slutila nad robom prebujajočega se mesta. Ta 1524 m visoki hrib je med petimi svetimi gorami najsvetejša gora Kitajske. Za Kitajce je ta gora simbol moči in veličine. Močan kakor planina Tai ali Niti z odprtimi očmi ne more videti planine Tai sta le dva pregovorja, ki govorita o navezanosti prebivalcev na to goro. Za naju pa je bil ta sveti kraj tudi obupen poskus komuniciranja z ljudmi, ki se jim je poznalo, da so jim stiki s tujci enako pogosti kot stiki z marsovc. Po napornih urah, ko sva končno našla hotel, kjer so naju bili pripravljene sprejeti, sva si ogledala svetišče Daimiao, kjer so se cesarji v dvorani božjega blagoslova klanjali planini Tai in njenim bogovom. Svetišče božjega blagoslova je tudi ena od treh največjih stavb iz lesa na Kitajskem. Naslednje jutro se je začel najin vzpon na sveto goro. Da je zgodaj, sva mislila le midva, kajti gora je že »vrela« od kitajskih obiskovalcev. Kot že prej v svetiščih in parkih, je bila tudi tu množica ljudi večja kot v mestu. V vročem tropskem vremenu, kjer sta se nenehoma menjavala sonce in dež, sva se po 7.000 stopnicah mukoma prebijala proti vrhu. Bog Tai je moral imeti ogromno družino, kajti ob poti je bilo veliko svetišč, kapel in kapelic.

Ob poti je bilo tudi ogromno popisanih kamnov in skal, ki so peli hvalnico gori in popotnikom, ki so se v zgodovini povzpeli nanjo. Končno sva prišla po večurnem vzponu skozi južna vrata od Tempelja plavega oblaka na vrhu planine Tai, ki naju je pričakal odet v temne deževne oblake. Nekateri kitajski sotrpini, ki so z nama prišli na goro, so sklenili na njej prebiti noč in dočakati sončni vzhod naslednjega dne. Z religioznega in narodnostnega pogleda silno hvalevredno dejanje, vendar pa v tem letnem času, ko je bil zrak nabit s soparo, žal samo jalovo početje.

Kakih sto kilometrov od svete gore je mestece, ki je še pomembnejše kot gora, in to ne samo za Kitajce, temveč za celotni človeški rod. To je Qufu, rojstni kraj filozofa Konfucija. Njegov nauk temelji na tradiciji in posnemanju starih izročil. Strogo poudarja in upošteva hierarhično lestvico, tako družinsko kot državno. Konfucij je bil mnenja, da je moralno mogoče živeti le v družini in družbi. Po njegovem mora človek težiti k popolnosti zaradi trajnosti, napredka družine in države. Ker močno poudarja državniške kreposti, je postal konfucianizem državna religija. Vendar taka religija, ki ji manjka mistični element, ni mogla zadovoljiti ljudskih množic. Na Kitajskem so se pravzaprav spojile tri religije in se strnile v celoto, ki je ni mogoče razvozlati.

Kaj je pravzaprav Kitajec? Ali je konfucianist, taoist, ali budist? Vprašanje, na katerega se ne da odgovoriti.

Taoizem je zelo drugačen od konfucianizma. Uči namreč, da biva prvotno počelo brez oblike imenovano Tao, ki je stalni vzrok vsega dogajanja in pojavnega sveta. Tao je v bistvu pokoj. S pokojem, premišljevanjem najde svetnik pot do prvotne biti. Da pride do te enotnosti, se mora odpovedati vsemu, tudi sebi, vsaki želji in stremiljenju. Ker pomeni pokoj enako kot sprejeti usodo in se ji podvreči, svetnik ne posega v življenje drugega človeka, da ne bi izkrivil njegove usode. Očitno je, da sta si taoizem in budizem precej podobna. Taoizem je budizem, ki je prišel na Kitajsko po ustaljenih trgovskih poteh, na neki način pripravil pot, saj jima je skupna želja ubežati praktičnemu življenju. Ta spoj dveh misli, ki se med seboj dopolnjujeta, je povzročil izreden vzpon kitajskega budizma v prvem tisočletju. Ko pa je kitajska misel izgubila stik z indijsko in je bil tu budizem prepuščen samemu sebi, je polagoma zapadel v nekakšen primitiven taoizem. Prevladala določene religije nad drugimi je bila v zgodovini odvisna od trenutnih potreb in naklonjenosti vladajoče dinastije. Vzrok za religiozno sliko Kitajske danes pa je treba iskati tudi v obstoječem socialističnem režimu.

(nadaljevanje prihodnjic)

KAJ JE V ZAKLONIŠČIH?

Bombe ne padajo, zato prostori ne smejo biti neizrabljeni • Moratorij v veselje naložbenikov in žalost gradbincev

Ste kdaj pomislili, kam bi se »skril« pred rušilno močjo orožja, kemičnih strupov, biološkega »orožja« (insekticidi)? Najbrž velikokrat ne, kajti za take nevarnosti se nam zdi, da so daleč od nas. Prav gotovo smo naivni, ce tako mislimo. In ker smo torej zaverovani, da se nam ne more zgoditi nič hudega, ne gradimo zaklonišč. Zlasti pa ne od lanskega marca, odkar velja tako imenovani moratorij (mirovanje) na določila zveznih in republiških zakonov ter občinskih odlokov, po katerih je bila prej gradnja za-

bljeno tudi večje zaklonišče ob potoku Ledava, kjer si je zasebno podjetje uredilo trgovino s tehničnimi predmeti. V enem od soboških zaklonišč je izposojevalnica videokaset, v velikem zaklonišču na drugem koncu mesta pa so predmeti, ki so ljudem nujno potrebni za daljši čas prebivanja v njih (postelje, obleke, sanitarni pripomočki, pregrinjala...), pa tudi predmeti civilne zaščite: čolni, šotori... V prostoru so shranjena še vozila civilne zaščite. Ogledali smo si tudi zaklonišče v blokovskem naselju

Najnovjša smotrna izraba zaklonišča je na Lendavski ulici v Murski Soboti, kjer je tehnična trgovina. Če bo treba, mora biti v 12 urah izpraznjena!

liko neizrabljeno zaklonišče, zgrajeno po ustreznih predpisih, v naselju Jurševka. Ker sameva, sicer pa je vzdrževano, ga name-rayajo nadzidati ali vsaj gospodarsko izrabljati, recimo za skladiščne prostore trgovine ali pa za trgovino, saj ima ustrezen dostop za vozila. Ob nevarnosti pa ga zapro z debelimi vrati, vhod in izhod pa sta možna skozi posebno odprtino. V občini Ljutomer, podobno kot v nekaterih drugih, pa je nekaj več občanov, ki so si v svojih stavbah sami omislili zaklonišče. Tem ni bilo treba plačati prispevka za zaklonišča, po dograditvi pa si jih je ogledala komisija.

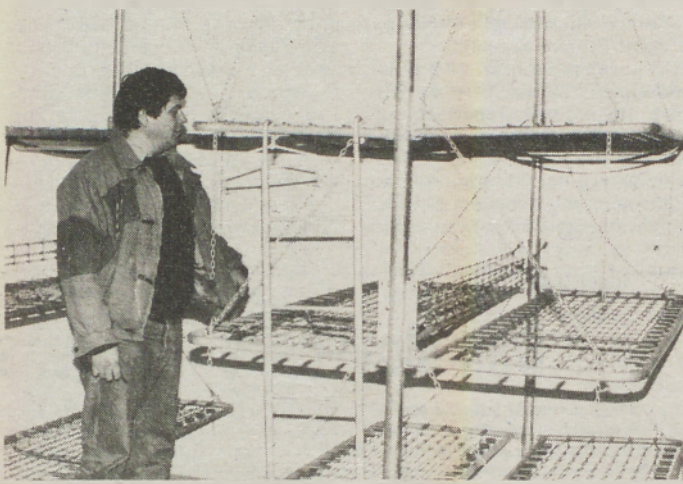
V Lendavi so v enem od zaklonišč začasno uredili prostore za potrebe civilne zaščite in teritorialne obrambe. Zaklonišče pod posiovno-stanovanjsko stavbo Gorenja pa je neke vrste vzorčno, saj ni le zato, da bi se vanj umaknili občani, ampak ga »razkazujejo« tudi šolarjem, ki se tako neposredno seznanjajo s sred-

stvi in objekti za zavarovanje prebivalstva. V lendavski občini je še nekaj drugih zaklonišč, vendar vsa niso urejena po predpisih, tako tudi ne »zaklonišče« pri tovarnah Lek in Ilirija, kajti v času gradnje so izšli predpisi o moratoriju gradnje zaklonišč, naložbeniki pa jih seveda niso gradili dalje, ko ni bilo več obvezno.

Obiskali smo številna zaklonišča, kar pomeni, da še zdaleč ne vseh. Ta, ki smo jih videli, so — po laičnem sklepanju — dobro opremljena. Pravzaprav smo bili presenečeni, kaj vse je v njih. V mislih imamo tehnično opremljenost in predmete za tiste, ki se bodo vanje zatekli. Sicer pa vsa zaklonišča najmanj enkrat letno pregleda tehnična komisija, opozori na morebitne pomanjkljivosti, ustrezne službe (posamezniki) pa poskrbe za odpravo. Ljudi pa ne sme motiti, če so zaklonišča v mirnodobnem času namenjena za skladišča, trgovine... kajti tako dobe denar za vzdrževanje.

To je nujno še posebej zdaj, ko drugih virov zaenkrat ni.

Besedilo in slike: Stefan Sobocan

V novem naselju Jurševka v Ljutomeru je vse pripravljeno za tiste, ki bi se umaknili v to zaklonišče pred nevarnostjo.

klonišč obvezna, in sicer v občinskih središčih, industrijskih centrih, turističnih krajih... V ta namen so morali prispevati tudi zasebni graditelji, seveda če se sami niso odločili za gradnjo takih varovalnih prostorov v kletih svojih stavb.

Zanimalo nas je, kaj je v (nekaterih) zakloniščih na območju Pomurja, zato smo obiskali vsa občinska središča, povrhu pa še Radence. Ker so zaklenjena, smo povabili k sodelovanju načelnike štabov civilne zaščite; v Gornji

na »Potrošnikovem oglu«, ki pa je z lesenimi letvami pregrajeno v shrambice. Te pa sploh niso zaprtane, imajo čiste hodnike, zaklonišče ima vse predpisane naprave in — zasilni izhod.

V Ljutomerski občini imajo ve-

Poleg glavnih imajo zaklonišča tudi rezervne, zasilne, izhode.

Radgoni Viktorja Kovačiča, v Murski Soboti Slavka Jauka, v Ljutomeru Franca Juršo in v Lendavi Janeza Bošnjaka. Ti so nam pridno odklepal vsa zaklonišča, za katera smo pokazali zanimanje, zato ni mogoče reči, da smo si ogledali le tista, ki naj bi bila za zgled.

V Radencih smo si ogledali dve javni zaklonišči. V prvem, ki je blizu dijaškega doma, je bilo vse na svojem mestu, le v predprostor je vdrla voda, globoka kakih 8 centimetrov. V zaklonišču pri diskontni trgovini Sloge imajo v poletnih mesecih pivo in druge pijače, zato je ustrezno izrabljeno, kar pa ni v nasprotju s predpisi, kajti ti določajo, da je dovoljeno v njih hraniti ustrezno blago, ki ga je treba ob nevarnosti izprazniti v 12 urah. V obeh radenskih zakloniščih, ki sta tip-ski, je predpisana oprema, zato je v tem zapisu ne bomo posebej navajali. Zaklonišča imajo tudi v nekaterih podjetjih, vendar tudi tam niso prazna, ampak so izrabljena za skladiščenje izdelkov ali za blagovne rezerve občine.

V Murski Soboti smo si ogledali več zaklonišč. Med občani je prav gotovo najbolj znano tisto, v katerem ima Lip Bled svojo trgovino. Od pred kratkim je izra-

Izdelujemo sodobno oblikovano pisarniško pohištvo

ter opremo za študentske sobe in druge bivalne prostore

● Na vašo željo vam izdelamo stavbno in notranje pohištvo, ki bo ustrezalo vašemu okusu in prostoru

SLOVENIJALES

Pokličite nas po telefonu 22 320 ali nas obiščite!

LI PLATANA, MURSKA SOBOTA, Lendavska 29, tel.: 22 320

VRTEC IN ŠOLA V BOLNICI

Te dni smo obiskali bolnišnico v Murski Soboti, da bi spoznali, kako je poskrbljeno za predšolsko in šolsko vzgojno-izobraževalno delo, kako ga doživljajo otroci, vzgojitelji in zdravniki.

Najprej smo potrkali na vrata otroškega vrtca. Kot da to ne bi bilo v bolnici — vstopili smo namreč v lepo igralnico z veliko igračkami, akvarijem z ribicami, nekaj mizami in stolčki in še čim. Najbolj pa nas je presenetilo, da so se otroci dokaj veselo in brezbrizno igrali. Med njimi pa je bila seveda tudi vzgojiteljica Marija Camplin-Beba.

»Tu se zbere vsak dan od 10 do 15 otrok, dvakrat tedensko pa se nam pridružijo tudi šoloobvezni otroci. Pridejo seveda tisti, ki iz zdravstvenih razlogov lahko. Tiste, ki morajo biti v postelji, posebej obiščem, jim prinesem kakšno igračo, zapojem pesmico, jih potolažim in včasih tudi s čim zaposlim. Vrtec deluje od 8. oziroma vsak drugi teden od 9. do 14. ure. Večinoma se seveda igra, vmes pa je usmerjeno delo. Poudarek je na likovni in glasbeni vzgoji. Tako smo te dni risali in izdelovali pustne maske. Pogoje za delo imamo dokaj dobre, seveda pa se moramo skoraj vsak dan prilagajati. Otroci se namreč stalno menjavajo, so različne starosti in se glede na zdravstveno stanje zelo različno počutijo. Vseeno pa sem rada med njimi.«

Čez čas se nam je pridružila tudi zdravnica dr. Jana Norčičeva in se spomnila, kako težko je bilo pred 12 leti vzposlovati, da je v bolnici začel delovati vrtec. »Najprej smo se morali boriti, da so nam pristojne službe sploh prisluhnile. Takrat sem bila predstojnica otroškega oddelka in tudi delegatka v skupnosti otroškega varstva. Naposled smo se sporazumeli, da so vse pomurske občine zbrale potrebna sredstva za vrtec v bolnici. Zdi se mi, da smo na tem področju med prvimi uredili to vprašanje.«

In zakaj je tudi v interesu zdravstvenih delavcev, da je v bolnici organizirano vzgojno-izobraževalno delo? Ali to tudi prispeva k hitrejši ozdravitvi otrok? Na to nam je odgovorila predstojnica Otroškega oddelka dr. Zdenka Korošec-Konič.

»Marsikateri otrok tudi v domačem ali bližnjem kraju obiskuje vrtec, zato so že navajeni, da jih zjutraj, ko njihovi starši odidejo v službo, sprejme in se z njimi ukvarja vzgojiteljica. Pri nas je vzgojiteljica še nekaj več — posredno je namreč tudi vključena v terapevtsko ekipo,

Kadar mora ostati otrok na zdravljenju v bolnišnici, je to za večino skoraj nekaj strašnega, saj se morajo ločiti od staršev in biti med popolnoma neznanimi ljudmi. Poleg tega pa so še bolni. Kdo naj jih tolaži, jih stisne v objem, se z njimi igra...? Kakor koli prijazno zdravstveno osebje jim tega ne more nadomestiti. Ampak, odkar so tudi v bolnicah otroški vrtci in oddelki osnovne šole, je marsikaj drugače.

Kot da to ni v bolnici — otroci so obdani z igračkami, nekaj mizicami in stolčki, akvarijem z ribicami, med njimi pa je tudi vzgojiteljica Beba. Vsi se igrajo in tudi kaj delajo, tako da hitro pozabijo, da so v bolnici. (Foto: J. G.)

saj ob igri skupaj z njimi spoznava njihove lastnosti, njihovo zdravstveno stanje in nam tako lahko posreduje zelo koristne informacije. Ko so otroci v našem vrtcu, skoraj pozabijo, da so obenem tudi v bolnici. Vse to seveda pripomore k njihovi hitrejši ozdravitvi, k humanizaciji hospitalizacije.«

Zvedeli smo tudi to, da so ob novem letu dobili precej novih igračk, ki jim jih je prispeval Lion's club iz Avstrije, pri čemer sta se posebej angažirala dr. Jožef Magdič in predsednik IS Ivan Obal. Mladinska knjiga iz Ljubljane pa jim je namenila dve veliki sestavljenki.

Za delo bolnišničnega vrtca skrbi Vzgojno-varstvena organizacija Murska Sobotica. Kot nam je povedal vršilec dolžnosti ravnatelja te ustanove Danč Katalinič, bo odslej vrtec v bolnici deloval tudi ob sobotah in nedeljah, tako kot je to na Kliničnem centru v Ljubljani in morda še kje.

»Prav ob sobotah in nedeljah so lahko otroci najbolj osamlje-

ni, posebej tisti, ki pričakujejo obiske staršev in sorodnikov, a jih včasih ni. Zato smo prisluhnili pobudi prof. dr. Pavla Kornhauserja o tej obliki humanizacije hospitalizacije otrok, ki jo je izrekel na nedavni okrogli mizi v Radencih. Naša vzgojnovarstvena organizacija je pred kratkim opremila bolnišnični oddelk tudi z dvema akvarijema z zlatimi ribicami, kar je prav tako prijetna popestritev za bivanje otrok v bolnici. Seveda je glavni poudarek tudi v bolnišničnem vrtcu na igri, ki je najbolj značilna in koristna dejavnost predšolskih otrok. Njena moč je v tem, da se otrok počuti ob njej svobodnega, aktivnega in čustveno razigranega.«

Tudi šola v bolnici je v veliko korist otrokom, ki so na zdravljenju. Ne gre seveda za takšen pouk, kot je v rednih šolah, saj so

redni predmeti le slovenščina, matematika in likovna vzgoja, preostali čas pa je namenjen predvsem za igro. Učencem se ni treba bati, da bodo pisali kontrolne naloge in da bodo vprašani za ocene. Glavno je, da lahko zapustijo bolniško sobo, da se družijo skupaj z drugimi, ne pozabijo povsem na šolsko delo in da jim bolnica ni v preveliko breme. Prav tako kot vrtec imajo na voljo dve učilnici, vendar pa jih obiskuje le ena učiteljica, tako da imajo pouk na otroškem oddelku 3-krat, na kirurgiji pa le 2-krat tedensko. Niti ob sobotah in nedeljah niti med počitnicami pa sploh ni poskrbljeno za njihovo šolo. Še dobro, da se lahko pridružijo malčkom v vrtcu. Prav gotovo pa bi bilo treba tudi za šolarje storiti korak dalje.

JOŽE GRAJ

Romi k samostojnosti

S tem ko je frontna organizacija, Socialistična zveza delovnega ljudstva, postala stranka, so Romi izgubili svojega močnega zaveznika. Ali je bila za Rome ta povezava ki je bila močnejša v občinah, kjer Romi žive, a nikoli ni zažvela na republiški ravni — zgođovinsko gledano dobro ali ne, bo pokazal čas. Mogoče je bila negativna le zato, ker se vprašanje romske problematike nikoli ni reševalo v slovenskem vodstvu, ampak so ga bolj ali manj prepuščali družbenopolitični organizaciji in občinam, kjer Romi živijo. Romska pripadnost frontni organizaciji pa je bila dobra, saj so soboški Romi pod njenim okriljem naredili velik korak napredka, drugje po Sloveniji pa so imeli vrata, na katera so lahko potrkali. Če ne drugič, vsaj za dan Romov.

Danes pa ne vedo, na katera vrata lahko trkajo. Resda so nove stranke Rome uvrstile v svoje programe, vendar so le-ti tako široko slovenski, da so precej odmaknjeni od konkretnih problemov Romov, občine pa tudi nimajo posebnih svetov, ki bi lahko sklepali, kot je bil koordinacijski odbor za Rome pri frontni organizaciji.

Strankarsko pobiranje Romov pred volitvami je bilo, kljub iskrenemu prepričanju v uspešnost, zanje brez koristi. Tudi to, da so na Pušči ustanovili sekcijo nove Socialistične stranke. Nesprejemljivo pa je v zadnjem času pobiranje njihovih podpisov samo zato, da si stranke nabijajo točke. Za resnično reševanje življenjskih vprašanj Romov strankarski okvirji niso primerni, čeprav imajo kot posamezniki seveda pravico lastne politične opredelitve.

Korak v reševanju tako imenovanega romskega vprašanja sedaj mora in lahko naredi republika, saj je dolga leta le stala ob strani in to vprašanje prepuščala občinam in frontni organizaciji. Mora, ker to terjajo Romi in njihovi zastopniki, ker želi stopiti v Evropo, v kateri pa za vprašanje »narodov in narodnosti« veljajo široka demokratična načela, in

lahko, ker je pravi trenutek, saj se pripravlja nova slovenska ustava, v kateri bi Romi morali dobiti svoje mesto kot narodnostna skupnost. To bi bila osnova za njihovo narodnostno ohranitev.

Republika bo morala opraviti svojo dolžnost (morda dolg) do Romov, vendar pa bodo odločilni koraki morali narediti Romi sami. Morda je to že ustanovitev Zveze Romov v soboški občini. Čeprav so ob tem tudi pomisleki, predvsem med Romi samimi, je vendar začetek popolnoma lastne organiziranosti, torej take, ki nima zunanjega patrona. Je zveza s programom reševanja le romskih življenjskih vprašanj in nima strankarskih političnih okvirov. Ali bo tudi obstala, žive-la, pa je težko napovedati, vsekakor ji je treba priznati, da je začetek novega obdobja za Rome soboške občine, obdobje lastnega povezovanja in nastopanja navzven. Prav zato jo podpira predsedstvo soboške skupščine, saj je Zveza dobila prostora na Lendavski ulici, pozitivno pa jo sprejemajo tudi ljudje, v republiki odgovorni za narodnostna vprašanja. Prispevek za ohranitev pa bodo morali dati predvsem Romi sami.

Majda Horvat

PRVE MEDICINSKE SESTRE V PREKMURJU

Ker je bila patronažna služba v Lendavi dobro urejena, so vsako leto pošiljali iz Višje medicinske šole v Ljubljani in iz Srednje šole za medicinske sestre iz Maribora po dve učenki letno na prakso v Lendavo. Od teh so nekatere potem ostale v Prekmurju, čeprav vse niso bile študentke občine Lendava, oziroma Zdravstvenega doma. V tem času je bil zdravnik Zdravstvenega doma Lendava dr. Vladimir Breznik, ki je prišel v Prekmurje takoj po osvoboditvi. Tudi v Zdravstveni dom v Mursko Sobotico so pošiljali učenke medicinskih šol na prakso.

Delo medicinskih sester v Prekmurju je bilo tako pestro in obsežno, da se ga ne da na kratko opisati.

1. septembra 1957 se je iz Slovenske Bistrice in Ptuja vrnila v Zdravstveni dom v Mursko Sobotico Helena Ravnič, in sicer v patronažno službo Otroškega dispanzerja, ki je bil ustanovljen po njenem prihodu. Delala je tudi v otroških posvetovalnicah na terenu. V Zdravstvenem domu je ob svojem prihodu našla otroško negovalko Angelo Lah, s katero sta potem v Otroškem dispanzerju sodelovali vse do 1. septembra 1960, ko je Ravničeva prevzela vodstvo Zdravstvene šole.

Šel otroškega dispanzerja v Murski Soboti, dr. Jože Zorko, je zelo skrbel za napredek zdravstvenega varstva otrok. Razširil je mrežo terenskih posvetovalnic, vpeljal enotno metodo prehrane dojenčkov in organiziral izobraževanje babic. Sodeloval je pri pripravah za izgradnjo novega paviljona za dispanzer za žene in otroke ter zobno ambulanto.

1958. leta je prišla v Prekmurje iz celjske šole sestra Tončka Šuster-Sedonja. Odsek za zdravstvo in socialno varstvo Občinskega ljudskega odbora Murska Sobotica jo je razporedil v Zdravstveno postajo Cankova, ker pa tam »medicinske sestre niso potrebovali«, je po enem tednu odšla v Zdravstveno postajo Križevci, kjer je vso zimo prežebala v nezakurjenih prostorih. 1. marca 1959 je bila premeščena v Otroški dispanzer v Murski Soboti. Tu je delala predvsem v patronažni službi in je sodelovala tudi pri strokovnem izpopolnjevanju babic. Ko je bil leta 1960 v Zdravstvenem domu ustanovljen Patronažni center, je prevzela vodstvo. Tedaj je bila tudi imenovana v komisijo za kategorizacijo otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju za celo Pomurje. 15. februarja 1963 je postala glavna sestra Ušesnega oddelka, leta 1966 pa glavna sestra bolnišnice.

Pred prihodom sestre Šusterjeve je bila leta 1958 v notranjem delu Otroškega dispanzerja zaposlena tudi medicinska sestra Mariča Verdelj, ki je nato delala na Transfuzijskem in Kirurškem oddelku bolnišnice, potem pa odšla v Nemčijo. Leta 1959 je prišla v službo v Otroški dispanzer še medicinska sestra Angela Zorko, ki je kmalu odšla na Kirurški oddelk bolnišnice.

Do leta 1960 so prihajale v službo v Zdravstveni dom tudi bolničarke in babice, ki so v šolskem letu 1962/63 na Zdravstveni šoli v Murski Soboti opravile šestmesečni tečaj za prekalifikacijo v medicinske sestre 3. vrste, ali pa so pozneje na Zdravstveni šoli obiskovale triletno šolo za odrasle. Več teh bodočih medicinskih sester je bilo tedaj tudi v zdravstvenih postajah Prekmurja in v bolnišnici.

Med pionirkami sestrskega dela v zdravstveni službi Prekmurja izstopata pred vsemi medicinski sestra Lucija Šebök in Frančiška Šimonka, ki sta vso svojo delovno dobo žrtvovali zdravstvenemu napredku Prekmurja: Šebökova 30 let, Šimonkova pa celih 35 let. Medicinska sestra Šebökova je skoraj vse moči porabila za boj proti trahomu in k uspešnemu zatrtju tega je tudi ona prispevala velik delež. V svoji skromnosti se je spravevala, če je njeno delo rodilo sadove, če današnja blaginja v primerjavi z nekdanjo revščino in zaostalostjo ni morda samo posledica materialne blaginje in splošnega družbenega razvoja. Sestra Francka Šimonka je bila v tem pogledu bolj optimistična in v poročilu o svojem delu, ki je bilo predvsem patronažno, pravi:

»Hišni obiski so izredno občutljivo delo, sestra se prek njih približuje človeku, ki je kakorkoli prizadet in potreben njene pomoči, so pa tudi najbolj učinkovito sredstvo za dvig in širjenje zdravstvene kulture ljudi in posredno tudi za napredek zdravstvenega, kakor tudi splošnega standarda. Seveda pa mora imeti medicinska sestra veselje do patronažnega dela, kajti pri tem se dnevno srečujemo z marsikaterimi problemi, ki jih ni mogoče reševati samo z znanjem.«

Dandanes se medicinske sestre vse bolj izogibajo delu na terenu, ker je najtežje. Sestri Šimonkova in Šebökova sta imeli veselje do terenskega dela in ljubezen do ljudi. Obe si vsekakor zaslužita posebno priznanje. Žal se jima Prekmurje še niti z najmanjšo pozornostjo ni oddolžilo za njuno življenjsko delo.

V tem poročilu je le, na kratko opisano delo medicinskih sester, ki so v Prekmurje prišle pred letom 1960. Dotlej je namreč bilo v tukajšnji zdravstveni službi razmeroma malo medicinskih sester, tako da imamo vse, ki so ostale v Prekmurju dalj časa, za pionirke našega zdravstva. Iz Zdravstvene šole v Murski Soboti, ki je bila ustanovljena leta 1960, pa je kmalu začelo prihajati vse več medicinskih sester s srednjo izobrazbo; prihajale so tudi iz višje šole v Ljubljani.

Viri: Podatki so vzeti iz poročil medicinskih sester Lucije Šebök in Francke Šimonka iz kartoteke Društva medicinskih sester Pomurja, večinoma pa iz večkratnih pogovorov z medicinskimi sestrami.

KONEC

TURISTIČNA AGENCIJA

VARAŽDIN, Ive Lole Ribarja 3

ZA 8. MAREC ORGANIZIRAMO ZANIMIVA POTOVANJA

- GRADEC, 1 dan, cena 325,00 din
- BUDIMPEŠTA, 1 dan, cena 330,00 din
- DUNAJ, 1 dan, 450,00 din
- BENETKE—UMAG, 2 dni, 750,00 din
- DUNAJ, 2 dni, 1.080,00 din
- BUDIMPEŠTA—BLATNO JEZERO, 2 dni, 690,00 din
- TARVISIO—KRANJSKA GORA, 2 dni, 630,00 din
- BOLOGNA—RIMINI—RAVENA—SAN MARINO, 3 dni, 1.930,00 din

Informacije po telefonu: (042) 57 400, 57 500

ČUDEŽNI OTROK JE ZNAL IGRATI »SLEPO«

Mali Wolfgang Amadeus je januarja 1762 privrkat uradno nastopil zunaj domačega kroga.

Sedem let ima in igra skupaj s sestrico Nanneri, ki je skoraj štiri leta starejša od njega in je njegova spremljevalka v prvem obdobju popoičnega glasbenega življenja. Z glasbo zabava tudi bavarskega volilnega kneza Maximiliana. »Čudež narave«, hvalijo Mozarta, zmore igrati na čembalo in klavir s pokritimi tipkami. Spretno in zanesljivo mu drsijo prsti po nevidni klaviaturi. Presunjena je celo cesarica Marija Terezija, nič manj se ne čudijo na dvoru v Versaillesu. Mozartovim odpirajo vrata v plemiške domove. Wolfgang igra klavir, violino, orgle, spremlja glasbenike in pevce, na prvi pogled zmore prenašati napev iz enega tonskega načina v drugega, mojster improviziranja je, premore nenavadno tehniko in najtanjše uho. Dvanajstega junija 1763 izvaja pred princem koncert za violino in na nekaterih delih improvizira, kakor se mu zahoče.

Aachinski časnik *Europäische Zeitung* devetnajstega julija tega leta zapiše, da je Wolfgang »čudež sedanjosti in preteklosti«. Osemnajstega avgusta bralci prebirajo v Frankfurtu poročila o neverjetnem dečku: »Ne samo da izvaja violinski koncert in s čembalom spremlja simfonijo — klaviaturo so mu pokrili s krpo, on pa igra po njej, kot bi imel pred očmi gole tipke. In to še ni vse. Od daleč ugame vse note, kar jih hočete, posamič ali v akordih, na čembalu ali na katerem koli drugem instrumentu, na primer na zvoncih, kozarcih, urah in tako naprej. Zna improvizirati na čembalu in orglah.«

Takšna prezgodnja zrelost kajpak zbuja tudi dvome. V Londonu kraljevski par brez pridržkov obču-

duje deklico in dečka iz Avstrije, nato igrata štirinočno v nekem javnem lokalu od poldneva do treh popoldne. Wolfganga vzame v precep Daines Barrington, slavni pravnik in naturalist. Priskrbi si fantičev krstni list in prebere vse, kar je o čudežnem dečku napisanega. Strogi gospod Wolfganga

nato preskuša. Improvizirati mora na primer na besedi »čustvo« in »zahrbinost«. Mali Mozart se tako vživi, da udari po čembalu in večkrat poskoči na stolu. Barrington oceni improviziranje z več kot povprečno oceno in ugotovi, da je deček nenavadno domiseln.

Toda od malega Wolfera, kot ga ljubice kličejo domači, zahtevajo več in več. Oktobra 1766 se mora v Biberbachu pomeriti v tekmovalju na orglah s Sixtusom Bachmannom, ki je dve leti starejši od njega. Devetega novembra sedi v Münchnu pri mizi bavarskega volilnega kneza. Ta mu reče, naj med eno in drugo jedjo zloži skladbo, in mali jo na splošno začudenje zaigra. Januarja 1766 je mali Mozart v Amsterdamu, in čeprav je zapovedan štiridesetdnevni post, sme imeti dva koncerta, »saj

čudežno nadarjena otroka častita našega Gospoda«.

Med prvim potovanjem v Italijo si Wolfgang v Roveretu zaželi igrati na orgle v tamkajšnji katedrali. Novica se brž raznese po mestu in ob napovedani uri je okrog katedrale taka množica ljudi, da morata dva krepka mladca Wolfgangu utreti pot skozi gnečo. Enak prizor se ponovi v Veroni.

Šestindvajsetega marca 1770 se zbere v palači Pallavicini k poslušanju sto pedeset bolonjskih plemičev, drugega aprila pa Amadeus pet ur igra ob spremljavi violinista Nardinija in kot za šalo izvaja najzapletenejšo skladbo.

Wolfgang Amadeus je živel kot čudežni otrok. Oče mu je usmerjal korake v svet glasbe, prisvojile so si ga radovedne množice, tako da pravega otroštva ni okusil. Ni imel vrstnikov in prijateljev, če ne upoštevamo kratkega in srečnega družjenja z mladim Angležem Thomasom Linleyem, violinskim virtuozom. Njegove igranje so bile klavirske tipke in violinske strune. Od šestega leta naprej ga nihče ne bi bil mogel odtrgati od glasbe, četudi bi hotel. Naučili so ga, da se je vedel kot odrasel mož, se ravnal po vzgojnih načelih, ki niso upoštevala otroštva, zato se je zelo kmalu spremenil v miniaturnega odraslega človeka. Takega si je vtisnil v spomin veliki Goethe, ki ga je leta 1763 videl v Frankfurtu: »Možiček z lasuljo in sabljico.«

KOCKE NA VODI

Časi ameriške romantike, ko so po velikem Missisipiju pluli razkošno opremljeni rečni parniki in so iskalci sreče in užitka preživeli na njih mesece in leta ter kartali, metali kocke in vrтели ruleto do onemoglosti, so odšli za vedno. Hazardne igre za denar so že dolgo časa prepovedane zunaj uradnih igralnic. Kaže pa, da se časi kockarjev, lepih žena in razkošnih rečnih ladij lahko vrnejo, vendar kot turistična privlačnost.

Okrožja držav, katerih ozemlja leže ob Missisipiju, spadajo med manj razvite v sicer bogatih ZDA. Nekateri poslovneži vidijo možnost razvoja, novih zaposlitev in novih dohodkov v obuditi plavajočih igralnic, ki bi kot v starih časih ameriškega juga plule po Missisipiju. Ladje naj bi pritegnile veliko turistov in hazarderjev ter oživile obrežna mesta. Za te načrte so se zagrela tri okrožja, štiri pa so odločno proti. V legalizaciji plavajočih igralnic vidijo hudičovo delo, ki bi prineslo več škode kot koristi.

Zivljenje pa ubira svoj pot. Plavajoče igralnice že delujejo. Ne še na Missisipiju pač pa v Mehikem zalivu. Turistične agencije prireajo »večerna križarjenja« na ladjah, ki so opremljene z vsem, kar je potrebno za dobro igranje. In še predno ladja pride v mednarodne vode, že »turisti« mečejo karte in kocke ter se drenjajo ob ruleti.

KDO HOČE KROKODILA?

Mladima nilskima krokodiloma z imenom Šnip in Šnap ni bilo usojeno, da bi kdaj videla Nil. Dobra pa sta okusila kalne vode mednemškega zblizevanja.

Začetek je bil nedolžen. Martin Schlumprecht (24 let), lastnik prodajalne z delikatesami v bavarskem Deggendorfu, je službeno potoval po NDR. V Chemnitzu se je seznanil z ravnateljem majhnega živalskega vrta. Ravnatelj je prosil Nemce z Zahoda, naj vzame krokodila s seboj, ker mu je država odvzela dodatek za vzdrževanje živalskega vrta. Schlumprecht je premagalo sočutje, spravil je 75 in 86 centimetrov dolga dveletna krokodila v prtljžnik avtomobila in ju spravil čez mejo.

V Deggendorfu je plazila izročila prijatelj Rainerju Weisnerju, ta pa si je nato zaman prizadeval, da bi ju oddal kakemu živalskemu vrtu. V stiski je krokodila pustil pred poslopjem tamkajšnjega časopisa in o svojem dejanju obvestil policijo. Bilo je nekaj telefoniranja, in naposled je bil Mario Skrandies (25) v štirideset kilometrov oddaljenem Straubingu voljan sprejeti krokodila v svoj živalski azil. Čez nekaj časa je našel dobre ljudi, ki so bili pripravljeni prispevati denar za prevoz

imenitnejšem predmestju Buenos Airesa. Jantonova pot do bogastva in zaviljivega mesta med svetovnimi izdelovalci krzna nikakor ni bila lahka. Rodil se je v Kraljevstvu Vrhu nedaleč od Stubiških Toplic, od koder izhajajo najbolj znani zagrebški krznarji. Njegov stric Marko Požnjak ga je hotel spraviti k sebi v Zagreb, da bi se pri njem izučil krznarske obrti, a Marku ta posel nikakor ni bil všeč. Raje je šel med trgovce in je pred vojno odprl lastno trgovino na llici. Leta 1946 so mu trgovino podražavili in rekel si je: v Zagrebu nimam več kaj iskati, šel bom iz Jugoslavije. Ilegalno je prekoračil jugoslovansko-italijansko mejo in potem tri leta živel v Italiji, deloma v Trstu, deloma v Genovi. Potem se je odločil, da bo dal slovo tudi Evropi.

»Vojne je bilo konec že pred tremi leti,« pripoveduje, »toda svet je bil še vedno v vojni nevarnosti. Nisem mogel živeti v stalnem strahu, kdaj se bo hladna vojna spet spreminila v vročo, in sem se odločil za mirnejši del sveta. Argentina je bila tedaj deželna blaginje, o kateri so sanjali

Marko Janton je eden bogatejših ljudi Argentine in je osebnih prijateljskih predsednika republike Carlosa Menema ter lastnik razkošne družinske vile v naj-

Kako postaneš milijarder?

Šestindvajsetletni Jošaiki Cucumi je eden najbogatejših ljudi na svetu. Vsak dan bi lahko zapravil sto milijonov dolarjev, pa bi v letu dni porabil komaj desetino premoženja. Ima imperij, vreden štiri sto milijard dolarjev, in petnajst milijard gotovine. Med drugim je lastnik sedemdesetih firm, petinšestdesetih hotelov in enaintrideset klubov za golf.

Cucumi je prav gotovo tudi eden največjih stiskačev na svetu. Nagnjen je k skoposti mu je vcepil oče. »Oče me je našeškal, če sem si naložil na krožnik več jedi, kakor sem je mogel pojesti.«

Sin zlatih naukov ni pozabil, še danes se ravna po njih.

List papirja popiše na obeh straneh, svojim uslužbencem pa je ukazal, da smejo na stranišču porabiti samo dva lističa papirja. Kadar se naveliča kake obleke, naroči služabniku, da z nje odreže gumbe. Prižiga si samo z vžigalicami, ki jih zastoj dobi v restavracijah, v svojih hotelih pušča brisače v rabi leto dni dlje, kot je navada v drugih hotelih; ko so obrabljene, jih morajo uporabljati kot krpe za čiščenje.

Naročil je nove sladkornice, ker so se mu prejšnje zdele prevelike.

Tudi do sebe je neizprosno.

»Pri sebi nikoli ne nosim denarja, tako da ga ne morem zapraviti.«

PA ŠE TO ...

REŠEVANJE UMETNIN

Trije strokovnjaki iz amsterdamskega Rijksmuseuma so prišli v Bukaresto, kjer bodo skušali oceniti poškodbe, ki so nastale na zbirkah slik nizozemskih mojstrov med decembrskimi boji.

Ekipo vodi direktor muzeja, sodelujeta pa tudi strokovnjak za slikarstvo 17. stoletja in izkušen restavrador. Pregledali bodo zbirke v bukareškem muzeju in v muzeju v mestu Sibiu, ki so večinoma iz 16. in 17. stoletja. Slike, ki jih bo mogoče restavrirati, bodo prepeljali na Nizozemsko, v Rijksmuseumu bodo tako izobraževali romunske restavratore, saj tovrstnih strokovnjakov primanjkuje, umetnine v muzejih pa so zelo poškodovane.

NADLEŽNA FOTOGRAFIJA

Takšno tihožitje na tešanovski avtobusni postaji lahko občudujete že nekaj časa. Je vaščancom, še posebej odgovornim, tako všeč, da ne ukrenejo nič? Sicer pa tako ni le v Tešanovcih, ampak na marsikateri vaški postaji, kjer imajo postaje za lepljenje plakatov in odmetavanje smeti. aa, bbp

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50,
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks: (069) 21 136
Za prvo osemletko — proti kanalu

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Mamice, BIM misli na vas!

- v obeh naših trgovinah in preko veleprodaje prodajamo
- kakovostne plenice iz uvoza SOUND ULTRA

Razen oblačil in drugih tekstilnih izdelkov prodajamo:

- šampone, lake, deodorante, mehčalce, spreje za prostore, za prijetno počutje vsake ženske pa pripomočke za intimno nego

20% popust za vse izdelke Utokali

OD ZAČETKA ZGODBA O NASTANKU VESOLJA SE JE ZNOVA ZAPLETLA

Po splošno sprejeti teoriji velikega poka, ki govori o nastanku vesolja, je vesolje kakršnega poznamo, nastalo pred 10 do 20 milijardami let ob silni eksploziji. Od tistega trenutka naprej se snov in energija širita v praznino. Skozi milijarde let so se oblikovale jate galaksij, zvezde, planeti, pulzarji, kvazarji in druge oblike nam poznane snovne vesolja. Astronomi pravijo, da je v vesoljskem prostoru poleg vidne snovi tudi veliko tako imenovane temne nevidne materije, ki je odigrala pomembno vlogo pri nastanku velikih galaktičnih jat.

Astronomski izračuni so namreč kazali, da je v galaksijah temne snovi do desetkrat več kot vidne. Brez nje bi se nekatere galaksije morale že zdavnaj razleteti, tako pa jih izračunana desetkrat večja masa temne nevidne snovi veže z močnimi gravitacijskimi silami. Na osnovi teh izračunov je nastala trdna teorija o hladni temni materiji, ki je po velikem poku v prazninah stvorila nekakšne gravitacijske žepce, v katerih se je nabirala vidna snov.

Najnovejše analize podatkov, ki jih je na Zemljo posredoval satelit za astrofizikalne raziskave, pa so kanadske strokovnjake spravile v hud dvom. Analize namreč kažejo, da so galaktične super jate, ki merijo v premeru do 200 milijonov svetlobnih let, nekaj običajnega v vidnem vesolju. Tema materija sama po sebi ne bi mogla stisniti tolikšne materije niti v 20 milijardah let. Pri nastanku galaktičnih super jat so morale biti na delu še druge, neznane sile.

Tako se je zgodba o nastanku vesolja, ki so jo astronomi že skoraj povsem napisali, ponovno zapletla in postala še bolj skrivnostna, kot je tako in tako že bila.

Umoril je prijateljico

Kdo ve, kaj se je motalo po leopardovi glavi tistega usodnega dne, ko je nenadoma planil iz priprte kletke in razmesaril svojo 65-letno prijateljico Francesco Arnetti?

Leopard je bil last Francescine hčerke Elise Rossi in bil največja senzacija njenega majhnega zasebnega živalskega vrta v predmestju Neapija. Poleg leoparda so po večini nedeljskim obiskovalcem razkazovali še tigra, jaguarja in nekaj drugih eksotičnih zverin. Vse živali so domovale v predpisano zavarovanih in varnih kletkah. Elisina mati Francesca se je posebej navezala na leoparda, ki ga je tudi sama hranila. Zdelo se je, da je med zverjo in starajočo se gospo vzklilo pravo nežno prijateljstvo.

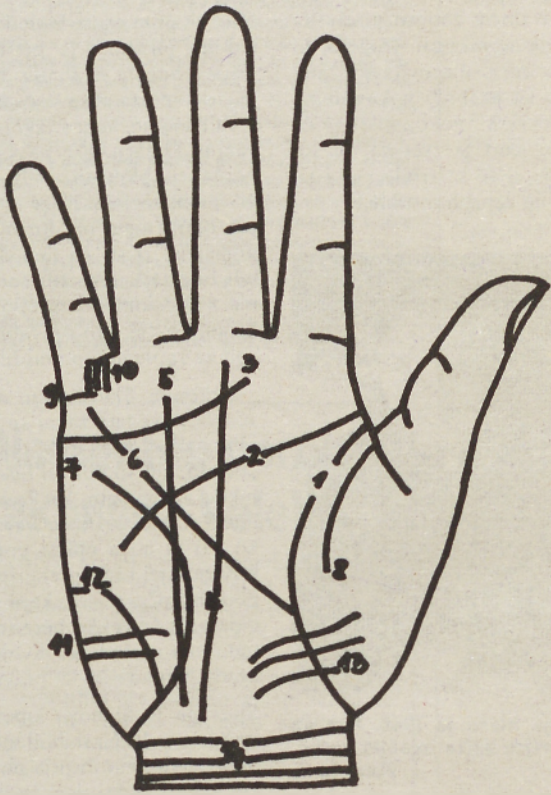
A nikoli so ne ve. Ko se je nesrečna žrtev tega usodnega dne spet približala leopardovi kletki, je bila le-ta iz razlogov, ki še niso pojasnjeni, očitno le priprta. Zver, ki je zaduhalo hrano skozi ječo, ki očitno ni bila več ječa, je v tistem hipu nehala biti prijateljski leopard in je bila za nekaj usodnih sekund spet in zgolj le divja zver. Planila je iz kletke nad Francesco, ki se je zgrudila v luži krvi. Ko je prihтела pomoč, je bilo že prepozno.

Marko Janton ni pozabil na domovino. Mnogokrat jo obišče, zdaj pa bo vložil nekaj denarja v trgovino z usnjem na zagrebški llici.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

ČRTE NA DLANI

Zdaj, ko že vse veste o oblikah rok, hribih, nohtih, in ko pridobljeno znanje s pridom uporabljate v vsakdanjem življenju, vam ne bo težko obvladati še zadnje ovire — hiromantije.

Hiromantija deli črte na glavne, vzporedne, alternativne in zapetost (črte zapetja): Za analizo prideta v poštev tudi dva trikotnika in pravokotnik ter znaki glavne črte:

- črta življenja (1)
- črta glave in razuma (2)
- črta srca in ljubezni (3)
- črta usode ali saturnova črta (4)

Vzporedne črte, za katere ni nujno, da jih imate, je pa dobro:

- črta umetnosti ali apolonova črta (5)
- črta zdravja ali merkurjeva črta (6)
- črta intuicije (7)

Alternativne črte so:

- marsova črta (8)
- črta zakona ali zveze (9)
- črta otrok (10)
- črta potovanja (11)
- črta lasca (12)
- črte vpliva (13)
- črte zapetja, ki jih je od 1 do 4 (14).

Trikotnika sta dva, mali in veliki ali marsovo polje. Pravokotnik je eden.

Pasov ali prstanov je pet.

Na dlani bomo opazili tudi različne znake. Takšne in podobne boste odkrili tudi na hribih. Te je treba analizirati ločeno od podobnih na črtah ali ob njih. Našteli bomo samo nekatere: točka, križ, otok, zvezda, kvadrat, trikotnik, krog...

Predlagamo vam, da skupaj preanaliziramo posamezne črte na konkretnih primerih rok. Zato potrebujemo vašo pomoč.

V naslednjem nadaljevanju bomo objavili način, kako naredite odtis s kuponom za analizo.

Vaša naloga bo, da izpolnite kupon in ga z odtisom vaše dlani pošljete na objavljeni naslov.

Kupon bo vsakemu omogočil brezplačno analizo. Pričakujemo vaše sodelovanje!

Zaigrajmo in zapojmo po domače

Dolgo ste murskemu valu zamerili, da ne skrbi za ljubitelje ljudskih in narodnozabavnih viž. Vemo, da vas je veliko, ki radi prisluhnete domači glasbi in zato jo zdaj vrtimo vsako jutro od 5.00 do 5.30, poleg tega pa je že kar uveljavljena četrtkova oddaja Zaigrajmo in zapojmo po domače.

Odslej boste v okviru te četrtkove oddaje imeli možnost glasovati za vašo najbolj priljubljeno melodijo, in sicer s pomočjo vašega tednika Vestnika. Tiste, ki boste glasovali, čakajo lepe nagrade, seveda če vam bo sreča naklonjena. Prvih pet viž boste lahko slišali vsak četrtek okrog 18.40, konec meseca pa bomo objavili tudi mesečnega zmagovalca oddaje. Obljubljamo, da bomo najuspešnejše izvajalce povabili tudi na javne koncerte Zaigrajmo in zapojmo po domače, ki bodo vsak zadnji konec tedna v mesecu, prirejali pa jih bomo po pomurskih vaseh.

Radio Murska Sobota torej prihaja med vas, naši in vaši gostje bodo znani ansambli, pevci, humoristi, sodelujte z nami, predlagajte — le tako bo Zaigrajmo in zapojmo po domače resnično domača, vaša!

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajatec:

Skladba:

KUPON 1

Vaše predloge pošljite na dopisnici na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/I, M. Sobota. Glasovnice bomo izžrebali in nagradili.

Listvico domačih pesmi lahko poslušate vsak četrtek od 18.00 do 19.00 v oddaji Radia Murska Sobota Zaigrajmo in zapojmo po domače.

KAKO NE-GUJEMO NAKIT?

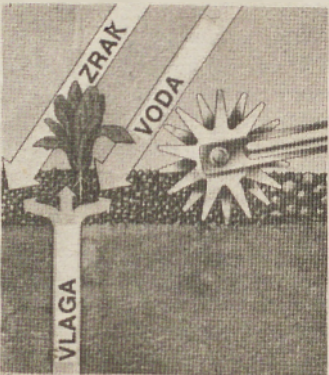
Nakit iz dragocenih kovin čistimo v topli milnici, ki ji dodamo curek salmiakovca.

Zlat, potemnel nakit se bo spet svetlil, če ga bomo zdrgnili s čebulnim sokom, pustili dve do tri ure in zloščili z mehko krpo.

Srebrn nakit in pribor ne bo potemnel, če ga bomo shranjevali zavitega v alufolijo.

Modni nakit pogosto oksidira in pušča na koži in oblačilih temne madeže. To se ne bo zgodilo, če bomo notranjo stran prelakirali z brezbarvnim lakom.

Pomladna priprava tal

Čeprav je še zima, se spomladanska dela na vrtu že bližajo. Dobro je pregledati orodje, ki ga boste potrebovali. Če ga nimate, si ga pravočasno priskrbite, da bo delo na vrtu lažje in prijetnejše. Eno od teh orodij je ročna freza ali rahljalka zemlje. Prvo delo, ki vas spomladi čaka na vrtu, je rahljanje zemlje. S tem boste zagotovili, da bo v zemljo lažje prodirala atmosferska voda, voda iz globin pa ne bo izhlapevala. Pomembno je, da povrhnjica dobi tudi zrak, ki je potreben za rast rastlin. Dandanes imajo trgovine že pestro izbiro vrtnega orodja, zato se sami odločite, kaj vam najbolj ustreza.

Če imate težave...

Kdor ima alergične kožne izpuščaje ali zelo suho, občutljivo kožo, mora spremeniti življenjske navade, da se mu težave ne poslabšajo. Pri tem je zelo pomembna pravilna in dosledna nega kože. Nikoli se ne prhajite s prevročo vodo in izogibajte se kopelimi, ker izsušijo kožo. Uporabljajte le blago milo, po umivanju pa se vsakič namažite s kremo.

Kadar se oznojite, se čimprej oprhajite. Ne nosite volnenih oblačil na goli koži in izogibajte se sintetičnim tkaninam. Obkladki kože pomirjajo, hladijo in blažijo srbenje.

Kuhajte z nami

Sveže zelje s svinjino

Večina gospodinjstev je v tem zimskem času »na tesnem« s svežo zelenjavo. Marsikje pa so še na zalogi glave svežega zelja. Tudi v prodaji je cenejše od druge zelenjave, v kuhinji pa ga marsikje neupravičeno zapostavljamo pred drugo zelenjavo. Z ustreznimi dodatki in začimbami, s prizadevnostjo pri pripravi, z ljubeznijo do tistih, ki jih želimo zdravo prehranjevati tudi v deficitarnem zimskem obdobju, nam lahko zelje pomaga iz zagate.

Sveže daje malo kalorij in veliko balastnih snovi, vsebuje pa precejšnje količine mineralov, kalcija in železa ter vitaminov A, B1, B2.

Kaj potrebujemo: 60–70 dag zelja (manjša glavica) 30 dag sveže svinine, eno čebulo, žličko sladke paprike, 3 žlice tekoče masti ali olja, žlico paradižnikove mezge, soli, ščep kumine, 2 žlici kisle smetane, žlico gladke moke.

Zeljno glavico zrežemo na rezance, meso na manjše koščke. V kozici segrejemo masčobo, čebulo sesekljamo in popražimo. Dodamo meso, malo zalijemo (malo škodljivo vode) in dušimo dobro pokrito, da se zmehča do polovice. Vmes po potrebi malo zalivamo, solimo. Dodamo zelje, kumino in zajemalko vode. Ko so vse sestavine kuhane naredimo iz smetane, moke in 1 dcl mrzle vode podmet. Prevremo in ponudimo s krompirjevim pirejem.

MATIS PARIS

Nobena žena ni toliko lepa, da z urejeno pričesko ne bi bila še lepša!

- **KAM?** frizerski studio **VENUS!**
- **KJE?** V Kajuhovi ul. 17 v M. Soboti.
- **ZAKAJ?** Ker vam bodo tu uredili moderno in najcenejšo pričesko.
- **KDAJ?** Vsak dan razen ponedeljka od 10. do 19., ob sobotah od 7. do 13. ure.

Pokličite nas po telefonu: 21 667

VENUS

STUDIO ZA NEGO TELESA

Marija Cipot
69000 M. Sobota
Kajuhova
17
YU

ZA LJUBITELJE CVETJA

CVETLIČNI HOROSKOP

Danes vam v sliki in besedi predstavljamo cvetlični horoskop — drugega v letošnjem letu — za vse, ki so rojeni v znamenju VODNARJA (od 21. 1. do 19. 2.).

Tokrat je naša slavljenska gosposodična **METODA GERIČ**, dijakinja 2. letnika trgovske šole, stara lepih 18 let.

Res je škoda, dragi bralci, da

na fotografiji ne morete občudovati čudovitih barv vodnarjevega cvetličnega šopka.

Vodnar namreč preseneča z modro, modro vijoličasto, živo rumeno, oranžno in pink barvo. Tem barvam ustrezno smo za **METODO** izbrali cvetje in zelenje, ki se med sabo popolnoma ujemata, in oblikovali v igrivo umetelni šopek,

ki smo ga popestrili s posebnim trakom vijoličaste barve, potiskanim z znamenjem vodnarja, in mu pripeli kartico z ustreznim besedilom iz horoskopa.

Ali ste vedeli, da so vodnarji znani iz cvetličnega horoskopa po tem, da bi radi živeli na lepi, pisani mavrici, visoko na nebu in se zabavali nad ljudmi »tam doli«? In ne pogledjte jim pregloboko v oči, na mah se boste zaljubili...

To in še marsikaj boste lahko prebrali v horoskopu na karticah vsi vodnarji, pa tudi tisti, ki jih vodnarji zanimajo. Posamezne kartice lahko tudi zelo poceni kupite v soboških cvetličarnah **CVET NA TRŽNICI, PARK** pri vходу v park in v **CVETLIČNEM ODDELKU BLAGOVNICE POTROŠNIK**. Cvetličarke vam bodo po želji rade oblikovale tudi cvetlični horoskop.

Iskrene čestitke vsem vodnarjem!

Pa še nekaj malo za šalo, malo zares. Ta mesec je namreč čas veselja in norčavosti, saj se kar vrstijo pustovanja. Zato se ne čudite, če boste s kakim vodnarjem te dni doživeli (ali pa ste morda že?) najbolj neverjetno norčave stvari! Tako jim piše v zvezdah...

Pa igriv, norčav — in predvsem še naprej pisan »fašenk«!

Olga VARGA

Otroški glavobol

Majhni otroci skoraj vse bolečine čutijo v trebuhu, šolarji pa se pritožujejo tudi že čez glavobol. Celotno izkušen zdravnik pogosto težko ugotovi vzrok. Če ta ni očiten, je treba razjasniti tri vprašanja: Kdaj je nastopil glavobol? Je povezan z drugimi simptomi? Kakšen je glavobol?

Če ima otrok le zjutraj enakomeren glavobol, je lahko kriva nizka raven krvnega sladkorja, kar odpravimo že z nekaj keksi. Glavoboli v šoli in po pouku lahko opozarjajo na skrito slabovidnost ali škiljavost, ki pride do izraza šele pri večji obremenitvi v šoli. Ravno tako je lahko vzrok za glavobol skrita napaka v držji, ki se izrazi po dolgem sedenju v šoli.

SESTAVIL MARKO NAPAST	POSEBNA REDKA JED	RISAR ZEMLJEVIDOV	PREPREKA	TEKOČA ZAČIMBA	DAVNO LJUDSTVO V AMERIKI	PTICA SEVERNIM MORJEM, ALK	VELIKA DIVJA MAČKA
MOŠKI SUKNJIČ ZA SLOVESNOSTI							
SAMICE DOLGOREPE OKRASNE PTICE							
OPTIČNA PRIPRAVA ZA PROJICIRANJE							
HRAST Z ZELO HRAPAVO SKORJU				IRSKA REP. ARMADA RUMENILO V KORENIJU			
ARABSKA DRŽAVA					KRANJ		ZORANA ZEMLJA
AVTOMOBILSKA OZNAKA AVSTRUJE	NOVEJŠA VRSTA JABOLK	MESTO V ROMUNJI	HUDA JEZA				
RIMSKA UTEZ IN NOVEC						DEL BIBAVICE	TENISKI IGRALEC PRPIC
IDEJNI VODITELJ							
MOŽEV ALI ŽENIN OČE						SOMBOR	JADRANSKI OTOK
ERBJ				TRSKA			
				HELJI			
TEHNIŠKA SOLA							
AMERIŠKI PIŠATELJ (GEORGE)					REKA NA POLJSKEM PRITOK VISLE		

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Piatnik, estrada, terlen, Eros, aj, rep, ale, O, Otrin, kosa, SK, op, trta, trava, Nemi, up, imandra, kanafas.

Srečanje s Francem Puncerjem, dolgoletnim župnikom v Gornji Radgoni

Fejst fant v črni suknji

Povod za obisk in pogovor z gospodom Francem Puncerjem so bili njegovi zapiski iz taborišča Dachau v Nemčiji, ki jih pod naslovom Iz nenapisanega dnevnika objavlja že 15 let v koledarju Pomurskega pastoralnega področja Stopinje. Seveda pa sva se dotaknila še drugih utrinkov iz njegovega 74-letnega življenja.

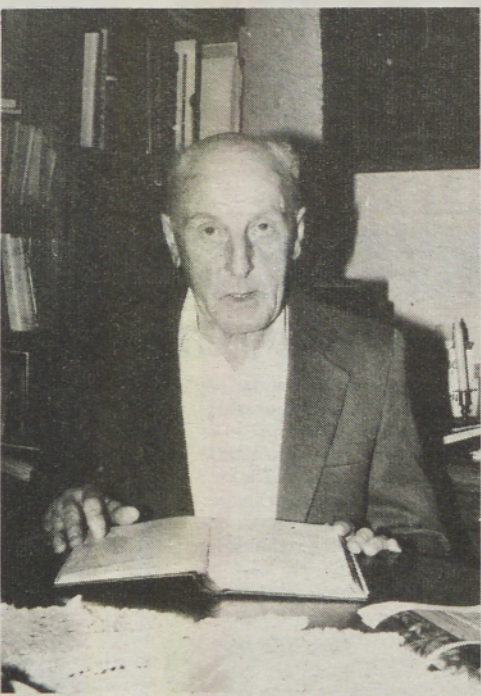
»Ni mi do tega, da bi pisali o meni. Če pa že vztrajate, potem naj bo!« mi je dejal še vedno živahen gostitelj. »Rodil sem se 1916. leta v Spodnjih Gorah v Savinjski dolini. V družini je bilo 9 otrok, žal pa sta dva mlada umrla. Ljudsko šolo sem obiskoval v Braslovčah, klasično gimnazij v Mariboru. Visoko bogoslovno šolo pa prav tako v Mariboru. Zaradi grozeče vojne nas je škof Ivan Jože Tomažič posvetil v duhovnike predčasno: 6. aprila 1941. leta na cvetno nedeljo. Še istega dne sem odpotoval (peš in s priložnostno vožnjo) v Braslovče, kjer sem na veliki četrtki prvič maševal. To pa ni bila slavnostna daritev, kot jo sicer imajo novomašniki, saj so med obredom zabrneli okupatorjevi motorji in dekan, ki naj bi imel pridigo, je komajda lahko povedal: »Sovražnik je tukaj, mirno se razidimo!« Do oktobra 1942. leta sem bil na župniji sv. Jurija ob Taboru in oskrboval tudi sosednje župnije, ki so ostale brez duhovnika, nato pa je gestapo prišel tudi pome, me odgnal v celjski Pisker, mučil... Okupatorjeva policija je pač hotela uničiti dušno pastirstvo in s tem odpraviti še eno oviro za ponemčevanje. Januarja 1943. leta sem z množico drugih moral v taborišče Dachau.«

Bralci Stopinj, od katerih jih je veliko tudi naših so doživljaje gospoda Puncerja z radovednostjo prebirali. Na pisanje so postali pozorni tudi uredniki Mohorjeve družbe in ga nagovorili, da jih je izpopolnil. V knjižni zbirki te založbe naj bi izšli prihodnje leto (pravzaprav že decembra letos) pod naslovom Duhovnik v taborišču smrti. Da ne bo nesporazuma, naj povem, da Franc Puncer kot duhovnik ni imel v taborišču nobenih privilegijev. Je pa res, da je živel (če temu sploh lahko rečemo — življenje!) v zunanjem oddelku zloglasnega Dachaua v Augsburgu, kjer je delal v tovarni avionov Messerschmitt. Za avgust 1944 je zapisal: »Nemško zaledje postaja vedno bolj fronta. Ameriške zračne ladje se vedno bolj brezskrbno sprehajajo po nemškem nebu in sejejo smrt med ruševine. Kadar smo v »zaščitnih« jarkih in poslušamo, kako v dalji grmičji motorji zračnih ladij, padajo bombe, se oglašajo protiletalska obramba, si živo predstavljamo, kaj je doživljal brat Viktor še pred letom dni na ruski fronti. In potem je priletela granata in ga raztrgala. Moram nekaj storiti v njegov spomin. Pa tudi spomin name naj bo v tej pesmi, ki jo bom skoval. Domov se najbrž več ne vrnem...« Franc Puncer, ki je bil v taborišču le številka, je v pesmi, posvečeni bratu, materi... med drugim zapisal: »Pozdravljena mi domovina, sprejmi ljubezen vernega sina, ti zvesta, sveta zemlja. V mrazu tujine v visoke sinjone po tebi kričim. Moj dom, kako hrepenim, še enkrat te videti, toplo objeti želim, pa če umreti mi je zato... Kaj pa ti, zlata mamica moja, kako je kaj zdravje? Bog naj te varuje, mamica moja! Pregar od tebe v solzah mislim nate, rdečih rož ljubezni ti poklanjam... Mejniki življenja, smrti sem dosegel, arena boja me je oklenila, mi smrti nakloni morda, to bom vedel... Naš bratec spi konec vasi, daleč, sam pod temnimi vrhami pokopan. Tuj veter v vejah šumi prav rahlo pojoč, da ga ne zbudi...«

Gospod Franc Puncer je imel v življenju trpljenje pravzaprav srečo, saj ni končal kot mnogi jetniki. Tudi med bombardiranjem taborišča je odnesel celo kožo. Končno so Američani osvobodili taboriščnike in naslednji dan (28. aprila 1945) je že imel

»novo« mašo v mestecu Klimach. Navzoča sta bila samo vaški župnik in Francov sotrpin Lado.

»V Slovenijo sem prišel 24. maja 1945. leta. Dokler se niso vrnili domači župniki, sem upravljal prejšnje župnije, oktobra istega leta pa me je škof postavil za kaplana v župniji sv. Petra v Gornji Radgoni. Naslednje leto, 25. julija 1946. leta pa sem postal župnik in to ostal do avgusta 1989, ko sem se upokojil.«

»Tale naš kaplan bi bil fejst fant, če ne bi nosil črne suknje!« je kmalu po vojni ugotavljal neki občinski uradnik. Pozneje, ko je bila oblast bolj naklonjena verskim dejavnostim, je bilo tudi za Franceta lažje.

»Čprav še vedno rad hodim v rojstni kraj, tudi planinec sem. Še čutim Radgončana, saj sem v tem mestu preživel 43 let v duhovništvu.« mi je zaupal prijeten sogovornik. Moram pa povedati, da je skromen, saj mu ni bilo do tega, da bi nizala vse, kar je dosegel na duhovnem in drugih področjih svoje župnije, v kateri živi 6 200 ljudi. Zajema kar 20 naselij. Delo je zahtevalo celega človeka, vendar se mu tudi zdaj, ko je upokojen, ni odpovedal, temveč rad pomaga svojim naslednikom.

Na posebno vprašanje, ali zdaj, ko je resnična demokracija in verniki niso več drugorazredni občani (ali pa vsaj takega občutka ne morejo imeti), pričakuje, da bo večja vernost, je dejal, da ni optimist. Poglobitev vernosti bo še naprej odvisna od sodobnega pastirovanja duhovnikov, pričevanja vernih oziroma njihovega resničnega krščanskega ponašanja.

Pogovarjal se je
ŠTEFAN SOBOČAN

Pred 70 leti prvi avtobus

Dandanes ni noben problem priti iz Lendave v M. Soboto ali obratno. Ali se usedemo na avtobus ali pa se zapeljemo v avtomobilu. Pred 70 leti, torej ne še tako davno, pa je bilo seveda vse prej kot lahko hitro priti iz kraja v kraj. Seveda ljudje takrat niso bogve koliko potovali, na potovanja so se odpravljali obrtniki, ki so ponujali svoje blago na sejmih, pa seveda gospoda, ki je imela fижakerje. Kako je bilo v tistih letih s prometom? Pobrskali smo po starih knjigah in izbrskali nekaj zanimivih podatkov.

Osební promet je bil do konca prve svetovne vojne vezan predvsem na konjsko vprego. Zlasti je bil promet s konjsko vprego pomemben ob večjih sejmih. Do srede 20. let so vozili tudi izvoščiki. Ko je dobila Lendava leta 1890 železniško progo, nekaj let pozneje tudi M. Sobota, so se naši kraji odprli za širni svet, toda do železniških postaj je bilo treba priti s konjsko vprego. V starih knjigah je zapisano, da je leta 1921 začel voziti poštni avto med

Lendavo in M. Soboto. Ta avto je prevažal seveda samo pošto, šele leta 1926 pa je na progi Lendava—Turnišče—Dobrovnik—M. Sobota začel voziti redni avtobus. Tik po prvi svetovni vojni zasledimo v Lendavi in M. Soboti tudi prve osebne avtomobile, ki so bili last najbolj premožnih meščanov. Sredi leta 1930 je redni avtobus začel voziti med Lendavo in M. Soboto prek Dobrovnika in Bogojine. Ta cesta je bila v tistih časih glavna prometna vez med obema mestoma. Drugih avtobusnih prog ni bilo. Do leta 1949 je glavna cesta iz Len-

dave v M. Soboto peljala skozi Dobrovnik in Bogojino. Potem so zaradi bližine meje promet preusmerili prek Črenšovca in tod poteka glavni promet še danes. V šestdesetih letih je bila ta cesta tudi asfaltirana. Danes po sedemdesetih letih je skoraj vsako naselje z avtobusom povezano tako z M. Soboto kot Lendavo. Zanimivo je, da je do prve večje prometne nesreče prišlo leta 1952, ko se je tovorni avtomobil zaletel v konjsko vprego. Od takrat se je žal začela pri nas pisati tudi črna kronika.

Jani D.

Gomilica

Skrb za ureditev kraja

Vasica Gomilica je nekako v senci krajevne skupnosti Turnišče. Kraj premore zasebno trgovino z bifejem Martina Rajha, oljarno in vaško-gasilski dom, kjer so shodi krajanov. V kraju so lani asfaltirali 14 tisoč kvadratnih metrov cest, in tako je naselje dobilo lepšo podobo. O letošnjih nalogah pa nam je predsednik vaškega odbora Jože Balažič povedal, da se zaradi pomanjkanja denarja, saj priteče v blagajno iz krajevnega samoprispevka letno le okrog 20 tisoč dinarjev, ne bodo mogli lotiti zahtevnejših naložb. Vsekakor pa bi radi uredili okolico vaško-gasilskega doma, sanirali streho ter uredili športno igrišče, predvsem za mali nogomet. Odpravili bi radi divja odlagališča smeti in odpadkov ter uredili izpuščanje hišnih odpadkov v občestne järke. Poleg tega pa bodo tudi uredili poljske poti ter ob vaških kolovozih odstranili grmičevje.

J. Ž.

ANTONIJA SLANA IZ BOLEHNEČICEV PRI LJUTOMERU

VELIKO BERE IN — MOLI

Novi časi, nove razmere! Veliko tega, kar so ljudje dolgo nosili v srcu, o čemer niso upali govoriti, prihaja zdaj na dan. Tudi 93-letna Antonija Slana iz Bolehnečev je spregovorila za javnost.

»Leta 1923 sem se iz Podgradja poročila na veliko kmetijo v Bolehnečice. Zasnubil me je Jože Slana. Dobrih 20 let sva lepo živela, čeprav sem bila velikokrat bolna. Mož mi je pomagal do dobrih zdravnikov in, kot vidite, učkala sem 93 let. Njega pa že 45 let ni!«

Antonija, ki smo jo zmotili pri branju, se je razjokala. Le kdo bi se ne, ko pa se je daljnega 1946. leta zgodilo nekaj, česar ni mogoče pozabiti.

»Mož je vstal in odšel v hlev, da bi nakrmil konje in drugo živino. Pred tem je stopil na podstrežje hleva, kjer je bilo seno. Tam pa je naletel na skupino neznanec, ki se jih je prestrašil, nato, ko se neznanci odšli iz naše vasi, so prišli partizanski vojaki in odvedli veliko vaščanov, tudi mojega moža, v zapore v Maribor.«

Sogovornici so se orosile oči. Pred njo so se zvrstile podobe iz tistega časa. Mož Jože je namreč 14 dni potem, ko so ga odvedli, v

preiskovalnem zaporu umrl. Ne Antonije ne nikogar drugega niso obvestili o njegovi smrti, ampak so ga (udba?) pokopali na mariborskem pokopališču. Za njegovo smrt je zvedela od sovaščank, ki so se vrstile z obiska pri svojih zaprtih možeh.

Nič ni pomagalo moledovanje, naj ga pustijo,« je pretesljivo pripovedovala Antonija. Dodala je, da so moža in sovaščane obtoževali sodelovanja s tako imenovanimi križarji. Vse pa kaže, da neznanci sploh niso bili odpadniki, ampak udbaši, ki so s svojim potikanjem od domačije do domačije, zlasti pa tam, kjer so bili bogatejši, obtožili sodelovanja z ljudskimi sovražniki. Tako dejanje pa je bilo praviloma povod za zaplembo premoženja.

Antonija Slana nam sicer ni vedela povedati, zakaj so ji vzeli okrog deset hektarjev zemlje — ali zato, ker so bili pri hiši »križniki«, ali pa zato, ker je kmetija imela kakih 20 hektarjev. Zdaj, ko naj bi nova oblast popravila krivice, njej sami premoženje ne pomeni ničesar več, kajti, kot je dejala, le še veliko bere in moli, toda ima naslednike: svoje otroke, 13 vnukov in 19 pravnukov.

Sicer pa je Slanova kmetija, ki ima kar 8 družinskih članov, sodobna »farma« in ji je potrebno več zemlje. Zdaj sicer za delo ne uporabljajo več konj, ampak traktorje, kljub temu pa je v hlevih 8 konj. Kasačev! Hudo pa je bilo, ko je Antonija ostala sama z otroki, ko še ni bilo traktorjev in je orala s konjsko vprego.

Bodo Antonijine molitve uslišane?

Š. Sobočan

Antonija Slana je 1946. leta na nepojasnjen način izgubila moža.
Foto: Š. S.

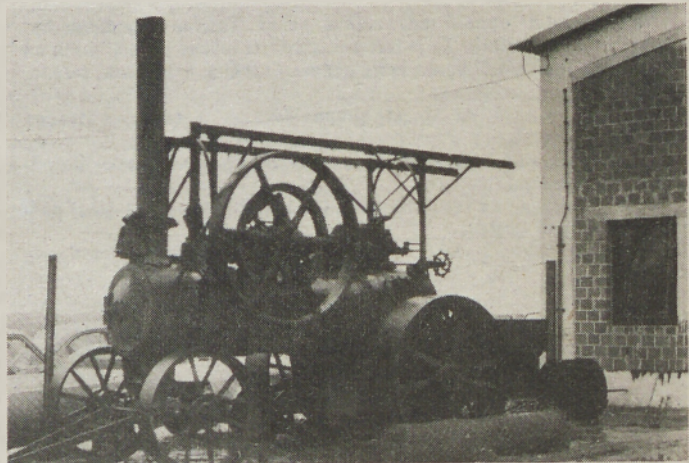
»Prinesle so mi Jožetov rožni venec in poročni prstan, ki sem ga pozneje izročila sinu in ga še vedno nosi. Avgusta 1946. leta smo rajnega prenesli na domače pokopališče. Nikoli pa nisem dobila uradnega obvestila, zakaj je umrl. Resnici na ljubo naj povem, da je bil v dneh, preden so ga odpeljali v zapor, hudo bolan: imel je visoko vročino...«

IŠČEMO REŠITELJA ZA BAKOVSKO LOKOMOBILLO

Lokomobile rja ne sme razjesti

Na Bakovski cesti v Murski Soboti rja že nekaj let razjeda lokomobilo (po domače maganjar), ki je svojčas poganjala mlatilnico, nazadnje pa so jo v betonarni SGP Pomurje uporabljali za pripravo pare. Nekdanji vodja »stranskih obratov«, zdaj pa upokojenec Rudi Sočič z Vaneče, nam je povedal, da so od lokomobilnega kolta speljali cevi pod gramoz in ga s paro ogrevali. Seveda pozimi. Le tako so lahko pripravili ustrezen beton. Lokomobilo so nekajkrat celo selili, recimo na gradbišče osnovne šole v Veržuju. Pozneje, ko so kupili sodobno betonarno znamke Elbe, so lokomobilo postavili na prostor pri cesti, kjer je še zdaj. Zbudila je pozornost našega novinarja, ki jo je poslal, zapisal pa si je tudi nekaj njenih oznak: Hefher-Schranz, C 636, Clayton, Schutteworth. Stari mlatalničarji bodo to »samohodko« prav gotovo hitro »dešifrirali«.

»Z inženirjem Štefanom Jošarjem sva prekrizirala pomurske kraje in skušala najti lokomobilo za naše potrebe, nazadnje pa sva

Lokomobila na »stranskih obratih« v Bakovcih potrebuje boljšega gospodarja.

jo odkrila doma — v bližnjih Sebeborcih. Čeprav bi se lahko sama pripeljala na Bakovsko cesto, smo se rajši odločili za motorno vleko; šlo je pač hitreje. Sodelavec je tudi pomagal pri usposobitvi. Lokomobile pa nismo uporabljali za pogon strojev, kar pa ne pomeni, da pogonskega kolesja včasih niso — tako zaradi ra-

dovednosti — pognali, pogosteje pa je pela »fučka«,« je povedal Rudi Sočič.

Kaj narediti z lokomobilo? V stanju, v kakršnem je, ne more in ne sme ostati! Bog ne daj, da bi jo odpeljali na odpad! Je kdo pripravljen lokomobilo vzeti v varstvo, jo obnoviti, razstaviti? Pišite nam!

Š. S.

Zakaj ni več tekmovanja v ritmiki?

Krajani Gornjega Lakoša in okolice smo bili zelo zadovoljni, ker smo organizirali tekmovanje najboljših ritmičnih skupin lendavske občine pod naslovom Ritmika. Leta 1988 se je prijavilo kar dvanajst plesnih skupin, med katerimi je zmagala plesna skupina EVE iz Dobrovnika. Tudi leta 1989, ko je bilo prijavljenih štirinajst skupin, so zmagale plesalke iz Dobrovnika. Na prireditvi smo slišali odlično glasbo, pa tudi vzdušje med obiskovalci je bilo enkratno. Žal pa je lani tovrstna prireditev odpadla, menda zaradi pomanjkanja denarja, kar je seveda velika škoda. Morda bi odgovorni razmislili o ponovni uvedbi tovrstnih srečanj plesnih skupin lendavske občine.

I. Pavšič

Obrambni nasipi v nevarnosti

V preteklosti smo ob hitrem naraščanju voda potokov in reke Mure vedno trepetali, če bo voda predrila obrambni nasip in poplavlila rodovitno zemljo in domove. Tako je bilo tudi ob zadnjih poplavih in res je voda predrila nasip ter poplavlila več sto hektarov zemlje, odnesla nekaj mostov, skratka povzročila je veliko gmotno škodo. Pred nedavnim so o zadevi razpravljali v lendavski občinski vladi in ugotovili, da so obrambni nasipi dejansko v slabem stanju. Skupščina je potem sprejela odlok, ki predpisuje obnašanje v primeru nevarnosti. Odlok sam po sebi seveda ne bo zagotovil zaščite pred poplavi, če se ga ne bodo držali v praksi. Ta praksa pa je pokazala veliko nemarnost ljudi, ki so sami s svojim ravnanjem izživali nesrečo. Na obrambnih nasipih je potekal promet z vprežno živino in traktorji, ob njih se je kopal gramoz, na njih se je pasta živina in še bi lahko naštevali. Odlok določa ob nasipih še 5-metrski zaščitni pas, v katerem je prepovedana vsaka aktivnost, tudi oranje in izkoriščanje gramoz, paša in promet. Ob pregledu obrambnih nasipov je bilo ugotovljeno, da so na nekaterih delih že prenizki. Te dele bo potrebno čim prej povišati. Odlok je torej sprejet, na nas ostane, da ga v praksi uresničujemo in tako sami prispevamo k večji varnosti naših zemljišč in lastnine.

Jani D.

Diamantna poroka zakoncev Veleberi

V četrtek, 31. januarja, je poteklo 65 let od taktat, ko sta se poročila Janez Veleberi in Kristina, oba iz Bogojine. To je bilo daljnega 1926. leta. Letos februarja sta se na slovesnosti, ki je bila v cerkvi sv. Križa v Ljutomeru, vodil pa jo je mariborski pomožni škof Jožef Smej, sicer njun nekdanji sovaščan, zahvalila za dolgo in vzorno zakonsko življenje. V njem je bilo mnogo lepih in manj lepih trenutkov. Eden od njih je bilo Jenezovo potova-

KRISTINA IN JANEZ VELEBERI sta poročena že 65 let, zato sta imela te dni diamantno poroko, kar je v naših krajih velika redkost.

Foto: Š. S.

nje in nekajetno življenje v Argentini. Tja je odšel, da bi zaslužil za lepše življenje svojih dotedanjih treh otrok in šestih naslednjih, ki so se rodili po vrnitvi. Živi jih osem, od njih sta dva sinova in oba duhovnika: Ernest, ki se je medtem že upokojil, in Izidor, ki je duhovnik in dekan v Ljutomeru. Zakonca Veleberi živita pri njem na župniji in v novo okolje sta se lepo vživela. Sicer pa sta zdoma že skoraj 20 let. Najprej je k sinu duhovniku Izidorju odšla Kristina, saj je ostal brez gospodinje, nato pa jo je k njej — zakonski ženi — mahnil še Janez. Dobrih deset let so živeli na Jarenini pri Mariboru, zadnjih nekaj let pa so v Ljutomeru. Oče Janez je zdaj star že 91 let, mama pa jih ima 85. Oba sta za svoja leta še dokaj zdrava, tudi vid jima ni bistveno opešal, saj sta ob našem obisku brala: on Vestnik, ona pa Družino oziroma Ognjišče. Janez je bil v mladih letih daleč naokrog znan krojač, ki je pozneje obrt opustil, ker ni bilo koga, ki bi delal na kmetiji.

S. S.

STAVEŠINCI

Zlata poroka zakoncev Merčnik

Pred dnevi sta v Stavešincih v radgonski občini praznovala 50-letnico zakonskega življenja 88-letni Anton Merčnik in 83-letna Elizabeta, rojena Irgolič. Ves čas sta se ukvarjala s kmetijstvom in sta veljala za napredna kmetovalca. Tradicijo nadaljuje sinova družina, sama pa še rada poprimega za delo, saj sta kljub visoki starosti še oba zdrava in čila. Jubilarita sta bila vseskozi skromna in vzor marsikomu.

Taki pa so tudi njeni otroci. Na praznovanju jubileja je bilo vseh sedem otrok. Imata pa 24 vnukov in 11 pravnukov. Želimo jima še mnogo srečnih skupnih let.

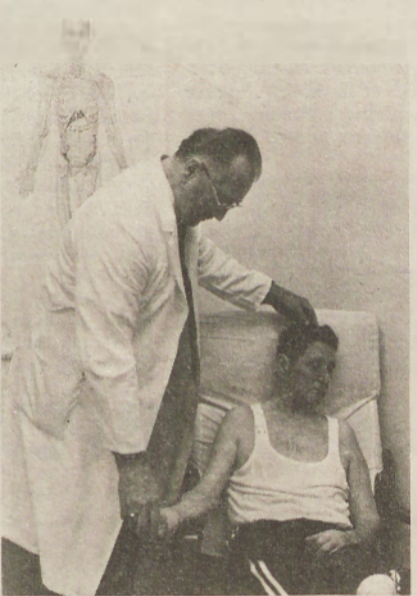
F. Klemenčič

Uspešnost akupunkture

Čeprav se je akupunktura, metoda tradicionalne medicine, širila v svet z misijonarji že v šestnajstem stoletju, pa je ostala dolga leta evropske zgodovine v ozadju. Na pomenu dobiva šele zadnja desetletja, ko njeno vrednost priznava tudi sodobna zahodna medicina, oziroma spoznava, da se zelo uspešno dopolnjujeta. Akupunkturo je že leta 1979 priznala Svetovna zdravstvena organizacija, osem let pozneje pa Sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo republike Slovenije.

Svoje mesto pa je pred štirimi leti dobila tudi v Zdravilišču Moravske toplice, čeprav, kot pravi dr. Franc Žibrik, so bile negativne reakcije posameznikov v smislu omalovaževanja, neupoštevanja, celo bojkota.

Doktor Franc Žibrik se je lansko leto vrnil s strokovnega izpopolnjevanja v akupunkturi iz Kitajske, kjer zdravijo s to

Doktor Franc Žibrik z akupunkturo pomaga bolniku po možganski kapi

pet tisoč let staro metodo več kot dvesto boleznih in je zlasti v veliko pomoč pri bolečinah.

»Pristop do bolnika je pri tradicionalni medicini drugačen od tistega, ki ga pozna sodobna medicina, vendar pri svojem delu uporabljamo obe. Vsakega bolnika, ki pride k nam, najprej pregledamo in upoštevamo bolezenske indikacije. Večina naših gostov je kroničnih revmatikov. Poleg gibljivostnih težav, obolenj kosti, sklepov, vezi in mišic ima vsak drugi ali tretji tudi bolečine. Te mu z akupunkturo lahko odvezemo v nekaj minutah ali vsaj omilimo do znosnosti.« Z akupunkturo pa pomagajo tudi pri migrenskih glavobolih, nevralgiji, okorelosti sklepov, tetiv in mišic, tudi pri hujšanju ter odvajanju od kajenja. Akupunktura pomaga pri nekaterih duševnih krizah, po možganski kapi (do štirih let), pri zmanjšanju seksualne potencia, po preobolenju akutnih boleznih in duševni izžrpanosti.

»Bolečina pa je gotovo najhujša spremljevalka večine človekovih obolenj in po-

škodb. Zato ti leta in leta uživajo protibolečinske tablete, ki v sedemdeset odstotkih okvarjajo prebavni trakt, zlasti želodčno sluznico, jetra in ledvice. Akupunktura pa je neškodljiva, kar je dokazano, in to je nesporno njena prednost pred protibolečinskimi zdravili.«

Pacientu tako z akupunkturo pripravijo za zgodnejšo nebolečo fizikalno terapijo, kar je zelo pomembno za skrivanje rehabilitacije in ozdravitve.

Ambulanta dr. Franca Žibrika je vedno polna, bila je tudi ob našem obisku, saj nekateri gostje prihajajo v zdravilišče le zaradi akupunkture. Ta dejavnost pa je za zdravilišče pomembna tudi s finančnega vidika.

»Z odhodom na Kitajsko — stroške izpopolnjevanja je plačalo zdravilišče — sem se pogodbeno obvezal, da bom pri nas razvijal to medicinsko veščino in prenesel izkušnje na mlajše kolege, ki se bodo za to zanimali. Interes za akupunkturo raste in povpraševanje po teh storitvah je čedalje večje. V zdravilišču smo primerno

Akupunktura je medicinska metoda za preprečevanje in zdravljenje določenih boleznih ob pomoči zabadanja zelo finih, tankih in elastičnih igel v natančno določena mesta na površini telesa. To so akupunkturne točke, ki so na točno določenih kanalih, ki potekajo različno globoko pod kožo ter funkcijsko povezujejo notranje organe in tkiva. Po kanalih se pretaka življenjska energija. Dokler je pretok stalen in uravnotežen, delujejo organi v sozvočju, če pa pride do motenj v pretoku, so posledica funkcionalne motnje. Z akupunkturo je mogoče ponovno vzpostaviti ravnovesje.

opremili akupunkturni kabinet za klasično kitajsko akupunkturo ter kupili laserski aparat za stimulacijo akupunkturnih točk brez igel. Naslednja stopnja v razvoju pa bo elektropunktura,« pravi dr. Franc Žibrik.

»Možnosti širjenja dejavnosti pri nas bodo odvisne od naslednikov, entuziastov, pripravljenih razširiti svoje znanje in prakso z empiričnimi spoznanji, starimi nekaj tisočletij. Sicer pa se to praktično pridobljeno znanje v novejšem času potrjuje z verodostojnimi izsledki, ki potrjujejo genialnost opazovanja in logičnega sklepanja ljudstva v času, ko je naša zahodna medicina dremala v nekih neobjavljenih zasnovah in potrebovala čas oziroma čakala svoje rojstvo.«

Majda Horvat

Planinsko društvo Gornja Radgona

Proslavili bodo tridesetletnico

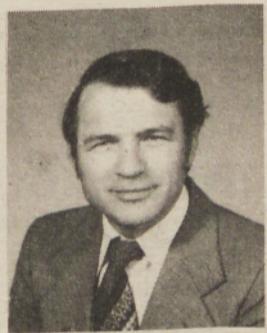
Planinsko društvo Gornja Radgona, ki vključuje okrog 400 članov, sodi med najbolj aktivna pomurska planinska društva. To je mogoče sklepati tudi po njihovem vsakoletnem programu dela. Sicer pa smo se o delu, problemih in načrtih društva pogovarjali s predsednikom Rudijem Baboškom.

— Kakšen je bil vaš program za preteklo leto in kako ste ga uresničili?

»Tudi lansko leto je bilo med planinci dokaj razgibanost. Program izletov oziroma pohodov smo ob precej nestabilnem vremenu zadovoljivo uresničili. Poudarek smo dali delu z mladino. Drugi pomemben premik smo naredili pri pridobivanju in izobraževanju kadrov. Izšolali smo tri planinske vodnike, enega planinskega mentorja planinske vzgoje in enega inštruktorja. Nekaj pionirjev pa je opravilo planinsko šolo na letnem taboru. Pomembna pridobitev so tudi lastni prostori, kjer se ob četrtih dogaja marsikaj zanimivega. Dobro sodelujemo tudi s pomurskimi planinskimi društvi, kar se kaže v številnih skupnih akcijah. Predvsem na področju dela z mladimi že nekaj let dobro sodelujemo s planinskimi društvi Savinjske

doline in Zasavja (Zalec, PTT in Kovinotehna Celje, Zabukovica, Laško, Prehold, Slivnica in drugimi). Vrhunec vsakoletnega sodelovanja je tabor mladih planincev.«

— S kakšnimi problemi in težavami pa se srečujete pri svojem delu?

»Naše društvo razpolaga s skromnimi sredstvi, prizadevam pa si, da sredstva, ki jih dobivamo od ZTKO, Radenske in še koga, kar najbolje izkoristimo, predvsem za delo z mladimi. Pri tem pa predvsem pogrešamo večje angažiranje pedagoških delavcev. Tačas delajo le trije učitelji (dva v Radgoni in eden v Apačah), ustrezne pomoči pa smo deležni tudi na osnovni šoli v Radencih, kjer dobro sodelujemo s taborniki. Tretja neizogibna težava pa

je oddaljenost od razvitega gorskega sveta, kar od nas zahteva precejšnje napore, tako fizične kot materialne, in časa.«

— Kakšne akcije in srečanja pa načrtujete letos. Kakšen je program dela?

»Predlog programa, o katerem bomo razpravljali na občnem zboru, ki bo kmalu, je jubilejno obarvan, saj letos praznujemo 30-letnico društva. Osrednja proslava bo združena z zborom pomurskih planincev 8. septembra 1991 pri lovskem domu v Radencih. Jubilejno leto bomo zaznamovali z več aktivnostmi, naj omenim dve: prvi Trimski pohod treh src, ki ga bomo pripravili kot dopolnilni program Maratona treh src, ki bo letos 25. maja, to je mesec dni kasneje kot običajno. Ob jubileju bi tudi radi izdali bilten. Načrtujemo tudi predavanje za vse občane na temo Zdrav duh v zdravem telesu ali Zakaj hodim v hribe? Pritegniti želimo odmevnega predavatelja. Ob vsem tem pa bomo uresničili tradicionalni program dela z vrsto izletov in pohodov, s taborom mladih planincev, planinskimi krožki po šolah in drugim. Naše delo zahteva veliko truda in odrekanja ter osebne angažiranosti in časa.«

F. Maučec

SREČANJE Z MARIJO ŠTIVAN IZ MURSKÉ SOBOTE

Za otroke in vnuke ji gre

Bo dobila nadomestilo za nacionalizirano trgovino in stanovanje? Je kriv zgolj Puklavi Miha? Skrb za otroke, vnuke

Med množico tistih, ki (vse manj) upajo, da jim bo nova oblast (po)vrnila tisto, kar jim je nekdanja odvzela, je tudi Marija Štivan iz Murske Sobotice. »Stara sem že 82 let, mož mi je umrl pred tremi leti, otroci mi pravijo: »Pusti vse! jaz pa le upam, da bo krivica popravljena, čeprav sem v to vse manj prepričana,« mi je povedala gospa Štivanova. Zvedel sem namreč, da je tudi ona na soboškem Demosu prijavila nacionalizacijo trgovine, raznega blaga, stanovanja, mercedesa... zato sem jo obiskal in se kar precej časa pogovarjal. Zdi se, da je klepet dobro del tako njej, ker se je lahko »izpovedala«, kakor meni, ki sem tako zvedel (pa ne samo od nje!), kakšne lumparije so se šli zmagovalci. Samo en »zgodbe« z odločbo mestnega ljudskega odbora se je morala izseliti iz svojega stanovanja, ker je stanovanjski odsek odločil, da se tja preseli Bela Berglez, predsednik OLO, ker je »službeno navezan na središče mesta«. »Proti odločbi ni pravnega leka in je pravomočna,« je zapisano na dokumentu, izdanem 16. decembra 1949. leta. Gospe Štivanovi so sicer dodelili drugo hišo, kar pa še zdaleč ni bilo ustrezno nadomestilo.

»To hišo smo kmalu prodali, izkupeček pa smo kaj hitro potrošili za hrano, saj drugih virov za preživljanje ni bilo, ko pa so moža Ernesta zaprli, češ, da je vojni dobičkar. Sam Bog ga je varoval, ker ni padel pod točo krogel. Med osumljence pa ga je zvalil razpiti Puklavi Miha, češ naj pride (1945. leta, op. pisca) na občino. Možja so zaprli, odselel je dve leti, nazadnje pa so ga le spustili. Ostal pa je zaznamovan. Kar precej časa ni mogel dobiti službe, pozneje se je vozil na delo s kolesom v Radence,

pisarniški prostori. Ljudska (?) oblast je vse to razen polovice stanovanjskega dela, ki je pripadala Mariji) podržavila. O tem ima dokumente, saj so bili izvrševalci vsaj toliko pošteni, da so

Marija Štivan je ponosna na dosežke svojih otrok in vnukov. Sama pa je ohranila ponos, urejenost.

Foto: Š. S.

vse popisali (tudi blago v trgovini). Marija zdaj upa, da ji bo nova oblast izgubljeno premoženje (po)vrnila. »Zase ne rabim, ampak otrokom in vnukom bi rada dala, da bi me tudi zaradi te geste ohranili v spominu,« mi je zaupala še vedno živahna 82-letnica.

Po vsem tem, kar mi je pripovedovala o svojem življenju in trpljenju, a tudi rezultatih dela, zavzemanju, žrtvovanju, vzgoje... moram ugotoviti, da si nima kaj očitati in tudi nihče drug ne more kaj slabega reči čezjo. Z mojem Ernestom sta lepo poskrbela za svoje tri otroke (vsi so se izšo-

Nekam znana stavba v Murski Soboti, mar ne? Seveda je to Tehnopromet nasproti pošte. Slika je iz vojnega obdobja, ko so vladali Madžari in je moralo biti vse zapisano v njihovem (okupatorskem) jeziku.

upokojil pa se je kot uslužbenec v soboškem trgovskem podjetju.«

Pred vojno in med njo pa je bilo drugače! Štivanova sta imela na sedanjem Trgu zmage veliko trgovino, v kateri je sedaj Tehnopromet. Prodajala sta (na veliko in malo) bicikle, motorna kolesa, pisalne in šivalne stroje, radie, gospodarske stroje, nadomestne dele, ležaje... V sestavi trgovine je bila tudi hencinska črpalka. V nadstropju je bilo osem-sobno stanovanje oziroma

lali), zato jo imajo radi in jo vsak teden obiščejo, čeprav so nekaj sto kilometrov proč. Marija pa ne more pozabiti (le, kdo pa bi!) svojega 7-letnega sina, ki ga je po vojni ubila granata. Razjokala se je in dejala: »Le redkdkaj se spomnim na odvzeto trgovino, na sina pa velikokrat!« Tega ji ne bo nikoli nihče vrnil, nazaj pa utegne dobiti premoženje. Zase ga ne rabi, za otroke in vnuke ji gre! Kako dobra mama in babica!

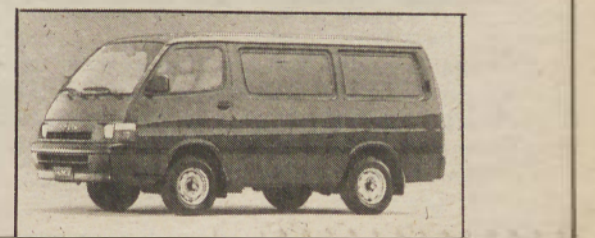
Š. Sobočan

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25 049,
odprto od 8. do 12. in od 13. do 16. ure.

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNH KOLES

R 19 TR, 1.4 l
R 19 GTR CHAMADE, 1.4 l
SUZUKI SWIFT HB, 1.3 l
MAZDA 323, 1.6 l, HB
HONDA CIVIC, 1.5 l, HB
SUBARU JUSTY, 1.2 l

Nova demokracija na tleh

Spoštovanemu gospodu Kozicu!
 Če bi trezno (ni pa potrebno v treznem stanju) prebrali nekaj več kot eno knjigo, bi vam bilo nekaj jasno.
 S stavkom dr. Kračuna me ne boste diskvalificirali. Z vašo interpretacijo ste to storili dr. Kračunu in sebi. Če bi resnično pogledali v knjige antičnih filozofov, bi vedeli, da ta primerjava ni izum dr. Kračuna, ampak je vzeta iz antične zgodovine, ko filozof in spoštovanja vreden retorik Seneca spregovoril o uporu sužnjem o razmerju med rokami in želodcem. Če ne razumete, pokličite dr. Kračuna. Vedite pa eno, da so sužnji odšli nazaj na delo.
 Če hočejo ali morajo oditi s položaja tisti, ki imajo politično-boljševistično šolo, potem mora to storiti samo en novinar v naši regiji, če pa to jemljete globalno, kdo so politologi (FSPN) pa mora s položajev oditi precej ljudi iz Demosovega vrha v občini in Sloveniji. Samo nekaj imen, ki vas bodo popeljala v svet vaše bistrumnosti, nevednosti ali sprenovedanja: minister Bavčar, Janša, Rupel, Sešerko, Gošnik, Katja Boh itd.
 Le kdo ve, kje so poskriti »boljševiki« s političnimi solami?
 Lep pozdrav!

Evgen Emri

ŠE ENKRAT

Polproletarci, domov!?

V predzadnji številki smo objavili komentar našega novinarja, v katerem med drugim piše: »Če podjetje ne more več poslovati z enakim številom delavcev, potem je treba določiti za morebitni odpust in zaposlitev posebne kriterije. V njih pa ne more biti odločilni premoženjsko stanje, ampak delavnost, strokovnost... kajti le-to je jamstvo, da si bo firma spet opomogla.« Sicer pa je pisec dobil spodbudo za svoje komentiranje ob branju pism Karčija z Goričkega in Marije iz Lendave, ki se zavzemata, da je ob »redčenju« kolektivov najprej treba odpustiti kmete in tiste delavce, ki imajo nekaj zemlje, tako imenovane polproletarce. Komentar je imel več ustnih odmevov, dobili pa smo tudi pismo iz Radgone.

Tudi sama mislim tako kot Karči in Marija!
 Ampak gospod Sobočan, le zakaj mislite, da hodimo po plačo za (ne)delo? Mi, ki res imamo ničesar, kar bi nam doma zrastle, da bi vsaj jedli lahko, ko bi ostali na cesti!

Jaz pa vam pravim, da so prav ti polproletarci in kmetje hodili po denar za svoje (ne)delo. Saj je njihovo mnenje: Hrano imam doma, da pa mi bo šlo malo bolje, pa prinesem domov pač še nekaj denarja. In prav to polproletarci in kmetje (tukaj ne izvemam vodilnih delavcev) so krivi za propad mnogih podjetij. Njim je bilo prav vseeno, koliko in kako bodo svoje delo opravili: šlo jim je le za to, da prikoplja v žep še nekaj denarja.

In kako mislite s tem, da bi imeli delavci—kmetje enake pravice kot delavci brez krpice zemlje. Prvi še lahko živijo, medtem ko lahko drugi preiščujejo, da zanje življenja na zemlji ni več, ker so pač ostali čisto brez vsega.

Le zakaj ne bi podjetja odpuščala kmetov in polproletarcev in zakaj naj bi bili ti pri odpustih vrednoteni kot vsi drugi delavci. Saj ne trdim, da med njimi ni vzornih delavcev, ampak teh je tako malo, da bi jih lahko prešteli na prste.

Vaš članek, gospod Sobočan, je bil mišljen tako, kot da navadni delavci brez premoženja in brez zemlje ne delajo, niso strokovno usposobljeni, izobraženi, in ki (po vašem mnenju) ne bi prihajali pravočasno na delo. Toda prav tukaj je mnogo takšnih, ki res nimajo potrebne izobrazbe, vendar pa je njihovo delo zelo kvalitetno, trdo, ali imajo le delno izobrazbo, pa prav tako zmorejajo delo, ki ga zahteva njihov nadrejeni. Morda bi storili še več, pa jim ni bila dana možnost...

Karči in Marija imata prav tudi v tem, da bi bil za vse enak osebnih dohodek, glede na to, da imamo vsi enake želodce, vendar pa sama mislim, da lahko oz. mora biti osebni dohodek pri vsakem posamezniku različen glede na njegovo ustvarjalnost, prav tako naj bi se upoštevalo minulo delo, pa še morda to, kolikšna je njegova pripravljenost in natančnost pri delu. Izobrazba naj bi predstavljala minimum odstopanj od osebnega dohodka vsakega posameznika.

Pa še nekaj bi rada zapisala: Tudi tiste delavce, ki so na bolniškem dopustu, naj bi obravnavali dosti natančneje in strožje, kajti mnogo je takšnih, ki koristijo ta dopust sebi v prid. Izjema je nega otroka, ki pa je že tako ali tako razvrednotena. In to tako pri refundacijah kot gledanju »po strani« zaradi preveč bolniškega dopusta žensk—mater...

Marjana ŠKROBAR
 Gor. Radgona

PANONIJSKI CESTAR

Moj bog, kako sem se branil Prešerna in drugih slovenskih modrecev, ko bil sem še mlad. Kar zopni so mi bili s svojo jasnovidnostjo, kar pa mi danes dušo teži. Bedak, reva, ko bi vsaj takrat malo bolj prisluhnil tovariščam slovensčine: ne bi nikdar postal to, kar sem danes — zarjavel kovinar, zguba socializma in nove demokracije, izhlapela duša, polna praznih obljub in prevar, porotnik tistim, ki so me rotili in vodili, in varuh tistim, ki so že zdavnaj pod zlato streho. Prekleti! Bog jih nima rad, hudič naj jih vzame. Zase so dobro poskrbeli, saj so nam od ust 41 odstotkov kruha jemali. Meni in tisočim drugim so le upe in prazne sanje pustili. In ceno, po kateri bomo tavali. Zdej sem tu! Na koncu svoje sanjske poti s 45 leti starosti in 25 leti zbužljene mladosti, ki so mi jo vzele tovarne.

Niso se uresničile besede, ki so jih obljubljali 45 let: tovarne delavcem, zemljo kmetom, delo za vse! Gola resnica je drugačna, parola pa se glasi: tovarne v stečaj, delavce na ceno, a kmetom več davka. Bojim se, da bo kmalu vrsta do Moskve. Takrat bom lahko ruske mu Ivanu bratu po krvi, revežu po očetu, v roko segel. Slepec, verjel sem »tovarišem«, zdaj gospodom, ki so mi desetletja lagali in me za nos vodili. Obljubljali so prazne besede, zgoraj in spodaj namazane z medom, vmes pa kos hloda, ob katerem sem si zobe polomil. Ostal sem brez zob, tako kot drugi cestarji. Pa se preveč ne žalostim, živim namreč v demokratični Sloveniji, na skrajnem severu. V Prekmurju, ki pa bo od vseh najbolj čutilo zobobol, ki se mu po domače reče — brezdelnost. Panonija in še nekateri drugi, to je šele začetek.

Tudi večji pridejo na vrsto. Takrat bo šele boleče, a injekcij ne bo. Ne vem, kje bo jemal soboški in republiški generator energijo za svetilke, ki bodo vržene na pot. Pomoči bratskih republik ne bo, kot osel in konj pa se človek dvakrat ne rodi. Žejnega čez vodo lahko pelješ le enkrat, drugič ti ne nasede, kot so nasedli Panonijini delavci. Zastonj so sedaj shodi in zborovanja. To je le mlatenje prazne slame. Gospoda za debelimi okenskimi stekli, s polnimi mošnjami in želodci, je gluha za vse, kar se dogaja z »rajo«. Glavno, da svoja mesta obdržijo. Cestarji bodo nekaj časa pohajkovali po Soboti, na koncu pa bo večina šla čez mejo za boljšim zaslužkom, toda z rano v srcu. Pišček bo spet ugotovil, da so mu starši obraščen gozd in njive pustili. Janči dobi miloščino od horze dela, Jožek bo na socialnem preklinjal, Franček pa bo znova ubral najlažjo pot in začel kvasiti. Spet bo vse v najlepšem redu. Zadovoljni bodo vsi, najbolj pa miličniki, kajti zanje bo dela za tri sile. Nekje vmes se bom tudi jaz vrnje vrnil, saj vendar imam dve peterokraki, ki še nista pozabili delati. Spominjali se bomo lepih dni, ko smo za male denarje ustvarjali

in bili srečni. Električne ne bomo plačevali, ker bo tok izklopljen, stanovanja pa trikrat zaklepali pred strahom rubeži in drugimi dolgovi, pa tudi v gostilni nas ne bo videti. Ugotovili bomo, da je voda tudi za pitje, ne samo za umivanje. Tako bo čedalje huje, dokler nam ne prekipi. Bojim pa se, da bodo kleti in gozdovi takrat premajhni za vse tiste, ki bi se radi skrili pred nami. In tako pride tudi k nam mobilizacija širših razmer. Močno upam, da bom med tistimi, s palico v roki, kajti svoje račune bom nekako moral poravnati. Morda bom takrat končno spet dobil službo, če ne v tovarni, pa kot barski pretepač ali paznik v zaporu. Žena bo znova zadovoljna, a otroci srečni, ker ne bo doma nikogar več, ki bi kričal nanje. Sosed si bo oddahnil, ker več ne zahajam v njegovo klet, država pa bo presrečna, da ima zopet konja več za jahanje. Nadenejo mi nove uze in novega jezdeca, ki me bo priganjal z večjo silo. Kaj si pač morem, saj sem le ubogi, revni, zarjaveli kovinar, cestar, ki bo presrečen, da je spet v dirki na hipodromu, ki se mu reče »demokracija«.

Tinč Mertlik

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridruže pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, sprejeto vsebinsko zasnovano Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pisno skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo. Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

KRAJEVNI SAMOPRISPEVEK DA ali NE

Sedaj že pretekli samoupravni sistem, ki danes bolj ali manj ne velja več, je imel niz inovacij od nešteti zamisli o ustanavljanju raznih sisov do drugih neproduktivnih služb. Ta sistem si je omislil tudi krajevne samoprispevke. Čemu in zakaj? Bolj ali manj je danes razumljivo, bilo je tudi tedaj, kajti redna prihodkovna sredstva družbenih skupnosti so ostala bolj ali manj nedotaknjena ter je s tem ostalo več za raz-

zne samoZApravne odhodke. V vseh družbah so predpisani davki, žal pri nas vedno dokaj številčni, namenski in nenamenski. Danes še živeča generacija se spominja, kako so laični (ne)gospodarji po vojni, leta 1945, kričali hvalospev, da v novi državi ne bo nobenih davkov, izkoriščanja itd. Ne čudimo se danes, niti so se umni gospodarji tedaj, da so bila taka kričanja samo pamfleti. To se je kmalo pokazalo v

poznejših letih z raznimi rigoroznimi ukrepi. Da ne zaidemo od bistva krajevnega samoprispevka. Prvi so bolj ali manj dobro uspeli, saj so bili programi vedno sestavljeni tako, da je vsak zaselek ali ulica nekaj dobila. Občani so tako servirano vedno dobro sprejeli, četudi je velikokrat vse to pripravljala le peščica. Ko se je en samoprispevek iztekel, so potekale priprave za drugega, tretjega itd., skratka, ni

bilo več gospodarjev, ki niso vedeli gospodariti drugače kot s takimi dodatnimi davki. Tudi rezultati izidov na referendumu so bili čisto vprašljivi. Res je, da je bil krajevni samoprispevek v glavnem vir prihodka v krajevni skupnosti, kjer je bilo tudi mesto odhodkov, vendar se le postavlja vprašanje, ali res drugače več ne znamo ali ne zmoremo.

Ko današnja večstrankarska skupnost pripravlja enoten davčni sistem ter čisto zaničevalno graja delo, ki je bilo bolj ali manj pod vplivom komunističnega samoupravljanja, se vprašamo, kako ob vseh že ali še objavljenih spremembah osvaja ter podpira to rdečo nit preteklosti. Velja pravilo, da je vedno lažje obljubiti kot dati, zato prevzemanje in podpiranje tudi iz »rdečega socializma«. Današnji čas ni najmanj primeren za razpise referendovov krajevnega ali celo občinskega samoprispevka. Načrtovalci nimajo v mislih problema ekonomskega stanja, ko gre za vprašanja, kako zagotoviti delo, kako preživeti, in ko slišimo dan za dnem informacije o stečajih. Skratka, življenjska raven se znižuje, da ne govorimo še o naši zdravstveni zaščiti, ki dokaj prazni žepe bolnikov. Pri vsem tem pa še vedno ne vidimo našega ogromnega aparata, ki se nikjer ne zmanjšuje, celo povečuje.

Za naslednje svobodne večstrankarske volitve bo najboljša propaganda, kako prihodke iz redne davčne obveznosti usmerimo v vse splošne dobrine kraja, občine in republike. Za vse to pa so potrebni gospodarni nosilci vseh potrebnih funkcij.

J. K.

— ODGOVOR MINISTRA ZA NOTRANJE ZADEVE —

»UDBA« NI SNEMALA

(Odgovor povzemamo iz zadnje številke Delavske enotnosti, ker se vsaj posredno nanaša tudi na poročanje v naših medijih in pojasnjuje v javnosti malodane bolj odmevno početje kot je bil sam protestni shod delavcev Panonije.)

Seveda se mi zdi vredno odgovoriti na vaše pismo; zakaj bom odgovarjal sam, boste lahko razbrali v nadaljevanju. Javnost dela je eden izmed naših ciljev in pojasnjevanje policijskih postopkov do tiste točke, ko nista zares ogroženi policijska uspešnost in učinkovitost, sodi v ta koncept.

Odgovarjam tudi zato, ker opozarjate na neskladje med mojimi obljubami in dejanji. Sicer pa je pravi naslovnik vašega pisma načelnik Uprave za notranje zadeve, ki je predstojnik organa in odgovarja za varnostne razmere na območju organa.

V »Opomniku za izvrševanje nalog organov za notranje zadeve v primeru konfliktnih situacij v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih povezanih s protestnimi pohodi in množičnimi kršitvami javnega reda in miru,« ki ga je RSNZ izdal leta

1988, da bi na terenu poenotil ukrepanje organov za notranje zadeve v konfliktnih razmerah, je ena izmed zahtev tudi slikovno dokumentiranje dogajanja. Cilj takega dokumentiranja je po eni strani oblikovanje gradiva za analizo postopkov milice, po drugi strani pa oblikovanje gradiva za dokazovanje storjenih prekrškov.

Takšno javno snemanje javnih prireditev ni v nasprotju z veljavno zakonodajo. Kot ste iz naslova Opomnika razbrali, pri našem delu ne gre za snemanje kar tako, ampak za snemanje v primeru konfliktov, kršitev javnega reda in miru. Zboraščiči delavci, sindikalisti ali kdorkoli drugi niso naš problem, zagotavljanje javnega reda in miru pa je. Takšno dejavnost, vključno s slikovnim snemanjem, plačujejo tudi davkoplačevalci v razvitem svetu.

Snemanje nima ničesar opraviti z »udbo« oziroma, varnostno informativno službo. Snema se za potrebe uniformirane milice, snemalci pa so za to usposobljeni delavci milice oziroma kriminalistične službe.

Ker sem s tem odgovorom ostal le na sistemski ravni, brez konkretnih odgovorov na soboško dogajanje, vas obveščam še o dveh ukrepih. Na UNZ Murska Sobota bodo analizirali svojo dejavnost ob protestnem shodu in pojasnili konkretni primer. Na Upravi milice RSNZ pa bodo vsa vprašanja snemanja vnovič detajlno proučili z vidika strokovnih standardov, ki veljajo v demokratičnih družbah in po potrebi dopolnili oziroma spremenili postopke.

Igor Bavčar

ŽABJAK 1 62250 Ptuj
 Tel. 062-775-111

ARMATURNE MREŽE:

6 x 4,2	—	396,81 din/kos
7 x 5	—	522,52 din/kos
8 x 6	—	903,13 din/kos
10 x 6	—	944,49 din/kos
6 x 6	—	576,54 din/kos
7 x 7	—	764,76 din/kos
5 x 5	—	412,45 din/kos

BETONSKO ŽELEZO:

Kolut glad. Ø 8	—	8,79 din/kg
Kolut glad. Ø 10	—	9,49 din/kg
Kolut glad. Ø 12	—	9,25 din/kg
Palice gl. Ø 18	—	9,10 din/kg
Palice gl. Ø 20	—	9,04 din/kg
Palice ČBR Ø 25	—	9,04 din/kg
Palice ČBR Ø 32	—	8,84 din/kg

stanovanjska zadruga

ŽABJAK 1 62250 PTUJ
 Tel. 062-775-111 in 069-74-396

UGODNO!

Velika ponudba betonskega železa, armaturnih mrež, opeke in drugega gradbenega materiala po ugodnih veleprodajnih cenah za gradbene operative, člane stanovanjskih zadrug in druge cenjene kupce.

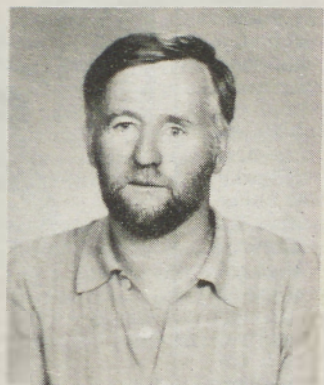
Za opečne izdelke: BLOK 6/1, POLNILA 50 T, STROPNE NOSILCE, DIMNE TULJAVE, 10-odstotni popust ob takojšnjem plačilu.

Pričakujemo vas v naših veleprodajnih skladiščih:

- OPTÉ PTUJ in
- PE GORNJA RADGONA

Šport in motorno kolo mu pomenita življenje

Človeško življenje je polno prelomnic. Vsekakor je ena od njih rojstni dan... dan, ko se v mislih sprehodiš po pedesetih letih, ki so za tabo. Marsikdo med nami se še spominja tistih prelepih nedelj, ko se je Murska Sobota spremenila v športno stezo za cestnohitrostne dirke.

ki je usposobljen za vožnjo. Rad se udeleži vožnje veteranov. Ko se usede na svojega jeklenega konjčka, je izraz na njegovem obrazu drugačen, krasni ga nasmeje. Ko ga vidiš takega, ne moreš, da ne bi priznal. ŠPORT IN MOTORNO KOLO POMEMNITA ŽIVLJENJE.

-upi

NAMIZNI TENIS

Nadaljevanje s porazom

Čeprav so Sobočani v nadaljevanju prve zvezne lige pri Metalcu Oltu v Osijeku na lihem računali na uspeh, ker so to ekipo premagali v prvem delu, so prepričljivo izgubili. Če na papirju prvi igralec Sobočanov Benko v treh parih ostane brez zmage, čeprav je Unger neporažen z zmagama nad prvima dvema igralcema gostiteljev, zamenjavi za obolelega Benkoviča nista bili sposobni za kakšno zmago.

Rezultati: METALAC OLT - SOBOTA 5:2 (Knežević - Unger 8:21, 13:21, Zakić - Kus 19:21, 21:16, 21:11, Povreslo - Benko 21:15, 21:19, Zakić - Unger 19:21, 24:26, Knežević - Benko 17:21, 21:18, 23:21, Povreslo - Riharić 21:14, 21:15, Zakić - Benko 12:21, 24:23, 23:21).

Na regijskem ekipnem prvenstvu za mladince v Mariboru je ekipa Sobote (Kus, Riharić, Sapač, Horvat) zanesljivo osvojila prvo mesto po zmagi nad Strojno s 5:2 in se uvrstila na republiško prvenstvo. Manj uspešni so bili pionirji - Horvat, Sapl, Solar, Majaj - ki so na prvenstvu v Radljah zasedli šeste mesto in s tem dokazali, da v letu dni niso kaj prida napredovali, kar je skrb zbujajoče. Nič boljši niso bili Radgončani z desetim mestom, vse to pa kaže na slabo delo z naraščanjem v Pomurju.

M. U.

Mali nogomet

Lendavska Nafta šesta

V Murski Soboti je bilo 7. republiško prvenstvo v malem nogometu, ki ga je v sodelovanju z Nogometno zvezo Slovenije organizirala Medobčinska nogometna zveza Murska Sobota. Na turnirju je sodelovalo 7 moštev, medtem ko se ekipa Živila Omnija iz Kranja tekmovala ni udeležila. Pomurje je na tekmovalni predstavljala lendavska Nafta, ki pa se ni najbolje odrezala, saj si deli šesto do sedmo mesto. Nafta je igrala z ekipo Puntar Kneža iz Tolmina 2:2 ter izgubila s Kovinostругarstvom Zamuda Ptuj z 1:2 in s Kleparstvom Vukosavljevič Ljubljana z 0:4. Za najboljšega igralca so razglasili Dušana Novaka (Kleparstvo Vukosavljevič Ljubljana), za najboljšega strelca Petra Breznika (Surovina Branik Talci Maribor) s 6 goli in za najboljšega vratarja Romana Kaišersa (Kovinostругarstvo Zamuda Ptuj). Najboljši so prejeli lepe pokale, medalje in praktična darila. Prvak je postala ekipa Vukosavljevič Ljubljana. Organizacija tekmovanja je bila vzorna.

Judo

POKAL JUDOISTOM SOBOTE

V Mariboru je bilo pionirsko tekmovalje v judu za pokal Maribora. Sodelovalo je okrog 100 tekmovalcev iz 12 slovenskih klubov. V skupni konkurenci so imeli največ uspeha mladi judoisti Murske Sobote, ki so zmagali z 29 točkami pred Impolom iz Slovenske Bistrice, 22. in ekipo Ivo Reja iz Celja, 20 točk. Najuspešnejši pri Murski Soboti so bili: Žilavec (31 kg), Hašaj (34 kg), Cikajto (38 kg) in Vehab (50 kg), saj so zasedli prva mesta. Drugo mesto je zasedel Lazar (50 kg). Tretji so bili: Raščič (31 kg), Erniša (34 kg) in Čuk (38 kg). Peti mesti pa sta zasedli: Lesjak (31 kg) in Seruga (46 kg).

T. Kos

Uspešno zimovanje v Avstriji

Učenci petih razredov osnovne šole iz soboške občine so preživeli prijetne počitnice na avstrijskem Koroškem. Že deseto leto so v okviru mednarodne izmenjave otrok deležni gostoljubja družine Bar. Na dobro urejenih smučiščih (Cerlitzena so jih učitelji Janža, Hohstadler, Rnžman in Prelog ter pedagoški vodja prof. Bahič seznanjali z osnovami smučanja. Po tečaju je bilo tekmovalje. Med dekletki je bila najboljša Petra Kerčmar iz Murske Sobote, pri pionirjih Jože Sever iz Pečarovec, v starejši skupini pa Miloš Milošević. V namiznem tenisu je zmagal Milošević, v namiznem nogometu pa dvojica Cer-Kiršner.

J. Rožman

Nogomet

DVA REMIJA MURE

V okviru priprav za spomladanski del prvenstva so nogometaši Mure odigrali prijateljski tekmi s Kovinarjem v Mariboru in Beltinko v Murski Soboti. Obe srečanja sta se končali z neodločenim izidom 1:1. Strelec za Muro na srečanju s Kovinarjem je bil Buzetil Gola v Murski Soboti pa sta dala Cifer za Muro in Škaper za Beltinko. Povratna tekma med Beltinko in Muro bo v nedeljo v Beltincih.

Odbojka

DERBI ZOPET DOBILI LJUTOMERČANI

V prvem spomladanskem kolu prvenstva v prvi republiški moški odbojcarski ligi je bil v Križevcih pri Ljutomeru pomurski derbi med Emono Comercem Ljutomerom in Pomurjem iz Murske Sobote. Tako kot na prvem srečanju v Murski Soboti so imeli tudi tokrat več sreče Ljutomerčani in zmagali z enakim izidom 3:2. Srečanje je bilo razburljivo in zanimivo, tako da so prišli na svoj račun številni gledalci. V prihodnjem kolu igrajo Ljutomerčani z Granitom v Slovenski Bistrici, Pomurje pa gostuje v Mežici.

V tekmovalju druge republiške moške odbojcarske lige vzohod je bil prav tako na sporedu pomurski derbi med Veržem in Radenci. Zmagal je Veržej s 3:1. V prihodnjem kolu igra Veržej na ravneh na Koroškem s Buzinarjem, Radenci pa v Vuzevici.

V tekmovalju druge republi-

ške ženske odbojcarske lige vzohod je Prevalje premagalo Pomurje iz Murske Sobote s 3:1.

Mladost pa je bila prosta. V prihodnjem kolu igra Mladost v Celju, Pomurje pa je prosto.

Srečanje odbojkarjev Ljutomera in Pomurja so vselej razburljiva. Foto: N. Juhnov

Kegljanje

Zmaga Radenske

V drugem spomladanskem kolu prvenstva v drugi republiški moški kegljaški ligi je Radenska premagala Emo iz Celja s 5091:4964 podrtimi keglji. Najuspešnejši v ekipi Radenske je bil Miro Steržaj, ki je podri 926 kegljev. Sledijo: Drvarič 893, Kovačič 876, R. Smodiš 816, Kukan 800, Smolkovič 396 in Mundjar 384 podrtih kegljev. V prihodnjem kolu igra Radenska z MTT-jem v Mariboru.

Dvoranski hokej

LIPOVCI IN POMURKA POMURSKA PRVAKA

V Murski Soboti je bil drugi krog pomurskega prvenstva v dvoranskem hokeju za člane in pionirje. Pri članih so bili najuspešnejši igralci Lipovci, ki so premagali vse tekmece ter postali pomurski prvaki. Rezultati - Lipovci:Pomurka 5:3, Pomurje:Pomurka 10:10 in Lipovci:Pomurje 9:4. Vrstni red: 1. Lipovci, 2. ABC Pomurka in 3. Pomurje.

V tekmovalju pionirjev je bila najboljša ekipa Pomurke, ki je premagala oba tekmece in postala pomurski prvak. Rezultati - Pomurka:Lipovci 8:2, Lipovci:Pomurje 2:2 in Pomurka:Pomurje 8:0. Vrstni red: 1. Pomurka, 2. Lipovci in 3. Pomurje.

Košarka

Nepotreben poraz

V drugem kolu končnice prvenstva v drugi republiški ženski košarkarski ligi je Metka v Celju premagala Pomurje iz Murske Sobote s 69:55 (25:25). Sobočanke so bile še nekaj minut pred koncem enakovredne gostiteljicam. Po odhodu Zirkove in Brežičeve z igrišča zaradi petih osebnih napak pa je bila domačim igralkam odprta pot do zmage. Koše so dale: Forstnariceva 12, Drožinova 11, Brežičeva 10, Borčeva 8, Žitkova 7, Kolarjeva 3 in Cerova 2. V prihodnjem kolu igra Pomurje doma s Sentvidom.

Strelstvo

MLADINCI POMURKE PRVI

V Murski Soboti je bilo polfinalno tekmovalje republiške dopisne strelske lige. Sodelovalo je 25 ekip z 82 tekmovalci. Od pomurskih predstavnikov se je najbolje odrezala mladinska ekipa Pomurke M1 iz Murske Sobote, saj je s 1087 krogi zasedla prvo mesto. Uspešni pa sta bili tudi pionirski ekipi Noršince, ki sta s 514 krogi zasedli drugo mesto in Tišine, ki je bila s 494 krogi tretja. Pri pionirkah je zasedla ekipa Tišine s 485 krogi peto mesto. Najboljši pomurski posameznik je bil Davorin Karo, saj je s 177 krogi zasedel prvo mesto. Republiški finale bo 24. februarja zopet v Murski Soboti.

F. Matko

NAJBOLJŠI LJUTOMERČANI

V občinski strelski ligi Ljutomer je bilo na sporedu prvo kolo. Ekipno je zmagala članska ekipa Ljutomera s 1449 krogi pred mladinsko ekipo Ljutomera, 1396, in Obrtnim združenjem Ljutomer, 1360 krogov. Najboljši posamezniki pri članih Rajko Robnik, 372, pri mladincih Darko Horvat, 363, in pri članicah Petra Peischl, 354 krogov.

A. Vogrinec

Zlata puščica Svetcu

Na občinskem tekmovalju za zlato puščico v Gornji Radgoni je zmagal Milan Svetec (Elrad) s 553 krogi pred Brankom Korošakom (Videm), 550, in Davorinom Slaničem (Elrad), 548 krogov. Tekmovalje za pomursko zlato puščico bo 3. marca v Murski Soboti, organizator pa OSZ Ljutomer.

F. Matko

POMURKA PRED NORŠINCI

OSZ Murska Sobota je pripravila 10. jubilejni Bedičev memorial - tekmovalje v streljanju z zračno puško. Med devetimi ekipami je zmagala Pomurka M1 s 1831 krogi pred Noršinci, 1830, in Tišino, 1828 krogov. Jubilejno 10. pomursko tekmovalje za Bedičev memorial bo 3. marca v Murski Soboti.

F. Matko

Šah

VODI MALA POLANA

Na Bistrici je bil tretji turnir za občinsko prvenstvo Lendave v šahu. Rezultati: 7. kolo - Bistrica:Petišovci 1,5:2,5, Gorice:Turnišče 1,5:2,5, M. Polana:Kovačeva 3:1, Lendava:Lendava P. 2,5:1,5, Genterovci:Pince 0,5:3,5, Renkovič:V. Polana 0:4; 8. kolo - Gomilica:V. Polana 0:4, Pince:Renkovič 1,5:2,5, Lendava P.:Genterovci 2:2, Kovačeva:Lendava 3:1, Turnišče:M. Polana 0,5:3,5, Petišovci:Gorice 2,5:1,5; 9. kolo - Bistrica:Gomilica 4:0, M. Polana:Petišovci 2:2, Lendava:Turnišče 2:2, Genterovci:Kovačeva 2:2, Renkovič:Lendava P. 2:2; 10. kolo - Gomilica:Pince 0:4, Lendava P.:V. Polana 0,5:3,5, Kovačeva:Renkovič 3:1, Turnišče:Genterovci 3:1, Petišovci:Lendava 4:0 in Bistrica:Gorice 1:3. Vodi Mala Polana z 29 točkami pred Petišovci 26,5, Goricami 22,5, Bistricin in Kovačevo po 20 točk. Zadnji turnir bo v Gomilici. J. Gerencér

STOLPEC UREDNIKA

Derbi za derbijem

Derbiji so pač derbiji ne glede na raven tekmovalja. Razburljivi, nervozni, nepredvidljivi, a vendar privlačni za ljubitelje športa. Tak je bil tudi sobotni derbi v Križevcih pri Ljutomeru med pomurskima ligašema v prvi republiški odbojcarski ligi Emono Comercem Ljutomerom in Pomurjem iz Murske Sobote. Srečanje, ki je trajalo dve uri in pol, je bilo skoraj povsem enako prvemu srečanju jeseni v Murski Soboti. Nervozno, borbeno, a na primerni kakovostni ravni. Sobočani so tako kot na prvem srečanju tudi tokrat povedli z 2:1, vendar pa jim je na koncu zmanjkalo moči in zbravnosti, da bi lahko pripravili prijetno presenečenje. Vsekakor pa je srečanje pokazalo, da si Sobočani zaslužijo boljšo uvrstitev na lestvici, kot jo imajo tačas. Morda bodo to trditev upravičili že prihodnjo nedeljo v Mežici.

Ljubiteljem športa v Pomurju pa se v soboto zopet obeta pomemben rokometni derbi. V Murski Soboti se bosta namreč v nadaljevanju prvenstva v prvi republiški rokometni ligi za moške pomerila vodči Rudar iz Trbovelj in drugouvrščena Pomurka Bakovci. Bakovčani so na lastnem parketu nevaren tekmeec in točke le malokdaj pustijo iz rok. Tako se tudi tokrat obeta razburljiv derbi, saj zmaga Bakovčanom odpira pot za najvišje mesto. To tembolj, ker se že v prihodnjem kolu na domačih tleh srečajo s tretjuvrščnim moštvom Rikom Inlesom. Bakovčani so se dobro pripravili za nadaljevanje prvenstva, kar so tudi pokazale številne prijateljske tekme, ki so jih odigrali z močnimi tekmečji. To potrjuje tudi ena zadnjih preskušelj z drugoligašem Slovenj Gradcem, ki so jo Bakovčani dobili v gosteh s 30:27. Najsi bo kakor koli, ljubiteljem rokometu v Pomurju se v soboto obeta enkratno srečanje, ki ga ne bi smeli zamuditi.

Feri Maučec

Šah

Lani najboljši Kovač

Na desetih lanskoletnih hitropoteznih turnirjih, ki jih je pripravilo Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobote je bil najuspešnejši Boris Kovač, saj je zbral 110 točk. Sledijo: Danilo Hari 96, Ciril Logar 91, Igor Kos 74, Bogdan Hari 62, Alojz Kos 46, Robi Radosavljevič 39, Stefan Režonja 28 ter Anton Marič in Ivan Lukič po 27 točk.

Rokomet

Pionirji Bakovec prvi

Na sektorskem prvenstvu v rokometu za pionirje so zmagali Bakovci pred Beltinci in Slogo Murska Sobota. Rezultati - Bakovci:Beltinci 13:7, Rogojina:MS 9:14, MS:Beltinci 8:8, Rogojina:Bakovci 13:16, Bakovci:MS 8:7, in Beltinci:Rogojina 13:7. Najboljši strelce je bil Buzeti (Bakovci) z 11 goli.

J. R.

SD Čaplja

V Domajneih so pred dnevi ustanovili novo strelsko družino Čaplja. To je poleg Graničarja iz Cankove druga strelska družina v KS Cankova.

Im

Počitniška

hišica gori!

Mnogi ljudje so zelo brezskrbni do svojih vinskih kleti, saj vanje zaidejo ponavadi tedaj, ko jim (doma) zmanjka vina. Ne preseneča torej, da jim vodovod večkrat zamrzne, še huje pa je, če ob poskusu natananja vina ugotovijo, da ga ni, ker ga je pač že prej »natočil« kak tatič. Svoječas so bile take tatvine zelo pogoste zlasti v Lendavskih Goricah. Z vinsko kletjo ali počitniško hišico pa je lahko tudi drugače kaj narobe. Recimo pri električni inštalaciji! In prav to se je 6. januarja zgodilo na Ženiku pri Vidmu ob Ščavnici. Zaradi dotrajalnih vodov se je vnel tram. Lastnica hišice Mariborčanka Karolina Plahuta je imela srečo, saj je prav ta dan in ta trenutek bila na Ženiku. Z mokro krpo, ki jo je metala na tleči tram, ni preprečila širitve ognja, pač pa so to storili videmski gasilci. Škoda sicer ni velika (2 000 dinarjev), razburjenje pa je bilo precejšnje!

Smrt kolesarja

Težke vozne razmere, domnevna višenost... In nesreča je tu! Tako bi lahko označili vzroke za hudo prometno nesrečo, ki se je zgodila v petek, 8. februarja, ob 18.50. Nikolaj Cug iz Murske Sobotice, Lendavska 25, se je z osebnim avtom Zastava 101 peljal po magistralni cesti Murska Sobota - Radenci. Na ravnem delu ceste, zunaj naselja, je dohitel dva kolesarja, ki sta se peljala drug za drugim. Ko ju je nameraval prehiteti, naj bi nasproti pripeljal neznan avto, zato je Cugovo vozilo zaneslo in je s prednjim delom zadel v prednji del kolesa 16-letnega F. Š. iz Gradišča. Voznika je vrгло v vetrobransko steklo, nato pa je obležal na bankini, med prevozom v bolnico pa je umrl. Delavci organov za notranje zadeve domnevajo, da je Cug vozil, glede na vozne razmere, z neprimerno hitrostjo, poleg tega pa so še ugotovili 1,3 promila alkohola.

KATERI BIK JE ODVRGEL KRAVO? Tako bi se lahko vprašali ob pogledu na tale prizor, ki se ponuja sprehajalcu ob Muri pri Kantini na Srednji Bistrici. Očitno je nekdo počistil smeti pred svojim pragom, a dobesedno oskrnil naravo. Še sreča, da je te dni mrzlo, saj bi sicer »prijetno« dišalo, in še dobro, da je zdaj to prekril sneg. Vse skupaj pa je med prvimi videl in se ob prizoru skoraj razjokal prvak Zelenih Stefan Smej.

Posnetek: Jože Graj

TISKOVNA KONFERENCA NA UNZ MURSKA SOBOTA

PRAVICI NIHČE NE UIDE

Če bi ostalo pri lahkih poškodbah, dogodek v lendavskem gradu ne bi vznemiril, kajti priske so tako rekoč vsakodnevni pojav. Toda pretepeni je umrl, zato upravičeno razburjenje.

V petek, 18. januarja, v večernih urah je v diskoteko Tex v lendavskem gradu prišel tudi 35-letni A. K. iz Mostja 41. Menda je bil vinjen, zato se je »sprehajal« po prostoru in tako prišel tudi od 34-letnega M. R. iz Lendave, ki je sedel za točilno mizo. A. K. naj bi ga zmerjal, mu grozil in izzval k pretepu. To naj bi M. R. razjezilo, zato ga je udaril po obrazu, A. K. je padel po tleh, kjer je med drugim dobil še brco v glavo. M. R. ga je čez čas odnesel iz lokala in ga dal v pri-

lizažnik avtomobila, da bi ga prepeljal v zdravstveni dom. Tedaj so prišli miličniki in nato je poškodovanca preložil na sedež avtomobila in ga odpeljal. Iz lendavskega zdravstvenega doma so A. K. odpeljali z reševalnim vozilom v soboško bolnišnico, kjer so v tistem hipu ugotovili lažje poškodbe, vendar so ga zadržali na tako imenovanem opazovanju. Šest dni pozneje, 24. januarja, pa so le dognali, da so poškodbe hude: prelom nosu, lobanjskega dna, krvavitve v možganih. Zdravniška pomoč poškodovanca ni rešila: v torek, 29. januarja, ob 17.15 je umrl. Obdukcija je dognala, da je smrt posledica poškodb, prizadejanih v pretepu. Preiskovalni sodnik za osumljenega storilca hudega kaz-

nivega dejanja ni odredil pripora, ker za to v kazenskem zakoniku ni našel razloga.

Delavci organov za notranje zadeve so na tiskovni konferenci povedali, da so zdaj, ko so zdravniški odkrili hudo telesno poškodbo (24. januarja), in še posebej potem, ko je poškodovani umrl (29. januarja), začeli zbirati dodatna obvestila o neljubem dogodku v lendavskem gradu, saj gre za sum kaznivega dejanja hude telesne poškodbe s smrtnim izidom, za katero 2. odstavek 52. člena kazenskega zakonika Republike Slovenije grozi z zapornod od 3 do 15 let. Zoper domnevnega storilca so organi notranjih zadev že podali kazensko ovadbo.

N. N.

RAZMIŠLJAMO V VAŠE DOBRO

Poceni avto je (lahko) ukraden

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE SVARI PRED »UGODNIMI« NAKUPI AVTOMOBILOV

Ste prepričani, da so številke na motorju in šasiji tovarniške? Ste prepričani, da prometno dovoljenje ni ponarejeno? Ali niste presenečeni, zakaj neki prodajalec zahteva za avto veliko manj kot drugi?

Še bi lahko postavljali vprašanja. In najbrž bi se lahko le red-

Kdo ve, koliko ukradenih avtov potuje čez naše mejne prehode? Nekateri tatovi najdejo kupce v Jugoslaviji, drugi jih »lifraro« na bližnji vzhod. Na sliki: del ukradenih in zaplenjenih vozil na carinarnici v Gornji Radgoni.

Foto: Š. S.

ko kdo, ki se spreha na avtomobilskih sejnih ali pa se javlja na male oglase v časopisih, pohvali, da misli na vse to, na kar smo opozorili z vprašanji. Velika večina kupcev avtomobilov, ki jih kupujejo kot povsem nove ali rabljene na sejmih, je torej prepričana, da ima pred seboj pravega lastnika avta, da so številke na

motorju in šasiji prve in prave... Verjame tudi, da je zahtevana cena nižja zato, ker mora avto nujno prodati, ker gre na delo v tujino...

Na nedavni tiskovni konferenci uprave za zatiranje kriminalitete v Ljubljani so novinarjem povedali, da so mnogi, ki avte kupujejo na sejmih, resnično lahkoverni in naivni. To najbolj spoznajo in občutijo potem, ko so ob avto in denar. Na avtomobilskih sejmih v večja mesta, kot so Maribor, Ljubljana, Celje... prihajajo namreč tudi avti, ki so bili ukradeni. Ponavadi so to vozila iz Nemčije, recimo pri nas zelo iskani golfi. Menda dobi tat četrtino prodajne cene vozila, recimo 5 000 mark; tisti, ki vozilo spravi čez mejo, mu cena poveča na 10 000 mark: oni, ki je to vozilo kupil in poskrbel za nove številke ali za prometno dovoljenje, »kasira« že 15 000 mark; končni prodajalec, ki se pojavi na avtomobilskem sejmu, pa avto prodaja za 20 000 mark. Tak (ukraden) avto je še vedno za približno 5 000 mark cenejši od drugih, zato hitro najde pot do kupca. Hudo je, če je kupec iz Slovenije ali Hrvaške, saj v teh

dveh republikah-državah kaj hitro odkrijejo, s kakšnim avtom in prometnim dovoljenjem se voziš (ob registraciji, kontrolnih pregledih na cestah, prijavih itd.), medtem ko je na jugu Jugoslavije, kjer nimajo niti najnovejša sredstva, kaj šele računalniško (kot pri nas in na Hrvaškem), za tatove in prekupevalce laže. Zvedeli smo celo, da tam doli (na Kosovu) mnogi avtov sploh ne registrirajo.

Vedno več je ljudi, ki si ne morejo kupiti novega avta, zato se ozirajo po starem, po možnosti bolj ugledne znamke. Nekateri namreč pravijo, da rajši vzamejo dve ali več let star avto, izdelan v tujini, kot pa kakšnega novega domačega »jugeca«.

Včasih imajo celo prav. Hudo pa je, če kupijo avto, ki je bil ukraden, kajti potem, ko delavci organov za notranje zadeve odkrijejo, da ima nekdo tak avto, ga (avto seveda) odpeljejo na predajo pravemu lastniku, tisti, ki je avto kupil, pa ostane brez vsega.

Končni nasvet: Če že morate kupiti star avto, potem ga kupite od tistega prodajalca, ki ga poznate (sorodnik, sovaščan), drugače se lahko opečete. Že to, da včasih kdo prodaja avto, ki ima prometno dovoljenje na koga drugega (izgovor: nisem se naredil prepisa), naj vas odvrne od kupčije.

S. Sobočan

SANKAR PRED AVTOM

V letošnji zimi, ko snega ne manjka, so prišli na svoj račun vsi, ki jim je do smučanja, sankanja... Ker v Murski Soboti ni pobočij, s katerih bi se spuščali, je v tem času zelo oblegana razbre-

meniški kanal, po katerem se otroci spuščajo s sankami. V soboto se je tam veselil tudi 9-letni M. R. iz ulice Staneta Rozmana v Murski Soboti. Ob 12.15 pa je stekel čez cesto, ne da bi se prepričal, če to lahko varno stori. V tem hipu se je pripeljala z osebnim avtom Olga Vlaj iz Vadarec, ki se je iz Murske Sobotice peljala proti Gederovcem. Prišlo je do trčenja, v katerem se je mladi sankar hudo poškodoval.

poroke

MATIČNI URADI SO MURSKA SOBOTA — Franc Babič, poljedelec iz Odranec, in Katarina Forjan, administratorka iz Beltincec; Anton Pertoci, miličnik iz Petanje, in Slavica Marič, prodajalka iz Ropoče.

ČESTITAMO!

Slovenski krščanski demokratski občini M. Sobota vabijo v petek, 15. 2. 1991, ob 18.00 uri na letni občini zbor. Zbor bo v veliki občinski dvorani v Murski Soboti.

Vabljeni!

PRETRESLJIVA TRAGEDIJA V VASI BLAGOVAC PRI ČAKOVCU

Sin s sekiro ubil mater in očeta

29-letni Radovan Senčar je več dni prikrival zločin. Ujet na begu. Že kaznovan zaradi poskusa uboja žene.

V soboto, 2. februarja, je 28-letna Renata Branilovič, poročena v sosednjo vas Mali Mihaljevci, prišla v svoj rojstni dom v Blagovac (naselje, kjer je znani lokal Medžimurska hiža). Ker so bila vrata zaklenjena, po čemer je sklepala, da starši niso doma, jih je odklenila s svojim ključem. Na hodniku je našla na mrtvega očeta Josipa Senčarja, rojenega 13. 9. 1937. leta. Vsa prestrašena je zbežala k sosedu, nato pa so v srambi našli še mrtvo mater Katarino, rojeno 19. 11. 1944. leta. Poklicali so seveda delavce organov za notranje zadeve, nato pa so umorjena prepeljali v Čakovec, kjer je bila obdukcija. Ugotovili so, da sta bila umorjena s trdim oziroma ostrim predmetom. Pozneje je bilo ugotovljeno, da je bila domača sekira.

Delavci organov za notranje zadeve so v zvezi z umorom pripravili tiskovno konferenco. Komandant policijske postaje Čakovec Marjan Balabar in sodelavci so povedali, da je sum kmalu padel na sina umorjenih, saj ga po odkritju zločina ni bilo na spregled, pa tudi v Nedelišču, kjer je dotlej delal kot natak, ga niso našli. Angažirali so svoje (sod)delavce, ki so domnevnega morilca, ki je bil na begu, ujeli v torek, 5. februarja. Potem ko je našel na miličniško zasedo, se je z osebnim avtom Yugo, ki je bil last umorjenih staršev, podal v beg. Po nekaj kilometrih nagle vožnje se je v avtom zaletel v drevo, nato pa bežal, a je obstal, ko so policisti sprožili pištole. Streljali so v zrak. V razgovoru je priznal, da je on ubil svoje starše, zato je preiskovalni sodnik sodišča v Čakovcu odredil pripor.

Šef čakovske policije nas je seznanil z morilčevimi izpovedjo: Osumljeni 29-letni Radovan Senčar je najprej, in sicer 25. januarja, s topim delom sekire ubil mater, ko se je vrnila z dela iz trgovine v Čakovcu. Naslednji dan, 26. januarja, pa je s topim in ostrim delom sekire ubil še očeta. Leta je prišel domov z enotedenske vožnje, saj je bil voznik tovornega avta pri nekem čakovskem podjetju. Vse to naj bi osumljeni storil zaradi družinskih nesoglasij, ker da sta mu starša branila shajanje z neko ločenko. K temu naj dodamo, da je osumljeni že bil poročen, a so ju razvezali, kajti 1985. leta je ženo poskušal ubiti, zato je bil obsojen na 6 let zapor. Lani sredi avgusta se je vrnil domov, ker ga je zajel hrvaški zakon novih oblasti o pomilostitvi. Po osnovnem poklicu je bil ključavničar, po vrnitvi iz zaporov pa je (neredno) delal kot natak. Marsikomu se postavlja vprašanje, kje se je zadrževal osumljeni od 25. januarja do 2. februarja, ko je sestra odkrila trupla staršev. Sosed Pavao Srnec je povedal, da se niso veliko obiskovali, poleg tega pa je

med hišama visok zid. V več kot sedmih dneh ni opazil pri sosedovih nič takega, kar bi mu dalo pomisliti, da je kaj narobe. Tudi Stjepan Mesarič, sosed z nasprotne strani ceste, ni v nič posumil. Celo nasprotno: V času, ko sta bila soseda mrtva (to je seveda zvedel po razkritju zločina), je videval Radovana, da je bil doma, skrbel za svinje, psa in mačko. Človek se zgrozi ob pomisli, da je domnevni morilec »normalno« živel ob starših, ki jih je ubil. V tragičnih dneh je, kot je pozneje priznal, iz hiše celo prodal dva televizijska sprejemnika in videosnemalnik.

Zanimivo (ali pa žalostno) pa je tudi to, da umorjenih Jo-

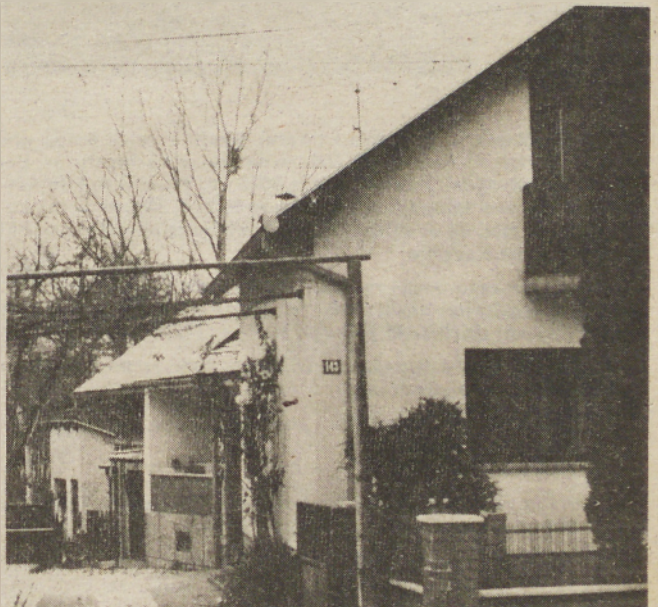

Darko Senčar, osumljen uboja staršev

sipa in Katarine niso pogrešali, oziroma se niso pozanimali, kje sta, v njunih podjetjih. Katarina je v trgovini Trgocentra v Čakovcu delala šele nekaj tednov, prej pa je bila trgovka v trgovini nasproti svoje hiše v Blagovcu. Tudi za Josipa, ki je bil sofer v Medimurski trikotaji, niso šli na njegov dom vprašat, zakaj ne pride na delo. Menda so mislili, da je na bolniškem dopustu, ker se je pred tem pritoževal zaradi bolečine v križu.

Ubila starša je na poslednji poti spremila množica ljudi Blagovca in okoliških vasi ter sodelavcev iz službe. Pokopali so ju na pokopališču v Malem Mihovljanu. Domnevni storilec čaka na zasluženno kazneni, nihče pa ne more vedeti, kakšna bo, kajti človek (?) pri zdravi pameti ne bo šel ubijati staršev. Medtem smo še zvedeli, da je kri, ki so jo našli na sekiri, od ubitih, zato je upravičen sum, da je zločin storjen na tako krut način. Pa tudi storilec, ki je za zdaj (uradno) le osumljenec, bo zato obtoženec in obdolženec. To potrjuje tudi njegovo priznanje preiskovalnim organom in beg. Ujeli so ga med vasjo Vratušinec in Brezje, katere del je tudi na pomurski strani Mure. Sicer pa tudi ljudje z dojnega dela Prekmurja vedo povedati, da jim je obraz storilca nekam znan, prav tako pa tudi številka avta ČK 477-90, s katerim je prevozil množico kilometrov od lokala do lokala.

Š. Sobočan

Hiša zločina je prazna, le hišni čuvaj — pričča tragedije — se potika naokrog. Foto: Š. S.

Melodie

MELODIE W. BÄTTNERBAHN BILD + TONTRÄGER GESMBH.

HIŠA KAKOVOSTI

- LASERSKE PLOŠČE
- VELIKE PLOŠČE
- AUDIO KASETE
- VIDEO KASETE

8010 Graz, Jakoministrase 1, Tel. 0 316/81 33 00
8025 Graz, Interkauf, Lazarettgurtel 25, Tel. 0 316/91158056
8010 Graz, Glockenspielplatz 5, Kartenvorverkauf, Tel. 0 316/82 89 86
8600 Bruck/Mur, Kommissarhaus, Koloman-Wallisch-Platz 22, Tel. 0 38 62/51 7 14
8700 Leoben, Dominikanergasse 1, Tel. 0 38 42/42 4 92
8700 Leoben, Hauptplatz-Rathauspassage
Versand: 8010 Graz, Weg zum Reinerkogel 45, Tel. 0 316/67 14 90, Fax 0 316/63 3 26

Humanitarna akcija zbiranja denarja za zdravljenje Srečka Goloba v Moskvi je dala nepričakovane rezultate. Namesto potrebnih 150 tisoč, se je nabralo kar 530 tisoč dinarjev. Seveda so takoj prišli tudi predlogi, kam z denarjem, ki se je zbral: pri Društvu slepih in slabovidnih Pomurja bo poseben žiroračun. Z zbranim denarjem se ustanovita sklad in poseben upravni odbor, ki bo namenjal denar zdravljenja potrebnim. No, to je seveda prihodnost. Sedanjost pa je bila: čimprejše zdravljenje Srečka Goloba.

Priprave

Vsaj zame se je začelo pozno. V ponedeljek okoli poldneva so mi sporočili, da bom potoval v Moskvo in spremljal Srečka Goloba. Povedali so tudi, da bom verjetno odpotoval že konec tedna, saj čakamo le še potrdilo iz Moskve. Le-to je prišlo v torek in po telefaksu so sporočili, da se v Moskvi moramo oglasiti že v četrtek. Za priprave sta mi ostala torej le še dva dneva. Potni list, viza, letalska vozovnica, rezervacija v hotelu v Moskvi... in še milijon drobnih stvari je bilo potrebno urediti v tako kratkem času. Vendar se je vse izteklo v najlepšem redu. V sredo zvečer, torej pred odhodom, je bilo vse urejeno. Adria Airways je Srečku podarila povratno vozovnico, pa tudi jaz sem jo dobil s popustom. Skratka — bili smo pripravljeni za pot upanja v Moskvo.

Odhod

V četrtek zjutraj ob 3.30 smo se napotili proti Brniku, saj je od tam letelo Adria letalo proti

Moskvi. Pot je minila hitro. Na letališču smo opravili potrebne formalnosti in tu nas je čakalo še eno prijetno presenečenje Adria: prijazna uslužbenka je z direktorjem letališča uredila, da nam ni bilo potrebno plačati letalske takse (ki je na tujih letališčih ne poznajo), in tako smo prihranili nekaj tako potrebnih denarcev. Naj ne izzveni kot reklama, toda — vsa čast Adrii. Bliža se ura poleta in točno ob 8.55 se resnično začne pot upanja za boljši vid Srečku Golobu. Kmalu smo v zraku in kljub delni oblačnosti lahko počasi razberemo nekatere podrobnosti pokrajine daleč pod nami. V glavnem ravnina, gozdovi, jezera in reke. Žal Srečko vsega tega ne vidi in triurna pot mine v klepetu o prvem potovanju z letalom, upanju, ki ga ima Srečko, in drugih podrobnostih, ki so pač v navadi ob takšnem klepetu.

Že na letalu moramo izpolniti nekakšne deklaracije o količini deviz, ki jih imamo s seboj, da bi formalnosti na moskovskem letališču minile čim hitreje.

Srečko, Silva in njuna mama Rozalija v bolniški sobi poliklinike Glaza v Moskvi. Srečko in Silva upata, da jima bodo izboljšali vid.

Na letalu smo morali premakniti tudi ure. Za dve uri naprej. Letimo proti vzhodu in tam se dan začne prej.

Dokaj točno pristanemo na moskovskem letališču Šeremetjevo 2. Po opravljenih carinskih postopkih se najprej srečamo s predstavniki Slovenijalesa v Moskvi in kmalu nato še s predstavniki znamenite klinike Glaza, ki so prišli čakati Srečka in njegovo sestro. Tu se za nekaj časa naše poti ločijo. Srečka in Silvo odpeljejo na kliniko, Srečkovo mamo in mene pa v hotel Možedežnja, kjer imam rezervirano prenočišče. Gre pravzaprav za mladinski hotel (mimogrede še eden redkih, kjer Jugoslovani lahko plačujemo z rublji — v vseh drugih hotelih morajo namreč potniki iz Jugoslavije plačevati z dolarji ali kakšno drugo konvertibilno valuto), v katerem ponavadi prenočujejo mladi iz vse Sovjetske zveze, ki prihajajo v Moskvo.

Hitro se namestim in že se začne delo. Najprej je potrebno vzpostaviti zvezo z Radiom Murska Sobota, da bi se lahko oglašal. To mi uspe šele ob pomoči predstavništva Slovenijalesa. Ko je to opravljeno, začnem iskati stik s Srečkom. Kmalu mi uspe dobiti njegovo telefonsko številko — vsaka soba v hotelu in na kliniki ima svoj direktni telefon. Tudi to mi uspe. Za začetek pravzaprav dovolj. Ob vsej tej ihti sem pozabil tudi na to, da nas je v Moskvi pričakala tipična ruska zima. Ko smo prispeli, je bilo reci in piši — 23° C. Za tople — 4° C v Sloveniji, ko smo odpotovali, torej prava zima.

Še malo in pokličemo me z radia. Zveza je torej uspela in tako lahko sporočim vsem v Pomurju, da smo srečno prispeli. Začnem

se tudi dogovarjati za delovne obiske z nekaterimi Slovenci v Moskvi. Urnik je kmalu gotov: petek — Slovenijales, sobota — Miha Lamprecht, dopisnik osrednjih slovenskih medijev iz Moskve, nedelja — Miroslav Simič, delavec v Moskvi, ponedeljek — urejanje formalnosti za vrnitev in torek — vrnitev domov.

Čprav ura še ni tako pozna, pa je za prvo polovico dneva v Moskvi dovolj, in ker me v petek čaka še veliko dela, se odpravim spat.

Petek — prvi dan pregledov

Po poročanju za RMS se odpravim v bolnico. Srečka čakajo danes pregledi. Res je, da je imel vse izvide s seboj, toda zdravniki želijo na lastne oči potrditi tisto, kar sicer že vedo. Zanimiv je način pregleda: ob meni je eden zaposlenih v kliniki, ki govori tekoče angleško. Zdravnica postavi vprašanje v ruščini, nato mi ga Viktor prevede v angleščino, jaz pa v slovenščino. Srečko odgovori na vprašanje in nato ponovimo postopek v obratni smeri: slovenščina — angleščina — ruščina. Tako mine dopoldne na kliniki. Kot sem izvedel pozneje, ta dan niso opravili vseh pregledov in zato čakajo Srečka še nekateri drugi, verjetno v soboto ali ponedeljek. Mimogrede: bolnica ima poseben hotelski kompleks, ki je namenjen tujcem. V glavnem so to pacienti iz Savdove Arabije in Kuvajta. Zaradi vojne pa se je število teh pacientov zmanjšalo na minimum. Ta hotelski kompleks je na ravni hotela visoke kategorije.

(Se nadaljuje)

Znamenita ruska »očered« (vrsta), ki jo srečaš na vsakem koraku, pa naj gre za trgovino s kruhom, mlekom ali kakšnim drugim blagom. Tokrat so čakali v vrsti za pomaranče, ki so jih dobili ta dan.

GORNJA RADGONA

NOVI ZVONOVI ZA ŽUPNIJO
SV. PETRA

V ponedeljek, 4. 2., je bila v tovarni Feralit v Žalcu krajša pri-srčna slovesnost ob kolavdaciji treh novih zvonov za župnijo sv. Petra v Gornji Radgoni. Skupna teža je 2023 kg. Zvonovi so bili prevzeti pod vodstvom kolavdatarja Miroslava Bonča. Skupna ocena kolavdatarja je bila, da so odlično viliti. Slovesnost je popestril gasilski oktet iz Gornje Radgone.

Ob tej slovesnosti smo zvonove krstili z zlato radgonsko penino, slovesna blagoslovitev novih zvonov pa bo v soboto, 27. aprila. Slovesnost bo vodil mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej.

Obstoječi zvon d je posvečen sv. Petru. Novi zvonovi pa imajo naslednje tone in so posvečeni:

1. glas e Mariji Pomočnici,
2. glas g sv. Martinu in
3. glas a Slomšku.

Verni in vsi dobro misleči ljudje so to veliko naložbo velikodušno podprli in se novih zvonov pristrčno veselijo.

To so že četrta nova zvonovi v tej župniji. Obe svetovni vojni sta župniji vzeli takratne zvonove. Vsi župljani si želijo, naj bodo novi zvonovi klicarji žive vernosti, sreče in miru.

Andrej Zrim

SKRB ZA DRUŽINO

Družina je brez dvoma osnovna celica in hkrati steber sleherne družbe. Družba, ki se tega zaveda, posveča družini vsestransko skrb. Tudi Cerkev želi in se trudi, da bi bila družina trdna, moralno zdrava in srečna ustanova. Predvsem s to željo smo imeli v Črenšovcih predlani ljudski misijon in pred lanskim božičem še njegovo obnovo. Misijonarja Martin Panič in Janez Nanut sta imela številna predavanja in stanovske govore za zakonce, mladino in otroke.

Pred kratkim so v črenšovskem Kulturnem domu predavali zlasti mladim družinam poslanec dr. Jože Magdič, Jože Vinkovič in dr. Jože Ramovš. Slednji je med drugim avtor knjige Sto domačih zdravil za dušo in telo, ki je izšla lani pri Mohorjevi družbi. Knjigo bi smeli prebrati v sleherni družini. V njej bo vsakdo našel kaj koristnega.

Pomursko pastoralno območje že prek dvajset let uspešno prireja tečaje za mlade fante in dekleta, ki se pripravljajo na zakon. Tečaj vodi in ga po župnijah izvaja s svojo ekipo predavatelj župnik Anton Fakin. Tečaji, ki obsegajo šest predavanj, so v glavnem pozimi. Poleg teh predavanj v župnijah pomurskega pastoralnega območja je v Murski Soboti še tako imenovani »permanentni tečaj za predzakonske«. Namenjen pa je tistim pripravnikom na zakon, ki se v domači župniji niso mogli udeležiti rednega tečaja. Tega tečaja se je treba udeležiti dve zaporedni nedelji po dve uri.

V prvi polovici februarja smo imeli »predzakonski tečaj« tudi v Črenšovcih. Naslovi predavanj so bili: Pota do zakona, Vezi zakona, Moralne in etične vrednote zakona, Zakon v luči razodetja in cerkvenega učiteljstva, Psihološki aspekti zakona in Duhovnost zakona. Predavali so Jože Hozjan, Stefan Kuhar, Lojze Kozar, Karel Pavlič, mag. Marija Sraka in Friderik Gumilar.

Vsi udeleženci so z zanimanjem poslušali predavanja. Upamo, da bodo mladi ljudje, obogateni s številnimi koristnimi nasveti, nekoč kot možje in žene lažje reševali probleme v zakonu. Želimo pa predvsem, da bi bilo v njihovih zakonih čim manj problemov, tem več pa sreče in zadovoljstva.

Franc Tement

Koncert v knjižnici

Lendava je tačas edino občinsko središče v Pomurju, ki nima dvorane, v kateri bi lahko prirejali kulturne prireditve. Tako so ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku pripravili koncert kar v prostorih knjižnice. Nastopil je profesor harmonike in eden redkih koncertantov na tem glasbilu Fran Žibert. Obiskovalce je navdušil z domačimi in tujimi skladbami. Če bodo v Lendavi želeli obuditi kulturno življenje, bo potrebno čim prej zgraditi kulturni dom.

Jani D.

CENA SPRAVILA
KORUZE

Želja vseh nas, ki delamo na tem področju kmetijstva je, da imamo čim več čistih računov, zato posredujemo odgovor na članek bralca Vestnika z dne 31. januarja, podpisanega z začetnicami!

Izračun inž. Džubana temelji na modelni kalkulaciji, ki jo je po (takrat) zadnjih podatkih izračunal Kmetijski inštitut Slovenije v Ljubljani.

Kalkulacija vključuje kombajn manjših storilnosti z normativom v povprečnih pogojih dela 3,5 ure na ha s ceno 761,33 din, kar znese na ha 2.664,67 din. Če k temu dodamo 3,5 ure dela (kombajnista) po ceni 45,50 din, znese spravilo po kalkulaciji Kmetijskega inštituta oziroma inž. Džubana 2.823 din/ha.

V kalkulaciji ni navedeno, da se stroški lahko povečajo v primeru zelo visokega pridelka, visoke vsebnosti vlage, poleglosti-polomljenosti, nagnjenosti tere-

na, oblike parcele, velikosti oziroma števila (v ha) in oddaljenosti parcel, nagnjenosti terena ipd.

Spravilo koruze, ki ga opravlja KZ Panonka, poteka s kombajni neprimerno večje storilnosti in je cena strojnika zajeta v ceno zaračunane ure (to je v našem primeru 1.400,00 din). Normativ, poraba ur na ha se v redkih primerih giblje čez 2 uri, to pomeni, da je skoraj v večini primerov spravilo s kombajnom KZ Panonke cenejše, kot ga navaja Kmetijski inštitut oz. inž. Džuban.

Vrata naših služb v KZ in služb območnega zavoda, na katerem so zaposleni nekateri naši dosedanji sodelavci, so odprta vsakemu, ki želi dobiti kakršno koli pojasnilo, tudi o spravilu koruze. Pišcu pisma, podpisane mu z začetnicami, ne bi zamerili, tudi če bi se podpisal s polnim imenom.

Kerc Ernest, ing. agr.
KZ Panonka M. Sobota

Niki

Spominki—užitki

Ovetka Juhnou

Kiosk na Titovi ul. v M. Soboti

Ekspresne fotografije za dokumente

● Priporoča se Niki!

BRASIL
TROPICAL

5. marca ob 19. uri v večnamenski dvorani osnovne šole Edvarda Kardelja v Murski Soboti. Organizator ZKO M. Sobota.

Osnovna šola Videm ob Ščavnici razpisuje dela in naloge

STROJNIKA CENTRALNEGA
OGREVANJA — HIŠNIKA

Delavec bo sprejet za poln delovni čas za nedoločen čas.

Pogoji:

— kvalificiran kovinar ali električar — izpit za strojnika centralnega ogrevanja
Prijava sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

14-OKTOKBER

Zadružni svet razpisuje dela in naloge

direktorja zadruga

Poleg splošnih z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:

- da ima višjo ali srednjo strokovno izobrazbo in najmanj 5 oz. 10 let delovnih izkušenj pri vodilnih delih v gospodarstvu,
- da ima organizacijske sposobnosti za vodenje dela v zadrugi,
- da je njegovo zdravstveno stanje tako, da ga ne bo oviralo pri delu.

Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh od dneva razpisa na naslov: OZ 14. oktober Gornja Radgona, Trg svobode 12 (za razpisno komisijo).

O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po izteku roka za prijavo.

Komisija za kadrovska in administrativna vprašanja, volitve in imenovanja Skupščine občine Murska Sobota

razpisuje

dela in naloge
DIREKTORJA UPRAVE ZA DRUŽBENE PRIHODKE OBČINE MURSKA SOBOTA

Pogoji:

- visoka izobrazba pravne ali ekonomske smeri
 - 3 leta delovnih izkušenj.
- Izbrani kandidat bo imenovan za dobo štirih let. Prijave z dokazili o izobrazbi in delovnih izkušnjah ter življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15 dneh od objave razpisa na naslov:

Komisija za kadrovska in administrativna vprašanja, volitve in imenovanja Skupščine občine Murska Sobota.

Radijski in televizijski spored od 15. do 21. februarja

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! 5.30 Prva jutranja kronika, 7.15 Dopoldanski spored...

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! (glasba, obe jutranji kroniki, poročila ob 8.30, sobotna tema...)

RADIO MURSKA SOBOTA

9.00 Nedeljska kuhinja (spet vas bomo skušali razvedriti in pomagati k dobri kuhini...)

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! (Pet ur jutranjega in dopoldanskega družanja, glasbe, nasvetov, kramljanja...)

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! (Spet vas bomo v prvem delu oddaje predvsem sprostili, izbirali boste pesem tedna...)

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! (V dveh delih — lahko vstanete do sedemih, lahko pa tudi po tej uri...)

RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebudite se z nami! (Gotovo vas zanima, koliko je ura — čeprav že lep čas pravimo, da smo tik pred dvanajsto!...)

TV SLOVENIJA

9.00 Mozaik, ponovitev, 14.30 Svet na zaslone, ponovitev, 15.00 Žarišče, ponovitev...

TV SLOVENIJA

9.00 TV mozaik, 12.50 Rezervirano za šanson, Francija v šansonu, 13.35 Ivanhoe...

TV SLOVENIJA

8.30 Otroška matineja, 9.50 Hvala bogu za Maurica Chevalleria, amer. franc. dokumentarni film...

TV SLOVENIJA

9.00 TV mozaik, 16.55 Poslovne informacije, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 TV mozaik...

TV SLOVENIJA

9.00 TV mozaik, 14.35 TV mozaik, 15.00 Žarišče, ponovitev, 15.30 Sova, ponovitev...

TV SLOVENIJA

9.00 TV mozaik, 15.00 Žarišče, ponovitev, 15.30 Sova, ponovitev, 16.55 Poslovne informacije...

TV SLOVENIJA

9.00 TV mozaik, 14.40 TV mozaik, 15.30 Žarišče, ponovitev, 16.00 Sova, ponovitev...

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi, 17.30 Regionalni programi TV Slovenija, Studio Maribor: Tele M...

SLOVENIJA 2

15.00 Videoon, ponovitev, 18.55 Val di Fiemme — sv. prven v nord discipl. smučarski skoki...

SLOVENIJA 2

8.30 Otroška matineja, 9.50 Hvala bogu za Maurica Chevalleria, amer. franc. dokumentarni film...

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi, 17.10 Podarim — dobim, ponovitev, 17.30 Regionalni programi TV Slovenija...

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi, 17.30 Regionalni programi TV Slovenija — Studio 2 Koper, 19.00 Folklorna skupina Emona...

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi, 18.30 Mostovi, 19.00 TV Slovenija 2 — Studio Maribor, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Žarišče...

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi, 17.30 Regionalni programi TV Slovenija — Studio Ljubljana, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Žarišče...

HTV

8.15 Poročila, 8.30 Otroški program, 10.00 Šolski program, 11.30 Dokumentarni mozaik...

HTV

8.15 Poročila, 8.30 Otroški program, 10.00 Šolski program, 11.30 Dokumentarni mozaik...

HTV

9.15 Poročila, 9.30 Oddaja za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program...

HTV

9.15 Poročila, 9.30 Oddaja za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program...

HTV

9.15 Poročila, 9.30 Mali svet, oddaja za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila, 12.20 Satelitski program...

HTV

9.15 Poročila, 9.30 Vrnitev »Antilope«, angleška nadaljevanka za otroke, 10.00 Šolski program...

HTV

9.15 Poročila, 9.30 Jelenko, nadaljevanka za otroke, 10.00 Šolski program, 12.00 Poročila...

TV AVSTRIJA

9.00 Čas v sliki, 9.05 Doogie Howser, serija, 9.30 Angleščina za začetnike, 10.00 Francosčina...

TV AVSTRIJA

9.00 Čas v sliki, 9.05 Doogie Howser, serija, 9.30 Angleščina za začetnike, 10.00 Francosčina...

TV AVSTRIJA

9.45 Poročila, 9.50 TV kalendar, 10.00 Dobro jutro, nedeljsko popoldne za otroke...

TV AVSTRIJA

10.00 TV v šoli: Turki v Evropi, 1 del, 10.15 TV v šoli: Predkaz, 10.30 Model in voljaž...

TV AVSTRIJA

13.50 Nasipi popuščajte, ameriški film, 1972 (Theodore Bikel, Genevieve Abbas), 15.30 Otroški spored...

TV AVSTRIJA

10.00 Tv v šoli: Fizika v avtomobilu, 10.15 Tv v šoli: Obnova vasi, 10.30 Kadmos — Tebanski tiran, italijanski film...

TV AVSTRIJA

16.00 Am dam des: Premog, 16.20 Uspesnice, 16.55 Mini Čas v sliki, 17.05 Vesel in poučen magacin za otroke...

TV AVSTRIJA

16.00 Am dam des, 16.20 Živalci kotiček, 16.35 Pregled sporeda, 16.55 Mini Čas v sliki, 17.05 Zarota na Temzi...

TV AVSTRIJA

9.00 Čas v sliki, 9.05 Doogie Howser, serija, 9.30 Angleščina za začetnike, 10.00 Francosčina...

TV AVSTRIJA

16.10 Daktari, serija, 17.00 Parada uspešnic, 17.50 Mladinski magazin, 18.30 Šef zdravnik Trapper John...

TV AVSTRIJA

10.00 TV v šoli: Turki v Evropi, 1 del, 10.15 TV v šoli: Predkaz, 10.30 Model in voljaž...

TV AVSTRIJA

13.50 Nasipi popuščajte, ameriški film, 1972 (Theodore Bikel, Genevieve Abbas), 15.30 Otroški spored...

TV AVSTRIJA

10.00 Tv v šoli: Fizika v avtomobilu, 10.15 Tv v šoli: Obnova vasi, 10.30 Kadmos — Tebanski tiran...

TV AVSTRIJA

16.00 Am dam des: Premog, 16.20 Uspesnice, 16.55 Mini Čas v sliki, 17.05 Vesel in poučen magacin za otroke...

TV MADŽARSKA

9.10 Dekle iz Hunana, kitajski film, 10.45 Jazz-strune, glasbeni film, 15.05 SP v nordijskem smučanju...

TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV, 7.00 Sončni, 9.05 Verske minute, 9.10 Za otroke, 11.20 Dallas, pon...

TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo, 8.05 Spored za otroke, 10.20 Čarovniška revija, 10.55 Pokalni ženski rokomet...

TV MADŽARSKA

9.05 Teden, pon, 10.05 Preiskovalec, kriminalna, 10.55 Delta, pon, 13.55 Skupščinski dnevnik...

TV MADŽARSKA

8.00 Rimske stavbarske tehnike, 8.25 Ribse R. Petrišvilija, 8.40 Telovadba za invalide...

TV MADŽARSKA

9.10 Tretji kanal, 9.55 Klinika, pon, 10.40 Studio '91, pon, 17.00 Video novice...

TV MADŽARSKA

8.00 Magazin za menežerje, 9.05 Walt Disney vam predstavlja, pon, 10.50 Szia, mam!

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN: Ona: Skupen dogovor s partnerjem ti bo končno odprl oči in te postavil na realna tla. Le kako si mogla biti tako naivna...

LEV: Ona: Kritični pogled na dosežanje avanture ti bo odkril tvoje realne možnosti pri nekem, ki ti nikakor ne gre iz glave...

STRELEC: Ona: Dober glas seže v deveto vas. To se bo pokazalo tudi pri tebi, saj ti bo dobra poslovna poteza odprla prenekatere vrata...

KOZOROG: Ona: Tvoji namigi bodo vse preveč prozorni, da bi lahko še vedno ustvarjala vtis, da te resnejša ljubezenska veza sploh ne zanima...

VODNAR: Ona: Ne razmišljaj tako o tistem, kar si zavezal, ampak se raje posveti prihodnosti. Nepravičnino srečanje ti bo pustilo obilo lepih spominov...

RIBI: Ona: To, da si nekaj želiš, še ni dovolj, potrebno se bo tudi angažirati in storiti potrebne korake. Predvsem pa se ne podcepnjaj, saj si sposoben tudi takšnih reči, ki so bile nekoč tudi resnično nedosegljive.

ZAHVALA
V 71. letu starosti nas je po hudi
bolezni zapustila naša draga žena,
mama, stara mama, sestra in teta

Dinka Kos

iz M. Sobote
Cankarjeva ul. 50

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, nekdanjim sodelavkam in sodelavcem, vsem sosedom, prijateljem in znancem za sočustvovanje, izražena pisna in usna sožalja, za darovane vence in cvetje, za prispevke v dobrodelne namene ter za številno spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebej se prisrčno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega in pljučnega oddelka bolnišnice v M. Soboti za lajšanje bolečin med njeno neozdravljivo boleznijo. Iskrena hvala predstavniku krajevne skupnosti in Zveze borcev, tov. Maritiji Seraku za ganljive poslovilne besede, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in g. Stevu Marišiču za odigrano žalostinko ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se tudi Pogrebniemu zavodu M. Sobota.

Iskrena hvala vsem športnim prijateljem soboškega TVD Partizana, judoistom, prijateljem Društva slepih in slabovidnih občine M. Sobota in Slovenije ter delovnemu kolektivu Republiške uprave za zdravstveno varstvo — Območna enota M. Sobota.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!
M. Sobota, januarja 1991

Žalujoči: mož Jože, sin Tonček z ženo Jožico, vnuk Zoran in vnučinja Renata, bratje Peter, Filip, Mario in sestra Tonkica z družinami, teta Nada z družino ter drugo sorodstvo

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
šopek rož mi prinesite
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je po hudi
bolezni zapustil naš dragi
mož, sin, oče, dedek, tast, brat
in stric

Ivan Poredoš

iz Ižakovca

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali in z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje, za sv. maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, vsem gasilcem ter govorniku za izrečene poslovilne besede ob odprtem grobu. Posebna hvala dr. Zadravcu, dr. Kološevi in družini Mlinarič iz Ižakovca za nesebično pomoč med njegovo boleznijo. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi, ki smo ga imeli radi

UMRL JE NAŠ DRAGI DEDEK

Ivan Poredoš

POGREŠALI TE BOMO!

Tvoji vnuki: Katja, Danijela, Sonja, Nataša, Kristian, Mihael, Sara, Saša, Jolanda, Andrej in Mateja

A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, ož dan solzan,
teško je bilo se ločiti,
a vse solze, ves jok zaman.

(S. Gregorčič)

ZAHVALA

Ne moremo dojeti resnice, da
nas je tiho, kakor je živela, za-
pustila naša draga

Sidonija Gerlec

roj. Gjergjek
upokojena gostilničarka
iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih tudi pomagali in stali ob strani, za darovane vence ter pisno in ustno sožalje.

Posebna hvala nečakinjama Majdi in Viti za nesebično pomoč, dr. Perkiču, dr. Rosovi, dr. Gregorčevi, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS g. Merklinu za besede slovesa, obrtnemu združenju ter Zavarovalni skupnosti Triglav.

Žalujoči: vsi, ki smo jo imeli radi

NAJDRAŽJI STARI MAMI

Sidiki Gerlec

ZADNJE SLOVO

TVOJE VNUKINJE: NINA, URŠKA, NUŠA IN ROMI

Si mislite lahko,
da strašna je rana,
katera zadela je naše srce.
Nikdar več na zemlji
ne bode izprana,
bolela nas bode do zadnjega dne.

ZAHVALA

V 35. letu starosti je na kruti
način izgubil življenje dragi
mož, sin, zet in vnuk

Alojz Kolenko

mesar
iz Mostja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom, botrini, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter za sv. maše.

Hvala tudi celotnemu osebju za intenzivno nego na kirurškem oddelku v Rakičanu. Posebna zahvala g. kaplana za ganljivo slovo, pevcem za odpete žalostinke, govorniku ABC Pomurke in gasilcem iz Mostja.

Zahvaljujemo se Lujzovim in Jadrankinim sodelavcem za darovane vence in izrečeno sožalje.

Žalujoči vsi, ki smo te imeli radi

Kako bi dihal rad, poslušal,
gledal, sedel med vami,
katero vmes povedal, pa me
tišči teptan nad mano grob prerani.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega

Štefana Žibrika

iz Strukovca

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vsem prijateljem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Iskrena hvala gasilskemu govorniku in mnogoštevilnim gasilcem ter osebju pljučnega oddelka v Rakičanu in M. Soboti.

Še enkrat — HVALA!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

Ivana Đurineka

upokojenega elektroinštalaterja
iz Murske Sobote

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za pomoč, izraze sožalja in darovane vence. Hvala vsem, ki ste ga tako številno spremljali na njegovi zadnji poti.

Hvala njegovim nekdanjim sodelavcem iz IMP-ja Bliška, predstavnikom NK Mure, g. župniku, pevskemu zboru, prof. Zrinskemu za odigrano Tišino in g. Merklinu za tople besede slovesa.

Hvala tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka v Murski Soboti in kardiološkemu oddelku UKC v Ljubljani za dolgoletno zdravljenje.

Vsem in vsakemu še enkrat — iskrena hvala!

Vsi njegovi najdražji

Ob smrti našega

Ivana Đurineka

se zahvaljujemo

vsemu osebju internega oddelka bolnice v Rakičanu, posebej dr. Alojzu Horvatu za večletno požrtvovalno zdravljenje našega dragega pokojnika.

Družina Đurinec

Tiho in mirno nas je v 86. letu starosti zapustila naša draga mama, babica, prababica in teta

Terezija Špindler

roj. Korošec
iz Logarovec 20

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, darovane vence in cvetje ter darove v dobre namene. Vsem se zahvaljujemo, da so našo drago tako številno pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala za pogrebni obred, g. župniku, pevcem za odpete žalostinke, govorniku Francu Vidnarju za poslovilne besede, solistu in trobentaču za odigrano Tišino, KS Logarovci, Berkovci in družini Kosi.

Vsem prisrčna hvala!

Logarovci, Ljutomer, Lukavci, Rožički Vrh,
24. januarja 1991

Žalujoči: hčerka Pavla z družino, sinova Lojzek in Janko z družinama in Malika

Rada rože si gojila,
da cvetele bi lepo,
ne bodo ovenele,
jih zalivala bodo
naše grenke solze.

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je po dolgi
bolezni nepričakovano zapustila
naša draga mama in babica

Marija Sagaj

iz Šprinca

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, posebna hvala še sosedi Danici Pergar in Elizabeti Kovačič, ki so nam darovali vence in šopke. Iskrena hvala g. dekanu za pogrebni obred in predstavniku krajevne skupnosti Razkrižje za poslovilne besede.

Žalujoči: hčerka Marija z možem Jožetom, hčerka Gabriela, vnuka Rado in Zdenka

Za vedno nas je zapustila
draga

Marija Poredoš

iz Murske Sobote

Ob nenadni smrti se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti in ji darovali vence.

Iskrena hvala g. župniku za obred in poslovilne besede ter pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoči: vsi njeni

V 88. letu starosti nas je zapustila
naša mama, sestra, babica in prababica

Alojzija Hüll

roj. Morčič
od Grada

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in nam kakorkoli pomagali. Posebna hvala obema gospodoma župnikoma za pogrebni obred, pevcem, društvu upokojencev in govornici Kuzmičevi iz KS.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: sinova Ernest in Ludvik, hčerki Milika in Francka z družinami ter drugo sorodstvo

Že eno leto v gomili tihi
mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

V SPOMIN

16. februarja mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustil oče, dedek in
pradedek

Ludvik Pondelek

iz Lucove

in 9 let, odkar nas je zapustila naša
draga mama

Gizela Pondelek

iz Lucove

Hvala vsem, ki se ju spominjate in obiskujete njun grob!

Žalujoči vsi njuni

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je za vedno
zapustil dragi oče, dedek in stric

Ivan Ščančar

iz Bratoncev

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojniku darovali vence, cvetje in za sv. maše ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo g. župniku in kantorju za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govorniku KS za poslovilni govor.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: sin Ivan z ženo Ireno, hčerka Emilija z možem Francem ter vnuki in pravnuki

OSEM LABODOV NA SOBOŠKEM JEZERU

Na pobudo predsednika skupščine občine Murska Sobota Andreja Gerenčerja, ki je bil obveščen, da je na soboško jezero priletelo osem labodov grbavcev, verjetno iz skandinavskih dežel, so se člani Zveze lovskih družin Prekmurja lotili njihove oskrbe s hrano. Pri tem je pokazal razumevanje Mlinopek Murska Sobota, ki je prispeval 50 kg koruze. Lovci si prizadevajo, da bi labode spravili na varno k Fazanu v Beltince, vendar pa jim vremenske razmere tega ne dopuščajo. Lovci tudi prosijo vse obiskovalce jezera, da jih ne vznemirjajo, temveč jih pustijo pri miru. Lepo bi bilo, če bi se te lepe ptice obdržale na soboškem jezeru.

Foto: F. Maučec

Ob spremljavi harmonike gre vse lažje. V gozdu Za goro se je zbralo nepričakovano veliko radovednežev. Maskirani so peli, plesali, skratka bili so neurtudni.

VSAK DAN ZNOVA...

VSAK DAN ZNOVA—
IN KAR NAPREJ...

BELTINCI

»Pozvanje na ftičarsko gostüvanje«

»Visoko cenjeni gospe in gospodje! Pozavljamo vas na ftičarsko gostüvanje, šteto de se dogajalo y soboto gospodovega leta 1991, 16. februaroša ob 6. vori zvečer v gostilni Bogdan v Odrancih. Na ouder do poleg ceremonijala stoupili ešče tüdi drüjgi, kak moški pevski zbor iz Böltinec, tamburaši, lüčke pevke, Treza pa števek. Veseli les pa tak dele. Poulek toga de gostüvanje snemao Radio Murska Sobota. Te de se pa itak naprej gostüvanje slüžilo. Pozivajo vas vaši vdani ftički.«

F. M.

TUDI MALČKI PRIPRAVILI KONCERT

— Med številnimi prireditvami ob slovenskem kulturnem prazniku velja omeniti tudi prvi koncert najmlajšega pevskega zbora v občini Murska Sobota — otroškega zbora, ki so ga ustanovili v vzgojnovarstveni organizaciji Štefana Kovača, vodi pa ga vzgojiteljica Majda Marenče. Koncert je bil pretekli četrtek v Kulturnem centru Miška Kranjca. Malčkom se je pridružila tudi banda Baranja-Kociper. Tako so imeli otroci obenem priložnost spoznati glasbene instrumente, kar jih je zelo zanimalo. Obisk pa je bil množičen. (J. G.)

Foto: N. Juhnov

BELTINCI

Praznik za prvošolčke

Za beltinske in melniške prvošolčke je bil zadnji dan šole pred polletnimi počitnicami posebno doživetje, saj so bili sprejeti v skupnosti učencev OS 17. oktober Beltinci. Na slavnost so bili povabljeni tudi starši, tako da je več kot 160 navzočih lahko spremljalo čudovito pripravljeno program, ki je bil razdeljen na kulturni del in na ogled šole z raznimi za radovedne prvošolčke zanimivimi kabinetni. V kulturnem delu, ki ga je začel s pozdravnim nagovorom ravnatelj šole Avgust Farkaš, so se zvrstili nastopi pevcev, godcev in prišlo je celo do pomerjanje moči med »prekli in böltinskimi dečki«. Z velikim zanimanjem so slavljenci spremljali predstavitev iger, ki so jih nekoč igrali njihovi dedki in babice. Nasmeljali so se ob gnilem jajcu, »pöcketešu«, preševanju, vlečenju vrvi, premetavanju, nazadnje pa so vsi skupaj tudi zaplesali.

Za »preveke« pa je bil tudi ogled šole in kabinetov novo doživetje. Potem se je že malce utrujenim prvošolčkom prilegla malica, čakala pa so jih tudi skromna darila. Starši pa so ta čas izkoristili za informativni pogovor z ravnateljem šole. Velika zahvala za skoraj dve uri prijetnega vzdušja gre mentorjem, učiteljicam prvih razredov: Jelki Breznik, Silvi Hočevar in Mariji Farkaš, učencem višjih razredov in vodstvu šole, ki je prireditev omogočilo. Prijetno je bilo staršem, ki so bili zadovoljni ob misli, da se z njihovimi otroki ukvarjajo mentorji, ki so sposobni in pripravljeni ponuditi otrokom več kot le uresničitev šolskega programa. To pa je tudi tisto, kar se od dobrega učitelja pričakuje, zato naj bo tudi cenjen.

T. Maučec

PRIREDITEV ZA NAROČNIKE IN BRALCE
NAGRADE ZA NAROČNIKE

VESTNIK

TEDNIK MOJE DEŽELE
NA SEVEROVZHODU

OBISK V ZASEBNI ELEKTRARNI V LOVRENCU NA POHORJU

NALOŽBA ZA 300 000 MARK

Zasebne elektrarne postajajo stvarnost. Elektrarna Majde Kurbus daje mesečno v omrežje 35.000 kilovatnih ur.

Od jezua na potoku Plešiščica je speljan 750 metrov dolg »vodovod«, ki ima cevi premera 80 oziroma 50 centimetrov, in 53 metrov padea.

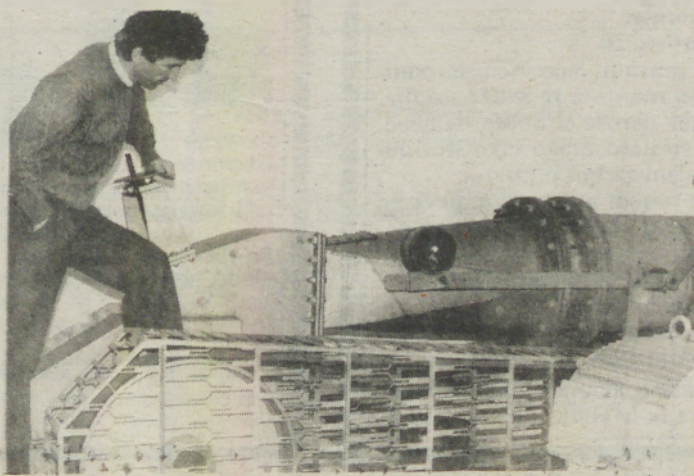
moči 380 voltov. Seveda ne zastoj, saj obrtnica dobi za kilovatno uro energije 60 do 70 odstotkov cene kilovatne ure, ki jo plačujejo gospodinjstva.

sta bila deležna razumevanja zlasti pri mariborski kreditni banki, ki je dokaj hitro spoznala, da gre za projekt, ki bo, tedaj, ko ga bodo pognali, noč in dan prinašal denar in da ga bosta kreditojemalca zagotovo vrnila. Še pri nekaj drugih dobrotnikih sta bila uslišana in z deli sta lahko začela. Zdaj, ko je naložba pripeljana h koncu in deluje, sta si lahko oddahnili. Ker je zadeva avtomatizirana ni treba »stražarja«, ampak le vsakih deset dni »preventivni« obisk.

Tudi tokrat je obrtničin mož pritisnil na nekaj tipk, obrnil par stikal, naravnal vodotok in ker je bilo vse v redu, je bil zadovoljen. Zadovoljen pa je bil tudi nad količino električne energije, ki jo je elektrarna poslala v omrežje od zadnjega odčitavanja števecv, kar pomeni, da bo tudi v tem mesečnem obdobju žena Majda lahko izstavila račun za okrog 40.000 dinarjev. Z zneskom bo pokrila anuitete, zavarovalnino objekta in naprav, davke in prispevke in še solidna plača ji bo ostala. Še boljše bo po desetih letih, ko bodo krediti odplačani. Od takrat naprej pa naslednjih 40 let (ziviljenjska doba elektrarne je menda 50 let) bo denarja več. Dovolj zanjo in njeno družino. Sin bo tudi elektroenergetik.

Zakonca Kurbus sta torej izpeljala držno zamisel. Zdaj, ko sta si nabrala izkušnje (tudi grenkih je nekaj), ko imata znanje, že razmišljata, da bi na omenjenem pohorskem potoku zgradila še eno elektrarno. Kot sovlagatelj se ponuja celo tuj partner. Zanimivo je, da je nujadni voda Plešiščice pogajala pohorske mlina in žage. Zdaj, ko so ti »iz mode« pa elektrarna!

Š. Sobočan

Generator v hidroelektrarni Majde Kurbus v Lovrencu na Pohorju se nenehno vrti in mesečno proizvede 35.000 kWh električne energije moči 380 voltov.

Carovnice s pravimi metlami hvala bogu niso letale po zraku.

»Morda bi me porabil kakšen režiser...«

»Vrejek je naš...«

Množica se je zbrala pred gasilskim domom, čakali so na poroko.

va bi vse ljubitelje rokometna pomembno prvenstveno tekmo med Pomurko in STT Rudar iz Trbovelj. Ekipi trenutno zasedata prvi dve mesti v slovenski ligi. **TEKMA BO V SOBOTO, 18. FEBRUARJA OB 18.45. URI.**

● Nagradno žrebanje vstopnic!